

B
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100
SF

*zvezdane
staze*

OPERACIJA PROMETEJ

BROJ 21 ● 350 DINARA

S. MARŠAK — M. KALBRET

NAUČNA FANTASTIKA

21

1987

S. Maršak — M. Kalbret

OPERACIJA PROMETEJ

Prevod s engleskog
TATJANA AČANSKI

X-100

Naslov originala:
Sondra Marshak and Myrna Culbreath
THE PROMETHEUS DESIGN

Copyright by Paramount Pictures Corporation, 1982

Urednik izdanja
Milorad Predojević

Recenzent
Dr Aleksandar Nejgebauer

Izdaje i štampa: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Izdavačka delatnost, Bulevar 23. oktobra 31, Novi Sad, telefon (021) 621-555 ● žiro-račun 65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«: *Jovan Smederevac* ● Rukovodilac OOUR Izdavačka delatnost: *Ilija Vojnović* ● Glavni i odgovorni urednik: *Todor Durić* ● Tehnički urednik: *Juliš Arvanitidis* ● Sekretar Redakcije: *Zdenka Karabasil* ● Korektor: *Vera Manojlović* , Tiraž: 20.000 prime-raka

S. Maršak — M. Kalbret

OPERACIJA PROMETEJ

PROLOG

Vatra podesi očitac predsaznanja.

Njime počese da promiču i ukrštaju se izmaglice misli i vremenski tokovi, da bi se u plamenu kristalne pećine ukazala četiri mala života.

— Obe vrste su mlade, — reče Vatra — ali interesantne. Ovaj podeljeni primerak, V-2, premošćuje oba sveta. Pustiću ga da formuliše problem.

•Prometej je čoveku doneo vatru, a čovek ga je prikovao za stenu i ostavio lešinarima. Ono što obespokojava, jeste činjenica da svi inteligentni oblici života u Galaksiji razumeju legendu i značenje oba simbola — vatre i lešinara.•

— Nivo jedan: analiza sadržaja — analogija našeg problema sa starom legendom u ispitanikovo poluzemaljskoj svesti — reče Studen. — Nivo dva: ispitanik shvata ironiju. Nivo tri: da li je svest dovoljno razvijena da prihvati savršeniju koncepciju nivoa jedan?

— Malo je verovatno — odgovori Vatra. — No, primerak je atipičan. Mešanac, određen za celoživotno proučavanje. Posebnu pažnju obratiti na nestandardne i zajedničke osobine sa drugim primercima.

— Hoće li se njegova misao nastaviti? — upita Studen.

— Ako preživi.

Eksperiment se nastavi. Konstrukcija verovatnoće poteče dalje. Ponovo se u kristalnoj pećini oglasi mladi, tamnokosi primerak V-2 oštro oblikovanih ušiju.

•U čoveku su zaprti i dobro i zlo. Dobro ga navodi da stremlji ka plamenu i zvezdama, a mračne sile da krade vatru i darodavca baca u okove. Zlo oslobađa nemani rata i lešinare razaranja. To je spoj veličine i ništavila. No, ta podvojenost nije svojstvena samo našim vrstama. Svaki pokušaj inteligentnih bića u Galaksiji da reše problem Prometejevog sindroma jeste manjkav i ... privremen ... pa, ipak, to je naše rešenje.• —

Razvijenost svesti ukazuje na savršeniji nivo jedan – reče Studen. – To je novina. Ima li V-2 predmetnu oznaku?

– Spok sa Vulkanu – odgovori Vatra.

– Projektuj sličnu konstrukciju za V-1.

Prizor se munjevito izmeni, prikazujući starijeg Vulkanca na primitivnom svemirskom brodu.

•Suština klasičnog eksperimenta sa dve nepoznate jeste da ni ispitanici, ni ispitivači ne znaju koja je grupa eksperimentalna, a koja kontrolna. Samo se tako eliminiše sklonost inteligentnih bića da konstruišu rezultate u pokušaju samozavaravanja. To je, međutim, mala uteha za kontrolnu grupu koja umire bez lekova, ili eksperimentalnu grupu koja se leči pogrešnim sredstvima. Cena vatre uvek je bila visoka.•

– V-1 je i ranije pokazivao veće mogućnosti na nivou jedan, zar ne? Projektuj sada atipične odnose V-2 sa primercima Z-1 i Z-2, i posledice uvođenja V-1.

Slika se proširi. Z-1 je bio niži od obojice Vulkanaca, svetlije kose i puti. Njegova pojava jasno je odavala zapovedničke kvalitete. Z-2, tamnokosi muškarac plavih očiju, emitovao je umirujuće i isceliteljske vibracije. Primerci su razgovarali.

Z-1: Znači mi smo eksperimentalna grupa.

Z-2: Ili kontrolna.

V-1: I jedno i drugo. A, koliko smo uspeli da ustanovimo, ni ispitivači o operaciji ne znaju više od nas, niti o tome koji svetovi služe u koju svrhu. O Istraživačima ne znamo ništa.

V-2: Međutim, ni Istraživači sigurno ne poznaju sve elemente. Bezosećajnost je uvek slepa. Mora da postoji nešto što bismo mogli iskoristiti – neka treća nepoznata ...

Z-1: Bravo, Spok! Pogodio si! Gospodo, sećate li se priče o pacovima koji su izdresirali psihologe ...?

– Ekstrapolacija pokazuje izraziti »posmatrački kvalitet« – reče Studen. – Ispitanici su dokučili veći deo operacije i razradili plan kako da joj se suprotstave. Zar operacija nije time ugrožena?

– I to je uzeto u obzir – reče Vatra. – Nijedan ispitanik nije pronikao u osnovno pitanje operacije o tome da li postoji neka kobna greška u samoj biti inteligentne forme i, ako postoji, može li se ona razdvojiti od veličine ...

– A šta ako to ovim ispitanicima pade za rukom?

– Tada je došlo vreme da se psiholozi zamisle.

– Zanimljivo. Noćeš li sada nastaviti?

– Da. Očekujem da Glavni odobri nastavak eksperimenta – reče Vatra i obrati se Glavnom.

– Imaš dozvolu – odgovori Glavni. – Uvedi test destrukcije.

– Test počinje – reče Vatra.

Primerak Z-1 dezorijentisan. Čuje glasove koji se još nisu oglasili. Seća se budućnosti, zaboravljajući prošlost. Rasuđivanje pomućeno zbog trenutnog šoka i budućih mora. Beži, ne znajući da li se spasava opasnosti, ili srlja u nju ... Dopremite primerak Z-1 na potpunu telesno-mentalnu obradu.

To je bila poslednja u nizu naredbi da bi se nastavio tok već započetog eksperimenta.

PRVA GLAVA

ZLOSLUTNO upereni rogovi na glavi kapetana Džejmza T. Kirka zavarali su Helvanca koji je pokušao da mu preseče put. Bez oklevanja, kapetan zamače za ugao i izgubi se iz vidokruga sve opasnije gomile rogatih bića.

Preskoči neku ogradu i pri-taji se u zgodno postavljenoj niši. Progonitelji su prcrtutnjali, ne primetivši ga. Već je bio pomislio da neće stići na sastanak sa Spokom i ostalim članovima posade koji su se spustili na Helvan. Rogovi što mu ih je Mekoj presadio lakim hirurškim zahvatom trebalo je da njegov boravak na ovoj planeti učine bezbednim – ali nisu.

Ovo su bili kratki rogovi latentne faze, a ne oštro, ubojito oružje Helvanaca u dobu pune polne zrelosti. Činjenica da bi pomenuti rogovi, naročito na Spokovoj glavi sa prikladnim ušima, svakog Zemljanina podsetili na davola nije bila bitna.

Na helvanskom nebu uvek je jedno od dva sunca izlazilo, ili zalazilo, i ono se prelivalo spektrom boja, od bledoljubičaste do plameno crvene. Civilizacija ove planete bila je nešto naprednija od one u Kamenom dobu na Zemlji. Grad je bio sagrađen od kristalnih blokova iz lokalnih rudnika i kupao se u žarko crvenim odblescima. Mogla je

to biti vizija sutrašnjice, ili – pakla.

Kirk poseže za komunikatorom. U atmosferi nemira i pobune, Helvanci su ga iz nekog razloga smatrali opasnim. Još više ga je mučilo to što nije znao šta se desilo sa Spokom, Mekojem i ostalima.

Pomisli kako nije trebalo da razdvaja ljude. A zatim, podigavši pogled, oseti da mu se želudac mrzne.

DOK JE ČEKAO na sastanak sa Kirkom, Spoka je obuzimalo gotovo ljudsko nestrpljenje. Nije želeo da to osećanje nazove zabrinutošću, pa ipak, kratka opaska kojom je izrazio sumnju u razboritost Kirkove odluke da se razdvoje u ovako nemirnoj situaciji na Helvanu, imala je neuobičajeno oštar prizvuk. Tačna je, međutim, bila i činjenica da su imali veoma kratko vreme na raspolaganju. Nestanci pojedinih stanovnika na mnogim planetama, a naročito na ovoj, poprimili su zabrinjavajuće razmere.

Ranije bi Spok nastavio da obrazlaže svoj stav, ali nakon tri godine provedene kod Gospodara Vulkana, kada je pokušao da izbriše svoje ljudsko nasleđe, Kirkov prvi oficir nije više bio onaj stari.

Ipak, sada je shvatao da je trebalo da insistira na nerazumno-sti odluke o razdvajanju.

Kirk je kasnio četiri i po minuta. Mekoj se previše zadržao. Čehov čudno ponaša. Uhura se izgubila. A i njegovi sopstveni postupci veoma odstupaju od Kalinara, učenja o savršenoj logici...

KIRK SE OSLONI leđima o zid. Bića koja su se pojavila niotkuda nisu bila Helvanci. Bili su to predstavnici neke nepoznate vrste, od koje je admirala i kapetana broda, Džejmza T. Kirka, verovatno najiskusnijeg komandanta u Galaksiji, podilazila jeza.

Nisu bili visoki – možda za glavu niži od njega. Imali su kupaste noseve na bezustim glavama što su podsećale na mašine. Pa ipak, znao je da nisu roboti. Kako, to nije mogao da objasni. Isto tako, znao je da su bili krajnje okrutni i bez saosećanja za srodne vrste.

Obuzda užas i pokuša da se sporazume sa njima opšte prihvaćenim znacima.

Jedan od bezustih podiže izraslinu koja je ličila na ruku i uputi prema Kirku svetlucavi zrak.

Zrak ga je paralisao. Ostao je i dalje da stoji, ali nije mogao da se pomeri. Bezusti su mu prišli i počeli da ga proučavaju. Čvrsti pipci, nalik na prste, zavlacili su mu se u uši i usta, a zatim analizirali celo telo, što je kod Kirka, osim užasa, probudilo gnev i osećanje odvratnosti.

Sve mu se ovo učini nekako poznatim, kao da je već ranije video slike tih... stvorova.

Razumeo je da su uzročnici događaja koje je on došao da ispita sada ispitivali njega.

Devedeset i devet od sto nestalih osoba nije se vratilo. A oni koji jesu...

Spok!

Shvati da se mentalno obratio Spoku tek pošto je to učinio. Spok je posedovao moć telepatije na dodir, međutim, Kirk mu se u jednom, ili dva navrata obratio mentalno, iako su bili veoma udaljeni. Kada je to učinio poslednji put, Vulkanac se nalazio u dobrovoljnom izgnanstvu na svojoj planeti, hiljadama svetlosnih godina daleko...

Bezusti pipkom dodirnu Kirkovo čelo i njega zahvati eksplozija.

DOKTOR MEKOJ potrča prema Spoku i prihvati ga, jer je vulkanac odjednom posrnuo. Uhura uhvati trikorder koji je Spoku ispao iz ruke. Njih dvoje stigli su iz različitih pravaca, upravo u trenutku kada je Spokov pogled postao staklast. Čehov je pridržavao opušteno Vulkančevo telo, dok je doktor vadio medicinski skener.

No, Spok se brzo uspravi, odbijajući njihovu pomoć.

– Nemojte se truditi, doktore. Nije mi ništa.

– To vi mislite – promrmlja Mekoj, ne obazirući se na Spokov protest. – Kako onda tumačite ovakve rezultate?

– Radi se o Džimu. Zvao je u pomoć, a zatim... ništa.

Vulkančev pogled odavao je bol.

– Doktore, kapetan je možda mrtav.

– Možda, – odgovori Mekoj, razmišljajući koliko su puta on i Spok verovali da je Kirk mrtav – a, možda, i nije.

Spok je već tražio podatke na trikorderu.

– Doktore, prema trikorderu, on više ne postoji. Mesto na kome se nalazi nije identifikovano. Da je povređen, Helvanci bi ga odneli u bolnicu koju ste danas obišli. Kakvo je tamo stanje?

Mekoj ga je zbunjeno posmatrao.

– O kakvoj bolnici je reč? Ja nisam obišao nikakvu bolnicu.

Uhura i Čehov ga čudno pogledaše.

– Doktore, – reče Uhura – videli smo vas kada ste ušli u bolnicu.

Mekoja obuze čudno osećanje užasa i gađenja, nepoznato i zastrašujuće. Postade svestan i fizičkog simptoma... bola. Pogleda na hronometar. Bilo je mnogo kasnije nego što je mislio.

– Kako je prošla inspekcija oružja u Letnjoj palati? – upita Čehova.

Posmatrao je kako se onaj isti izraz zbunjenosti pojavljuje na licu mladog poručnika, a zatim i na Uhurinom kada je pokušala da se seti šta je radila tog popodneva.

– Gubitak pamćenja – konstatova doktor Mekoj. – Svi patimo od toga.

– Neverovatno, – oglasi se Vulkanac – to, možda, objašnjava neke stvari. Mislim da će uskoro početi neredi na ulicama. Moramo naći kapetana.

Udaljavao se dugim, žustrim koracima koje su Zemljani s mukom sledili.

DRUGA GLAVA

MEKOJ UHVATI Spoka za nadlakticu i zamoli ga da zastane. Doktor, Uhura i Čehov teško su sledili Vulkanca dok se žestokim tempom pribijao kroz preteću rulju. Pretražili su sva razumna mesta, pa i neka nerazumna.

Spok dozvoli kratak predah, a zatim pokaza prema ulazu u helvansku bolnicu, na čijem su stepeništu ležali bolesnici na umoru. Moraće da pretraže i nju – iako se u njoj, eventualno, nalazi tek Džimovo telo.

– Spok, – zausti Mekoj – mada se ne sećam, ta bolnica mora da je pakao. Ovde još vlada mračno doba kada se u bolnicu išlo da bi se u njoj umrlo.

Spok sumorno klimnu glavom.

– U svakom slučaju, tako je bilo donedavno. Međutim, izveštaji govore o ubrzanom razvoju na ovoj planeti. Nama je povereno da proverimo kako je došlo do tog skoka od dva stepena na skali kulturnog razvitka, kako su za dve godine postigli nešto za šta je potrebno nekoliko vekova. Nadajmo se da su imali svog Pastera.

Krenuo je preko ulice, no, u tom trenutku iz jedne sporedne ulice nastaje komešanje. Grupa Helvanaca davala je sebi oduška vukući i gurajući neko telo između sebe.

Spok i Mekoj potrčaše prema gomili i videše na kome Helvanci iskaljuju bes. Eio je to Kirk. Nisu znali da li je živ ili ne. Telo mu je bilo beživotno i opušteno. Više nije imao rogove.

Rulja je bila ružna, naoružana i zla. Imali su motke, noževe i novo oružje – cevi koje pucaju. Urlali su.

– To je demon! Čudovište bez rogova! Spalimo ga!

Mekoj ugleda Spoka kako se probija kroz gomilu onom vulkanskom snagom koju je retko potpuno oslobađao. S lakoćom je oko sebe razbacivao Helvance. Mekoj, Uhura i Čehov su ga sledili.

Doktor nikad nije shvatio kako su se probili između motki i noževa. Spok je izbijao oružje iz ruku protivnika žestinom koja se nije mogla zaustaviti. Osećali su da ih prožima isti duh i primenili sve veštine borbe prsa u prsa kojima su ih učili. Tako stigoše do Kirka. Spok ga podiže jednom rukom a drugom pokušava da se probije van gomile. Želeo je da nađe neko mirno i skrovito mesto sa koga bi se prebacili na brod, kako ne bi prekršio Osnovne odredbe nemešanja niti uznemirio ovu kulturu, pokazavši joj postupak transportovanja.

Mekoj shvati da neće uspeti. Neki od Helvanaca već su nišani u njih, spremni da pucaju.

Sabiše se u sredinu gomile, i Spok uključi komunikator.

– Spok zove *Enterprajz*. Molim hitno transportovanje na brod. Bez odlaganja.

Začu se pucanj. Istovremeno, Mekoj sa radošću oseti delovanje transportera koje mu je do tada bilo mrsko. Pomoću transportera njegovi molekuli mogli su da budu preneseni na bilo koje mesto u Galaksiji. Nije mu bilo važno gde – samo da ga sklone odavde.

MEKOJ POLOŽI Kirka na novi prozirni dijagnostički sto u brodskoj bolnici *Enterprajza*. Doktorka Kristina Čepel pretila je da će i Mekoja smestiti u stacionar, no, i pored brojnih modrica i veće posekotine na nozi, on nije bio ozbiljnije povređen.

Stvarne povrede pretrpeo je Kirk – i to povrede naročite vrste. Helvanski rogovi bili su uklonjeni nekom savršenom tehnikom koja nije ostavljala tragove i koju svakako nisu mogli primeniti Helvanci, bez obzira na ubrzan razvoj.

Osim toga, Kirk je izgleda bio podvrgnut detaljnom i savršenom, ali krajnje okrutnom ispitivanju. Na njegovom telu bili su vidljivi tragovi instrumenata i opekotine nastale, verovatno, usled zračenja.

Kirk je bio u stanju dubokog šoka, sa veoma slabim vitalnim funkcijama.

Spok se zadržao u bolnici. Tu je pisao izveštaj. U pisanju ga prekide poziv da se javi na komandni most radi hitnog razgovora sa komandom Zvezdane flote.

Vratio se smrknut.

– Biće mu dobro, Spok – reče Mekoj, pogledavši u Kirka.
– Reaguje na medikamente.

Spok ne reče ništa, ali mu se izraz lica izmeni. Tek, sada, nakon što je u trenutku opuštanja impulsivno uhvatio Kirka za ruku, Spok se povratio od šoka izazvanog mentalnom vezom sa Gospodarima Vulkana. Kroz to »jednostavno osećanje« spozna svu sterilnost sveobuhvatne i nepokolebljive logike Kalinara i jalovost sopstvenog pokušaja

da dostigne potpunu neemotivnost.

Pa ipak, njegova vulkanska ličnost koja se priklanjala učenju Kalinara i upražnjavala duge meditacije i ostale stroge discipline kako bi razrešila svoju patnju i probleme bila je još uvek tu. Što god da ga je nateralo da napusti Kirka, Mekoja i Enterprajz bilo je još prisutno

...

I taj stranac koji im se vratio nije bio stari Spok koji je umeo da prihvati šalu na karakterističan način i uzvрати istom merom.

Čak i u odnosu prema Kirku, a možda naročito u odnosu prema njemu, u Spokovom ponašanju osećala se izvesna krutost.

Međutim, sada Vulkanac ispruži ruku i spusti je ćutke na Kirkovo rame. – Džime, – reče tiho.

Kirk otvori oči i ugleda Spokovo lice. Zemljaninov pogled odavao je užas. Pokuša da sedne, ali ga Spok zadrža.

– Ta bića ... – promrmlja Kirk nerazgovetno. Pogled mu se ponovo ugasi.

– Reci čega se sećaš? – upita Mekoju, pridržavajući Kirka s druge strane.

Kirkov pogled se razbistri. – Ničeg, Leonarde. Sećam se gomile, progonili su me. Bežao sam... a onda ... ne znam.

– Zakasnili ste na sastanak – oglasi se Spok.

– Da.

– Tada ste me pozvali.

– Ne sećam se. Zar sam ti se obratio komunikatorom, Spok?

– Niste, kapetane.

Kirk pogleda Mekoja u nedoumici.

– Spok je gotovo kolabirao kada je tebe nešto napalo – objasni Mekoju. – Čak mu se učinilo da više ne postojiš.

Kirk počuta, a zatim upita: – Šta se još desilo?

– Gubitak pamćenja. Svi patimo od njega: ja, Čehov, Uhura ... svi osim Spoka, koliko mi je poznato. Ne sećamo se određenog vremenskog intervala, ali nas obuzima nejasno osećanje užasa i ... stida.

Kirk se namršti.

– Da, shvatam ... Ali, zašto? ... Zašto osećanje stida?

Mekoju sleže ramenima.

– Možda zbog bespomoćnosti, zbog nečeg zbog čega se osećamo krivima? Ne znam. U svakom slučaju, nešto te je napalo, Džime.

– A, to nisu bili Helvanci?

– Spok te je pronašao upravo na vreme da spreči Helvance da te spale kao bezrogog demona.

Kirk poseže rukom prema čelu. Rogovi ... nije ih bilo.

– Preciznije nego što bih ja to uradio – primeti Mekoju.

Kirk se po prvi put osmehnu.

– Ne mogu reći da mi nedostaju. Ako pogledamo Spoka, međutim...

Spok se potrudi da licu da onaj poznati paćenički izraz, mada ne potpuno uspešno.

– Rogovi, kapetane, zahtevaju određeni izgled i držanje da bi nekom pristajali. Doktor, na primer ... – Spok sa žaljenjem odmahnu glavom.

U suštini, doktor se potpuno slagao sa njim, ali zato glasno primeti:

– Mislim da rogovi imaju stila. Trebalo je da vidiš kako žene posmatraju Spoka.

Kirk se ponovo osmehnu.

– Nemoj mi pričati o Spoku i ženama. Svima je poznato kako žene posmatraju Spoka.

Mekoj iskoristi trenutak.

– Tako, Džime. Takvog te volim. A sada te molim da se malo odmoriš.

Kirk se uozbilji.

– Nešto nije u redu sa nama. Još i pre gubitka pamćenja nešto se poremetilo. Ova posada je već dugo zajedno. Dobro se poznajemo i razumemo. Ali danas... Ja sam učinio neobjašnjivu pogrešku naredivši da se razdvojimo. Na taj način smo dozvolili da nas napadnu jednog po jednog. A niko me nije opomenuo... Izvini, Spok. Ti si pokušao.

– Ali ne dovoljno odlučno – odgovori Spok sumorno klimnuvši glavom.

– Džime, – reče doktor – zaboravljaš da smo, ipak, bili razdvojeni tri godine. Možda smo izgubili nešto od pređašnje rutine.

Kirk se zamisli. Mekoj je dobro znao koliko mu je teško pao gubitak broda i činovnički posao u Admiraltetu, i koliko je razmišljao o tome da li se, i u kojoj meri, izmenio.

– Ne mislim da je to posredi – progovori Kirk konačno. – Dobro smo se poneli u sukobu sa Vejurom. Nismo grešili sve do sada. Ponekad imamo krize, ali ova posada je još uvek najbolja u Floti.

Odmahnu glavom.

– Problem je u nečem što se nalazi tamo dole. Spok, kada

bismo mogli da probijemo blokadu pamćenja, možda bismo dobili odgovor na sva pitanja. Da li biste pokušali da primenite vulkansku tehniku mentalnog spajanja?

Spokovo lice ostade bez izraza. Oklevao je da odgovori. Bol koji je podneo upražnjavajući Kalinar, prilikom pokušaja bega od samog sebe, možda bi postao nepodnošljiv tokom mentalnog spajanja kada se uklanjaju sve intimne barijere.

Dužnost im nije nalagala mentalno spajanje od vremena kada je Spok odlučio da se vrati na Vulkan. Sve do ovog trenutka, Kirk se pridržavao Mekojevog saveta da ne gleda poklonjenom Vulkancu u uši. Činjenica je, međutim, bila da je privremeno trogodišnje razdvajanje moglo biti trajno. Pokušali su da to prebrode oslanjajući se na ustaljenu tradiciju odnosa na brodu, i sporo, gotovo neprimetno obnavljanje ranijeg načina života. Kirk je poštovao Vulkančev novi lični svemir, izgrađen na surov način. Sada više nije imao izbora.

Mekoj prekide neprijatnu tišinu.

– Odlučno se protivim tome. Ti se još nisi oporavio od šoka, Džime. Još ne znamo kakve blokade, nagone i strahove krije tvoja svest. Ako ih iznemirimo, što je neizbežno prilikom mentalnog spajanja, možemo kod tebe prouzrokovati trajni šok.

– Okrenu se prema Spoku. – Molim vas, Spok, da nas ostavite. Neće se smiriti dok ste ovde.

– Razuman savet – odgovori Spok. – Slažem se.

– To je nešto novo – primeti Mekoj, ali i njemu samom primedba je zvučala otužno.

Spok se okrenu na vratima.

– Kapetane, dužnost mi je nalagala da podnesem izveštaj Komandi Zvezdane flote. Naređeno nam je da oko 15,4 sata prihvatimo izviđački brod Federacije.

– Zbog čega?

– Da bismo primili putnika koji treba da vam uruči zapečaćena naređenja.

– Koga to?

– Nije mi poznato – Spokovo lice beše maska.

TREĆA GLAVA

KIRK JE ISPUŠTAO jezive krike u snu. To ga je i probudilo. Naglo se uspravi u krevetu pokušavajući da odagna bezimeni strah.

Bio je zarobljenik nepoznate, užasne sile. Uzalud se borio protiv nje, a onda mu se učini da je spoznao kakva je to sila.

– Spok! – uzviknuo je.

– Tu sam, kapetane.

Kirk je dugo vremena ostao nepokretan, pokušavajući da prizove moru, no ona mu je sada izmicala. Sve je nestalo. Ostao je samo hladni ukus užasa.

U svesti mu je lebdela poluoblikovana misao, a zatim su došle reči.

– *Kakvu kaznu si odredio za mene?*

Međutim, nije bio siguran da je pitanje postavio on, niti kome

je pitanje bilo upućeno, jer ga nije izgovorio naglas.

– Za kakvu krivicu? – upita Spok.

Kirk odmahnu glavom.

– Kome ste postavili to pitanje? – ponovo upita Spok.

– *Onome koga sam povredio.*

– Činilo se da to bezglasno progovara mora iz njegove svesti.

Kirk se strese i klonu na krevet.

– Oprosti, Spok. Ne želim da te prisiljavam na nešto što ti očigledno odbijaš. Mentalno spajanje nije potrebno, kao ni tvoje bdenje. Hvala ti. Možeš se povući.

Spok se ne pomače. Zatim zauze položaj za mentalno spajanje.

– Stojim vam na raspolaganju, inače se ne bih vratio sa Vulkana.

Kirk odmahnu rukom. – Spok, to je prošlost. Otišao si na Vulkan da izbrišeš ljudski deo svoje ličnosti, uključujući narod svoje majke, svoje prijatelje – pa, čak i njihova imena... I mene... Mene su povukli u Admiralit. Izvini što sam te pozvao i uznemirio uzvišenu čistotu vulkanske duše. Da je situacija zahtevala, pozvao bih te i iz samog pakla. Obojica znamo da bih te zadržao na brodu pod bilo kakvim uslovima, makar i zbog toga što si oficir kome nema ravna. Međutim, ne moram da volim tog hladnog i bezosećajnog kalinarskog nitkova koji je spreman da žrtvuje svoje prijatelje, i koga sam noćas ponovo video u tebi. Više ga ni za šta neću moliti. Ni iz kakvog razloga. Možeš ići.

Vulkančeve crte lica su otvrdle.

— Šta vi znate o duši Vulkanca, i o tome kakvu cenu sam ja platio zbog toga što ste me uznemirili? Ja nisam čovek.

— Ko bi to bolje znao od mene?

— Ja, kapetane. Kada je reč o mentalnom sjedinjavanju, činjenica da sam ja Vulkanac opasna je po vas, a ne po mene.

— U kom smislu? — namršti se Kirk.

— Dužnost nam je često nalažala mentalno sjedinjavanje. Mentalno ste premostili udaljenost između Zemlje i Vulkanca. I danas ste me pozvali.

— U oba slučaja, bio bih mrtav da nisam.

Spok klimnu glavom.

— Zbog toga se i ne mogu zaštititi od takve vrste kontakata, kao ni vi. Međutim, kako vi niste dovoljno obučeni, dalji kontakti mogu da poremete prirodnu selektivnost vašeg odbrambenog mehanizma. Nećete moći da se branite od misli drugih osoba, niti da sprečite odašiljanje svojih misli. Ako i zaneimarimo sve ostale neprijatnosti usled toga, nećete više moći da komandujete brodom.

— Nakon što sam tri godine dokazivao da ne umem ništa drugo da radim. — Odjednom se seti: — Spok, pa ja ni danas nisam komandovao. Nosim u sebi mentalnu tempiranu bombu. Ukoliko ne uspem da je se rešim, ni nadalje neću moći da komandujem.

Spok ga je ćutke posmatrao. Lice mu beše hladno i bez izraza. Ponovo stavi šake na Kirkovo lice.

Kirk pokuša da ukloni Vulkančeve šake. Nije imao prava da prisiljava Spoka, no, ovaj je znao koliko je mentalno spajanje potrebno Kirku, i nije se dao omesti.

Kirk oseti prvi dodir Vulkančeve svesti, ovog puta nemilosrdan. Namerno hladan dodir naišao je na jednako hladan odgovor, a zatim se susreo sa crnim prostranstvom gneva i stida. Spokov pokušaj da prodre u njega samo izazva eksploziju i Kirk oseti kako se Vulkanac povlači. Zatim utonu u san.

MEKOJ JE STAJAO kraj Kirka u odeljenju transportera. Obojica su izgledali bolje nego što se moglo očekivati, no Kirkovo lice je odražavalo pakao kroz koji je prolazio.

Doktor je, takođe, proveo lošu noć. Nije trebalo da dozvoli Spoku da ga zameni kod Kirkove postelje. Međutim, Vulkanac je mogao bez sna, a Mekoj nije, pa je popustio. Ali, san mu nije doneo odmor. Poput Uhure i Čehova i njega su mučile užasne more.

Ni alfa-hipnoza, ni druge tehnike nisu razbile njihove mentalne blokade. Kirk je priznao da ni mentalno spajanje nije donelo rezultate.

A sada, transportovali su na brod neku tajanstvenu zverku sa naredenjima Zvezdane komande. Zgodan način da se otpočne dan.

Zapovednik transportera Rend bio je za komandnim pulutom.

U središtu transporterskog zraka obrazovao se lik: krupan, čvrsto građen muškarac sa —

oštro oblikovanim ušima. Za trenutak, Mekoju se učini da je to Spokov otac, ambasador Sarek, sa Vulkanu. No, nije bio on. Ovaj Vulkanac je samo bio nalik na njega.

Spok pozdravi došljaka, podigavši šaku na kojoj su kažiprst i srednji prst bili ukršteni.

– Želim vam dug i uspešan život – reče Spok.

Novodošavši Vulkanac je mogao, poput Sareka, da ima oko sto godina, i bio je u punoj snazi, ako se ima u vidu da još nije proživeo ni polovinu vulkanskoeg života od dvesto pedeset godina. Izgledao je kao Zemljanin četrdesetogodišnjak, a posedovao je stogodišnje iskustvo, znanje i muževnost Vulkanca.

– Želim ti uspešno zapovedništvo, Spok – odgovori Vulkanac.

– Dozvolite da vam predstavim admirala Kirka, koji zapoveda ovim brodom – reče Spok kruto.

Vulkanac pogleda Kirka, a zatim se ponovo obrati Spoku.

– Ne više. Zaista mi je žao.

– Kako to mislite, gospodine? – planu Kirk.

Ignorišući Kirka, Vulkanac pride Spoku i predade mu disketu sa narednjem.

– Kirk je razrešen dužnosti – reče.

– Po čijem to narednjem? – stade Kirk pred pridošlicu. – I ko ste vi uopšte?

Došljak ne odgovori. Umesto njega, to učini Spok.

– Ovo je Savaj sa Vulkanu.

Savajevo ime bilo je već deo istorije i legende.

– Oprostite, – ispravi se Kirk – poštujem vas jednako

kao i Vrhovnog zapovednika Noguru. Ne mogu da verujem da bi me on, ili vi, razrešili dužnosti bez objašnjenja. Je li to vaše narednje?

– Nije – odgovori Savaj i okrete se Spoku. – Ti ćeš preuzeti komandu nad *Enterprajzom*.

Spokovo lice bilo je kao isklesano od kamena.

– Odbijam da izvršim narednje S'haile Savaj.

– Seti se Sedmog pravila, Spok.

– Nema dokaza.

– Nisu potrebni.

Spokovo lice se opusti.

– Spok, kako bi bilo da mi ovo prevedeš? – upita Kirk.

– Najbliže pravilo u vašem kodeksu jeste ono koje se odnosi na komandanta koji nije sposoban da obavlja dužnosti, bez sopstvene krivice. To za sobom ne povlači ni kažnjavanje, ni negativnu referencu. Nije potrebno ni saslušanje, iako vi imate prava da ga zahtevate. Međutim, u tom slučaju, morali biste da napustite brod.

– Ukoliko se odlučite na to, moj brod je spreman da vas poveze – reče Savaj. – U protivnom, možete ostati na brodu kao prvi oficir.

– Žaliću se Vrhovnom zapovedniku Noguri – reče Kirk.

Savaj odmahnu glavom.

– Upravo se on založio za ovakvu alternativu.

– A vi. Vi mi je ne biste ponudili?

– Kapetane, vaša biografija pokazuje visok stepen rizičnih poduhvata i oslanjanja na povoljan sticaj okolnosti – često u liku Vulkanca na položaju

prvog oficira vaše posade. Nije tajna da ste često postupali suprotno naređenjima Ujedinjenih Svetova i Zvezdane flote, mada varh je, do sada, to uvek išlo u prilog.

– Razumem – reče Kirk kruto. – Nadao sam se da ćete mi omogućiti da to lično objasnim. Možda bi...

Mekoj oseti kako Kirk poseže za svojim nadaleko poznatim šarmom kojim je često mnogo postizao.

– Nemojte se truditi, Kirk – prekide ga Savaj. – Ne možete poricati činjenice, ni logičnost naše odluke. Upozorili su me na vašu moć ubeđivanja, između ostalih i TPo sa Vulkana.

Kirku bi neprijatno, a Mekoj naoko nezainteresovano gledaše u stranu. Kirkova lažna smrt, pomoću hipo-spreja zaista je bila zabavna, naravno ako stvar niste posmatrali sa stanovišta TPoa. On je bio veoma nezadovoljan.

Savaju ne promače ni nelaagodnost doktora Mekoj.

– Isto tako, čuo sam i za vašu sklonost ka sitnim trikovima, doktore. Vi, Zemljani, interesantna ste vrsta. Ježim se pri pomisli na eventualno intenziviranje vaših slabosti – reče, pa se opet obrati Kirku.

– Vaše stanje prouzrokovano je delovanjem neke nepoznate sile na Helvanu. Uzmimo, na primer, vašu krajnje nerazložnu naredbu od juče. Ta slabost vam je urođena, iako se prilično trudite da je prevazidete. Juče vam to nije pošlo za rukom. Vaše rasuđivanje podložno je uticajima koje ni ne opazate. Vaše odluke mogu biti

smrtonosne. Čak ni Spok vas nije mogao ubediti u suprotno.

Kirk izazovno pogleda Savaju.

– Razmišljao sam o tome. Ovaj brod je i ranije bio u sličnim situacijama. I ranije smo ih razrešavali bez ičije pomoći, pa to možemo i sada.

– Slažem se sa kapetanom – potvrdi Spok. – Moj sud mu uvek stoji na raspolaganju, kao da je njegov sopstveni.

– To nije dovoljno – odgovori Savaj. – Spok ti si svestan činjenice da Vulkanci na višem stepenu obučenosti ne podležu dejstvu nepoznate sile sa Helvana. Što se tiče vas, Kirk, složio sam se sa Nogurinim predlogom da ostanete na brodu samo iz jednog razloga. Uočeno je da među posadom postoji privrženost pomoću koje bismo mogli da otkrijemo o kakvoj se sili radi.

– Kako to mislite? – upita Kirk.

– Vi se veoma dobro poznajete, i lako uočavate promene u ponašanju pojedinaca. Primetili ste gubitak pamćenja jedni kod drugih. Spok je opazio vaš nestanak. Verujemo da sila deluje i na druge brodove, ali da oni to ne primećuju.

– Želite da kažete da drugim brodovima zapovedaju kapetani koji nemaju pojma o nepoznatom dejstvu? – upita Mekoj.

– Upravo to.

Onda su oni u mnogo gore položaju nego mi. Kao lekar, potvrđujem da je kapetan Kirk sposoban da komanduje.

– Na žalost, doktore, vaš sud je, takođe, pod znakom pitanja.

– Ne na ovom brodu – reče Kirk. – Doktor ima moju podršku i podršku cele posade, ako treba. Spok je odbio da preuzme komandu. Šta ćete sada učiniti, gospodine Savaj?

– Preuzeti komandu nad brodom, ukoliko Spok to odbije.

ČETVRTA GLAVA

KIRK GA JE ČUTKE posmatrao nekoliko trenutaka.

– Nisam znao da ste još uvek u aktivnoj službi, admirale Savaj.

– To je doživotna dužnost – odgovori Savaj.

– A ako Spok preuzme komandu? – upita Kirk.

– Moja naučna istraživanja uključuju i područje kojim se vi bavite. Istražujem ubrzani razvoj pojedinih civilizacija i njegovu povezanost sa tajanstvenim nestancima. Zbog privrženosti između članova posade, *Enterprajs* je dobio naređenje da pokuša da ustanovi prirodu nepoznate sile. Ukoliko ne uspete, po mojoj proceni, biće to kraj Zvezdane flote i cele galaktičke civilizacije.

– Spok je napola Zemljanin – nastavi Savaj. – Ja nemam taj problem. Nije razjašnjeno kakav uticaj može da ima Spokovo ukršteno poreklo. Između ostalog, ja sam ovde da posmatram i odnos između vas i njega. Bilo bi besmisleno da vas razrešim dužnosti, ako vi nastavite da komandujete preko njega.

Ne tako davno, Kirk bi bio ubeđen da bi se desilo upravo to. Ali, kako se Spok vratio sa Vulkana, više nije u to bio sigu-

ran. Skrenu pogled prema Vulkanu. Spokov pogled beše bez izraza.

– Odlučite se: hoće li Spok preuzeti komandu, ili ne?

Kirk nije znao šta je gore: biti na brodu, a ne komandovati, ili uopšte ne biti na brodu. Zatim odluči.

– Tvoj je – obrati se Spoku.

Sada je Spok razmišljao. Umesto njega, komandovao bi Savaj.

– Molim da u izveštaj unesete moje protivljenje, S'haile Savaj – reče. – Preuzimam komandu.

KAO PRVI OFICIR, Kirk preuze brigu o važnom gostu na brodu. Odvede ga u njegove odaje, i naredi Mekoju da svoju opremu i ljude stavi Savaju na raspolaganje. Zatim se pridruži Spoku.

– Dobro, Spok, šta još znaš o Savaju, osim onog što je opšte poznato?

– To je dovoljno.

– Znam da je legenda, jedan od začetnika Zvezdane flote, junak moje mladosti. Ali on je u Floti proveo tek pola života, računajući i njegova otkrića u petnaestak naučnih oblasti. Šta je sa ostatkom? Već dugo se o njemu nije ništa čulo.

Spok ne odgovori.

– Spok, takav um se ne može skrivati deset godina.

– Lični život Shaila Savaja pripada samo njemu.

Kirk beže zbunjen, Spokovom nepristupačnošću.

– Zašto ga oslovljavaš sa S'haile? Šta to znači? – pokuša opet.

– Time se izražava najdublje poštovanje. Dalje značenje te reči takođe spada u ličnu sferu.

Kirk oseti da ga obuzima bes.

– Za ime sveta, Spok! Mi smo prijatelji! Želiš li možda da ti se obraćam sa »kapetane«?

– U pravu ste, Kirk – pogleda ga Spok hladno.

SPOK PREUZE DUŽNOST. Bez nepotrebnih reči smesti se u komandno sedište. Prisutni su ga sledili pogledom. Već su bili obavešteni o promeni.

– Molim dozvolu za udaljavanje izviđačkog broda – reče Uhura izbegavajući da pomene titulu.

– Imate je – odgovori Spok.

– Usmerite »*Enterprajs*« prema Helvanu.

Kirk preuze dužnost prvog oficira i sede za komande glavnog računara. To je bio centralni nerv broda.

Uključi se u bibliotečki računar i dobi željene podatke.

Savaj sa Vulkana, naimenovan za admirala Zvezdane flote po ulasku Vulkana u Ujedinjene Svetove. Biografija do tog trenutka nepoznata, štiti je vulkanska obaveza tajnosti. Pretpostavlja se da je u skladu sa položajem koji je kasnije zauzimao i ostvarenim dostignućima. Postavljen za zapovednika svih vulkanskih jedinica u Zvezdanoj floti. Uglavnom komanduje istraživačkim brodovima koji su istražili oko trećine sadašnje Galaksije. Poznat po radovima u šest naučnih disciplina. Otkrića u medicini spasla milione života. Predavač Akademije Zvezdane flote

na Vulkanu, a povremeno i na Zemlji.

Kirk rezimira podatke: najviša naučna priznanja, najviša vojna odlikovanja. O poslednjih deset godina nema podataka.

– Možda je bio na odmoru – oglasi se Čehov sa komande naoružanja.

– Vulkanci ne koriste odmor – odvrati Kirk. – Što god da rade, odmor ne koriste, pogotovu u vremenu od deset godina.

– Znate li – upita Uhura – da je Savaj napisao knjigu o komunikacijama sa drugim svetovima. To je osnovni priručnik u području kojim se ja bavim. Takav um nije se mogao skrivati deset godina. Ali, mnogo značajnije pitanje jeste: šta on radi ovde?

– Ja ću vam reći šta radi ovde – reče Mekoj koji je u međuvremenu došao na most.

– Izluđuje našu, širom Glaksije poznatu, posadu. Obavlja strogu vulkansku inspekciju. Ponaša se kao Vrhovni zapovednik cele Flote i kraljevski potomak.

Spok diže glavu sa instrumenta, po prvi put otkad je počeo ovaj razgovor.

– To je, doktore, u osnovi tačno, po vulkanskim merilima.

– Spok, vi uvek u rukavu imate poneki izdanak kraljevske loze. Ne bi me začudilo da ste i vi jedan od njih. Uostalom, nije me briga i da jeste. Što se mene tiče, počinjem da se osećam kao plemenski vrač.

– Zaista, doktore? – ozari se Spok.

– Imajte srca, Spok. Skinite mi ga s vrata.

U tom se otvoriše vrata turbo-lifta, i na most stupi Savaj.

– Doktore, – reče Spok – nije mi poznato da je stroga inspekcija u suprotnosti sa medicinom, pa ni magijom.

– Ako ćete se okomiti na nas udvojenom vulkanskom snagom, – prostenja Mekoj – molim da mi dozvolite da se povučem. Treba da pristavim ko-tao... na tihu vatru.

Pre nego što je izašao, obrati se Kirku.

– Dodi na kontrolu, Džime. Kroz pet minuta.

– Kontrola će morati da sačeka, doktore – reče Savaj. – Kirk, proučio sam doktorov izveštaj o simptomima i ponašanju ljudi koji su boravili na Helvanu. Obavite korelaciju svih podataka o naglim kulturnim promenama i neobičnim nestancima. Osobe koje su se vratile, patile su od ozbiljne amnezije, osećanja gneva i stida. Na telu su često imale i tragove fizičkog ispitivanja veoma neobičnim instrumentima.

Kirk ga pogleda.

– Zatražio sam podatke od računara. Evo odgovora.

KORELACIJA: Nestanci sa pomenutim simptomima poznati na mnogim svetovima, na primer na Zemlji u dvadesetom veku. Prema izveštajima sa Zemlje iz tog vremena, takozvani »mediji« tvrdili su da komuniciraju sa NLO. Nestanci su zabeleženi i na Vulkanu...

Savaj naglo trgne list iz štampača. Ubaci četvrtastu disketu u računar. Na ekranu se pojavi hologram planeta za koje se smatralo da su pod uticajem fenomena koji su istraživali.

Posmatrali su poznatu zvezdanu mapu, sa gotovo svim planetama Ujedinjenih Svetova i planetama dve imperije: klin-gonške i romulanske.

Savaj pritisnu drugu tipku.

– Evo asimptotične krive. Ona predstavlja matematičku funkciju koja raste geometrijskom progresijom prema beskonačnosti. Poznato je da je grafikon brzine putovanja čoveka do dvadesetog veka bio ravan. Međutim, on je nakon dvadesetog veka veoma brzo dostigao beskonačnost. U stvari, baš u to vreme, probijena je brzina svetlosti, što se smatralo nemogućim.

Savaj pokaza sledeći hologram, asimptotičnu krivu u tri dimenzije, odnosno skup krivih koje su stremile ka beskonačnosti.

– Nagle promene – objasni Savaj – prate varvarsko nasilje, društveni nemiri, ubijanja, tajanstveni nestanci. Ovaj dijagram zajednički je za mnoge svetove.

Uhura je netremice posmatrala ekran, a zatim se trgla.

– Ako sve ove krive rastu u beskonačnost, to je kraj galaktičke civilizacije! – uzviknu ona.

Savaj klimnu glavom.

– Ovo je projekcija smrtnosti. Ona će ubrzo prerasti broj stanovništva.

Zagledali su se u ekran i po prvi put shvatili veličinu katastrofe koja im je pretila. Cela Galaksija nalazila se pred uništenjem, uključujući i prijatelje i neprijatelje.

Kirk zatraži vremensku koordinatu.

– Kraj bi trebalo da nastupi kroz godinu dana – reče. – Kraj Galaksije.

PETA GLAVA

KIRK ZATEČE DOKTORA kako prema dva saurionska konjaka.

– Nisam siguran, Leonarde, da mi u pijanom stanju možemo da se nosimo i sa jednim Vulkancem, a kamoli sa dva. Inače, ideja je sjajna.

– Poslušaj savet svog lekara. Šta je spopalo Spoka?

– On nije Zemljanin.

– Ma nemoj? Izgleda da sam nešto propustio.

– Nisi ti. Ja sam. Imaš li štogod protiv glavobolje?

– Ne protiv glavobolje koju ti imaš.

Mekoj se bolje zagleda u Džima. Na njegovom telu jasnije su se videle modrice od prethodnog dana.

– Da li se dobro osećaš?

Kirk iskrivi lice u grimasu.

– Ne, ne osećam se dobro.

Mekoj obide sto.

– Mora da je zaista ozbiljno kad to priznaješ.

– Leonarde, moramo da razbijemo tu mentalnu blokadu. Spok nije mogao da mi pomogne. Savajevi podaci su tačni. U to nema sumnje. Stvar traje već stotinama, možda hiljadama godina, ali sada je dostigla vrhunac. Možda pijemo na bivšu Galaksiju.

Kirk pruži Mekoj listu podataka iz računara.

– Ovo je izveštaj o nestancima i odgovarajućim simpto-

mima sa Zemlje iz dvadesetog veka.

– Ali, Džime, ko zna šta je tome uzrok. Možda masovna histerija, ludilo? Nikad nismo rešili tajnu NLO. Nema pouzdanih dokaza.

– Leonarde, kakvi su još dokazi potrebni posle onog što se meni juče dogodilo.

Doktor podiže čašu.

– Preporučujem konjak.

– Molim duplu dozu – reče Kirk.

MEKOJ UBRIZGA Kirku hipnotički narkotik i fino podesi vrlo osetljiv hipno-skener za razbijanje svake blokade.

Doktor poče tretman opštim pitanjima, kako bi opustio pacijenta. Kirk je sasvim dobro reagovao, i Mekoj pristupi drugoj fazi. Hipno-skener poče da otkriva intimne sfere Kirkove ličnosti, no doktor se nije zadržavao na njima. Tražio je centralni deo mentalne blokade i on se ubrzo pojavi na ekranu: zastrašujuća, siva masa, preteće veličine.

– Džime, vraćaš se unazad kroz noć.

Kirkova glava poče da se klata napred-nazad, izražavajući odbijanje.

– Zaobiđi noć, – brzo se ispravi Mekoj – i vrati se u jučerašnje popodne. Sve je u redu. Gomila je opasna, ali ti žuriš da se sretneš sa ostalima.

Kirk se opusti. Lice mu je odavalo odlučnost. Telo mu je pod uticajem narkotika bilo opušteno, ali su se mišići gotovo neprimetno pomerali u skladu sa događajima. Mekoj je mogao

da prati okupljanje gomile, početak gonjenja...

— Gomila... okružuje me... — mrmljao je Kirk. Na njegovom licu doktor je video uzbuđenje, ali ne i užas. Usledio je trenutak kada je Kirk umakao progoniteljima i mislio da je bezbedan. A zatim, kao da se na Kirka obruši pakao. Mekoј nikada nije video toliki strah kod Kirka. I pored toga, Kirk se borio da uspostavi kontakt.

— Bića... bezusta bića. Bića bez saobraćanja... Ne! Ne dodirujte me! Ne! SPOK!

Užas nadjača dejstvo hipnotika i probi stanje hipnotisanosti. Kirk poput zaslepljene divlje zveri skoči sa ležaja, odbaci Mekoja na zid i, lomeći sve pred sobom, pojuri iz odaje.

Mekoј se jedva držao na nogama od žestine udarca. Borio se da zadrži svest i pritisne signal za uzbunu. No, pre nego što je to uspeo da učini, vrata se sa treskom otvoriše, i na njima se ukaza Spok. On uhvati Kirka i zaustavi ga.

Iza njega bio je Savaj, bez izraza na licu, spreman da pomogne. Ali to nije bilo potrebno.

Doktor požuri prema aparatu za prekidanje hipnotičkog stanja, no samo Spokovo prisustvo delovalo je trenutno i neposredno. Kirk zastade, umiri se i pribra. Pogled mu postade razuman.

Spok pusti Kirka tek nakon što se uverio da je kriza prošla.

— Kirk, kako da tumačim ovakvo ponašanje? — Vulkančev pogled beše hladan. — Preduzeli ste rizičan eksperiment i ugrozili jednu od najvažnijih osoba na brodu bez dozvole.

— Bez dozvole?! Ko je tebe ovlastio, Svevišnji? — planu Kirk, ali se odmah pribra i obuzda. Savajev pogled odavao je ledeni bes.

Kirk se opasno osmehnu.

— Oprostite, — naže glavu posmatrajući Savaja iskosa — smatrao sam da nema prepreka. — Kirk se zatim odmače od Spoka. — Kapetane Spok, ako izuzmemo sve ostale činjenice, ja sam sada na položaju prvog oficira u čiju nadležnost spada i naučno istraživanje. S druge strane, u doktorovoj je nadležnosti da učini sve što smatra da je potrebno sa stanovišta glavnog brodskog lekara.

— Niste u pravu — odmahnu Spok glavom. — U datim okolnostima, sumnja se u ispravnost vaših odluka. Vi ste, Kirk, po prirodi skloni da rizikujete. Ta vaša osobina sada je još više izražena. To smo videli juče, a, evo, i danas. U najmanju ruku, trebalo je da ja budem prisutan.

Kirk se namršti, ali prihvati ovo objašnjenje kao razložno.

— Izvinjavam se — reče. — I tebi, Leonarde.

Mekoј sleže ramenima.

— Nije mi poznato da je iko razbio hipnotičko stanje. Ono što su ti učinili mora da je bilo nepodnošljivo. Pomenuo je »bića« Spok. U svakom slučaju, imao je kontakt sa bićima. Rekao je da nemaju ustiju, niti saosećanja.

Spok klimnu glavom, kao da to za njega nije ništa novo.

— Kako to da ste znali kada treba da se pojavite ovde, Spok?

— upita Mekoј.

— Dužnost mi je da znam, doktore.

Ako je Savaj i primetio da to nije odgovor na postavljeno pitanje, nije to ničim pokazao.

— Čujte, — obrati se Spok Kirku — nisam želeo da preuzmem komandu, ali kad već jesam, onda ću komandovati. Brod ne može imati dva kapetana. Ako mi se ne budete pokoravali, biće vam uskraćena sloboda kretanja.

Kirk je netremice posmatrao Vulkanca izražavajući svoje neslaganje, i Mekoju pomisli kako se njegov gnev neće tako lako stišati. Njih dvojica su mnogo toga prošli zajedno da bi Spok mogao Kirku da se obraća takvim tonom — i to pred Savajem. I Kirk je zahtevao potpuno pokoravanje, ali na manje grub način.

No, koliko li je puta Spok žalio što ne može da naredi Kirku da ne preduzima neki rizičan poduhvat?

E, pa, sada je mogao da naredi.

Čak i njihov »domaći« Vulkanac bio je u dovoljnoj meri čovek da ne bi uživao u novonastaloj situaciji.

Konačno Kirk klimnu glavom.

— Razumem... kapetane.

— U redu, Kirk. Ukoliko se dobro osećate, možete nastaviti da pratite Savaja u obilasku broda.

Kirk se okrete na petama i izađe za Savajem.

ŠESTA GLAVA

KIRK JE KRUTO hodao iza Savaja. Više se ljutio na samog sebe nego na Spoka, što je govorilo samo za sebe. Bilo je do-

voljno što je ovaj čistokrvni Vulkanac video Kirka u panici i potpuno ogoljenog, bez samokontrole.

— Admirale, izvinjavam se zbog neukusne primedbe o Svevišnjem.

— Moja ovlašćenja ipak ne idu tako daleko, komandante.

Kirk ga pogleda. Pitao se da li je omaška namerna ili slučajna.

— Kao ni Spokova, — odgovori Kirk suvo — mada on, očigledno, ima podršku u izvesnim krugovima.

Vulkančevo lice je i dalje bilo bez izraza.

Kirk sleže ramenima.

— Kapetan Spok je bio u pravu kada je rekao da je on trebao da bude prisutan. Zao mi je što ste bili svedokom posledica tog propusta.

— Komandante, treba žaliti što je do posledica došlo, a ne zato što su videne.

Kirk se opet obuzda da ne plane.

— Svakako — reče. — U pravu ste. Šta biste sada želeli da vidite? Pogonske motore...?

— Rekreacionu dvoranu.

— Zaista? Oprostite, nisam pomislio da bi vas to interesovalo.

Turbo-liftom su se uputili do nivoa na kome se nalazila rekreaciona dvorana.

— Posadu ovog broda čine, uglavnom, Zemljani, zar ne? Ovde se održava glavni mehanizam na brodu, nije li tako?

— Tako je. Često sam se pitao šta zamenjuje rekreacionu dvoranu na vulkanskom brodu.

Savaj se okrenu prema njemu.

– Što se toga tiče, vama bi kao jedinom Zemljaninu na vulkanskom brodu bilo mnogo teže nego što je Spoku ovde.

REKREACIONA DVORANA bila je ispunjena Zemljanima i žiteljima drugih planeta koji su takode održavali kondiciju. Sa strane, u nekoliko nivoa, nalazile su se zasvođene niše za specijalizovane prodavnice, kafeterije, salone za šah i neobavezne razgovore. Neke od njih su dosezale gotovo do bestežinske osovine. Na prostorima za fizičke aktivnosti sve je odisalo živošću. Iza njih pružao se pogled na zemaljski pejzaž sa bazenom. Bazen je bio ispunjen tečnošću sa fizičkim osobinama vode, osim što se u njoj suvozemna bića nisu mogla udaviti. Razdragani kupaci uživali su u njoj.

Vazduh je bio ispunjen razgovorom i smehom. Pred posmatračem promicala su graciozna, izvežbana tela. Sve je odavalo brod na kome vlada sreća. Malo je članova posade bilo upoznato sa ozbiljnošću situacije. Nekolicina ljudi znatizeljno je pogledala Kirka. No, svi su oni smatrali da je njegovo razrešenje dužnosti samo privremeno. Već su navikli da na Spoka gledaju kao na nastavak Kirkovog bića. Neki su ga izdaleka pozdravili sa »kapetane«.

– Spok voli da boravi ovde – reče Kirk Savaju. – Međutim, ne znam da li bi se to odnosilo i na pravog Vulkanca... Nije logično...

– Mi se ovim prostorima svakako ne bismo koristili tako

kako vi to činite – odgovori Savaj.

– Spomenuli ste da bi Zemljaninu bilo teško na vulkanskom brodu. U kom smislu? – upita Kirk.

– U svakom. Budite uvereni da biste veoma brzo ustanovili da za mnoge dužnosti niste sposobni.

– To jest?

– Ne biste poznavali matematičke radnje koje se kod nas uče u obdaništima, niti mogli da sprečite emitovanje svojih emocija, što bi ometalo sve ostale. – Savaj opazi da je Kirk nezadovoljan. – A, iznad svega, ne biste bili u stanju da proračunate logičan rizik. No, pod mojom komandom, to bi vam se samo jednom desilo.

– Rizik je deo našeg zanimanja.

– Logičan rizik.

Kirk se osmehnu.

– Ne vidim nikakvu logiku u tome kada riba izađe na kopno, ni kada se čovek uspne do zvezda. Međutim, moja vrsta to čini – kao i vaša, admirale.

– I time objašnjavate rizik koji preuzimate kada ovde držite Spoka?

– Kakav rizik? – upita Kirk pogledavši oštro Vulkanca.

– Kojim pravom – upita Savaj nakon kraće pauze – vi pod svojom komandom držite superiorniju svest, a istovremeno odbijate da poslušate njen savet i time je izlažete posledicama vaših postupaka.

– Nije tajna da je Spok pre mnogo godina odbio da prihvati komandu i ima svoj brod.

– Vulkanci su poznati po odaynosti svom komandantu.

– I Vulkanci i Zemljani poznati su po odanosti prijatelju, admirale. Prihvatam Spokov savet kad god je to moguće. Ako ga i izlažem riziku, znam da je to njegov izbor.

– On nema drugog izbora – odmahnu Savaj rukom, dodavši: – Recite, Kirk, čuo sam da igrate šah. Mislim da bismo obojica mogli nešto da naučimo ako odigramo partiju.

Kirk ga iskosa pogleda.

– U svakom slučaju, možemo da odigramo partiju na dečijem nivou.

– Da, svakako. Ali, to će biti dovoljno – primeti Savaj.

Kirk oseti kako ga ponovo obuzima bes, ali ubrzo shvati da je to verovatno tačno. Savaj je spadao u pet najvećih umova Galaksije. S druge strane, Kirk je igrao šah sa Spokom.

PARTIJA JE BILA događaj dana. Čim je postavljena trodimenzionalna šahovska tabla ljudi su počeli da se okupljaju oko igrača. Jedan od Uhurinih pomoćnika uze komunikator u nameri da prenosi meč onima koji su bili na dužnosti. To su i ranije činili kada bi partije između Kirka i Spoka bile naročito zanimljive. Sada je na vidiku bila nova žrtva – najverovatnije Kirk.

Kirk opazi da su obrazovane provizorne kladionice, i sa zadovoljstvom ustanovi da ga nisu svi otpisali. Vide zapovednika mašinskog odreda Mongomerija Skota, koji je bdeo nad Kirkom otkad se ovaj vratio sa Helvana, kako ulaže novac u Kirkovu pobedu.

– Ne brini, – objašnjavao je neko u pozadini – kapetan će ga nadigrati psihološkom igrom.

– Ne bih računao na to, ali se ipak nadam – dodade drugi glas.

Mekoj se, takode, pojavi u dvorani. Pride Kirku i uključi medicinski skener.

– Vitalne funkcije nisu na normalni, Džime. Savetujem ti odmor.

Kirk se osmehnu, zahvaljujući doktoru što mu pruža izgovor da na elegantan način izbegne duel, ali odmahnu glavom.

– Hvala, doktore. Čovek ne može samo da se odmara.

Kirku su pripale bele figure, i on odigra klasično otvaranje kraljevim pešakom. Usledio je uobičajen potez suprotne strane. Za nekoliko trenutaka, on i Savaj razvili su igru i osigurali ključne pozicije, još uvek se međusobno ispitujući i žrtvujući ponešto da bi stekli prednost.

Savaj je imao prednost vulkanske svesti koja je funkcionisala i proračunavala mogućnosti poput računara sa više kanala. Kada bi igrali šah sa Zemljanima, Vulkanci su im davali kraljicu prednosti. Tada bi Zemljani igrali poput bistrih šestogodišnjaka. Kirk je bio previše ponosan i tvrdoglav da prihvati takvu prednost u igri sa Spokom, tako da je redovno gubio, sve dok nije počeo da povlači tanane psihološke poteze koji bi ponekad urodili plodom.

Spok je, takode, došao da posmatra igru, ali nije komentarisao.

– Pešak na kraljičin nivo je dan – reče Kirk, pa nastavi: –

Admirale, da li bi ste hteli da definišete »logičan« rizik?

Donekle je očekivao da će Savaj, poput drugih Vulkanaca, odbiti da razgovara tokom igre, no Savaj to nije učinio.

– Logičan rizik – reče Savaj, uzevši Kirkovog topa čime je počeo skriveni napad na ključno polje kraljevog nivoa jedan – svodi gubitke na snošljive, ili neizbežne.

– A, ako su gubici nepodnošljivi, a ishod apsurdan?

– Situaciju treba ponovo razmotriti i prerasporediti snage. Odbaciti rizik. Sabrati se. – Prodorno pogleda Kirka. – Umreti, ako je potrebno. Ustrojstvo Univerzuma ne obezbeđuje uvek trijumf vrline.

– Ne, ali ja se trudim da u tom smislu preuredim Univerzum – odgovori Kirk povukavši potez lovcem, kako bi odvukao pažnju od mnogo ozbiljnije pretnje.

– Znao sam da će ga kapetan nadigrati – reče neko. – Mat u dva poteza.

Tek tada Kirk uoči svoju grešku. Uleteo je u malu skrivenu zamku, zamišljenu upravo tako da upadne u nju, uzimajući u obzir njegov neobavezni stil igre i oslanjanje na rizične poteze.

Jednim potezom Savaj je blokirao Kirkov napad i matirao ga. Zamka je bila tanana, zasnovana na veoma dobrom poznavanju Kirkove psihologije.

Kirk obori svog kralja u znak predaje.

– Hvala. Zaista sam mnogo naučio.

No, Savaj se već dizao.

– Kapetane Spok, želim da govorim s vama – reče Savaj.

– Kirk, podite i vi.

Podoše sva trojica kroz dvoranu, dok ih je Mekoj sledio.

– Kapetane Spok, koliko dugo ste njegov prvi oficir? – upita Savaj.

Spok ga hladno pogleda.

– To je dobro poznato – odgovori.

Savaj pokaza glavom prema strunjačama.

– Čini mi se i da ga podučavate vulkanskoj *asumi* veštini?

– upita. – Voleo bih to da vidim.

Kirk uputi Spoku upitan pogled. Spok izvi obrvu. Njih dvojica krenuše prema kabinama za presvlačenje.

– Imate zeleni pojas, Kirk? – iznenadi se Savaj kada su se vratili. – To je dosta visok stepen za Zemljanina.

– Spok je dobar učitelj.

Spok i Kirk ukrstiše desne ruke i staviše šake jedan drugom na rame. To je bio znak da se neće boriti do smrti. Zatim se udaljiše jedan od drugog i nakloniše. Usledio je trenutak koncentracije.

Za veštinu *V'asumi duo-katas* moglo bi se reći da je umetnost zasnovana na oponašanju borbe. Udarci bi bili neverovatno brzi i smrtonosni ukoliko partneri ne bi u potpunosti predvideli nameru protivnika ili propustili da zaustave svoje pokrete pre nego što ga do-dirnu.

U savršenoj verziji *V'asumi* se pretvarao u ples kojim se izražavala snaga i savršena samokontrola. Bila je to drevna igra ratnika.

Svi koji nisu bili na dužnosti okupiše se da ih posmatraju.

Kirk načini pokret da zavarava protivnika i krenu u napad. Spok pogodi Kirkove namere. Pognuvši se, on izbeže udarac, uhvati Kirka za ruku i prebaci ga preko ramena, iskoristivši upravo momenat sile njegovog pokreta. U padu, Kirk pokuša nogama, kao makazama, da obori Vulkanca. Spok izmače i tom zahvatu, kleče samo na jedno koleno i obuhvati svog protivnika. Kirk uputi snažan udarac laktom, koji, naravno, zaustavi nekoliko milimetara od Spokovog tela. U stvarnoj borbi, taj udarac smrskao bi rebra i pluća svakog Zemljanina, dok bi za Vulkanca predstavljao ozbiljnu nelagodnost. Spok ponovo obujmi Kirka gvozdenim zagrljajem, ali se ovaj izvi i oslobodi upućujući protivniku udarac nogom. Iskoristivši zamah, Spok podiže Kirka u vazduh. To je bila završna figura Vasmusija. Da su se borili, Spok bi sa protivnikom mogao da uradi što mu je volja. Sada je pomogao Kirku da ustane. Ukristili su šake, a zatim koraknuli unazad da se naklone.

Posmatrači spontano zapljeskaše. Kirk ih umiri podigavši ruku, pa se on i Spok uputiše prema Savaju. On ih pokretom glave pozva da ga slede. Spok je išao uporedo sa Savajem. Iza njih išao je Kirk kome se pridružio Mekoj.

— Mislio sam da to više nikad neću videti — promrmlja Mekoj.

Savaj malo požuri i dva Vulkanca se udaljiše od ostalih.

— Ti ovog Zemljanina nazivaš prijateljem? Kojim pravom ga zavaravaš? Šta misliš, ko si ti da sa njim tako blago postupaš?

Spok ga gnevno pogleda.

— On se ogledao u mnogo težim borbama.

— On ti nije brat. Primitivan je. To što činiš nije čin prijateljstva.

— Reč je o veštini V'asumi, — primeti Spok — a ne K'asumi. Razlika u snazi ne može se izbrišati.

— V'asumi može da obuzda snagu, ali ne prikriva nadmoćnost — reče Savaj. — Razlika u snazi nije izgovor da se prihvati borba u kojoj se ne ispoljavaju potpune mogućnosti borca.

S tim rečima Savaj uđe u kabinu za presvlačenje. Spok umesto njega pritisnu tipke sintetizera za odeću. Iza prozirnih vrata zasvetluca energija i Savaj izađe iz kabine u odeći za asumi. Imao je crveni pojas, obeležje borca najvišeg ranga, kao i Spok, ali u Savajev pojas bila je utkana zlatna nit.

Savaj se uputi prema borilištu, a Spok ćutke pođe za njim.

— Spok, — prošaputa Mekoj — ne morate to da radite.

— Moram, doktore, moram.

Otpočelo je odmeravanje snage dva Vulkanca. Kirk shvati da njegov zeleni pojas nošen sa toliko ponosa označava tek dečiju veštinu kojom su Vulkanci ovladavali u sedmoj godini. Prema njima, on beše dete koje jedva stiže da prati pokrete.

Kirk je samo jednom bio u prilici da nazre Spokovu snagu. Ostali je do ovog trenutka nisu

videli i netremice su ga posmatrali.

Kirk se zapita koji bi od ova dva borca pobedio u stvarnoj borbi.

Savaj je bio stariji, ali upravo to je doprinosilo da odaje utisak snažnijeg i krupnijeg borca. S druge strane, vitka Spokova prilika crpla je snagu ne samo iz mišića, već i iz snažne, neukrotive volje koja mu je omogućavala da živi sam među strancima.

Spok snažnim pokretom obori Savaja. Činilo se da njegovo lice pokazuje izraz zadovoljstva, da li zbog svog kapetana i, moguće, prijatelja, ili zbog njega samog.

Pad nije bitno uticao na Savaja, mada bi u sličnoj situaciji Zemljanin bio izbačen iz stroja najmanje nedelju dana. Savaj se vešto okrete na podu, skoči na noge i odbaci Spoka na tle takvom silinom da odjeknu cela dvorana.

Spok se polako uspravi. Na licu mu se čitao gnev koji nije obećavao ništa dobro, čak ni kada se radilo o Savaju.

— Džime, zar nećeš ovo prekinuti? — upita uzbuđeno Mekoj.

— Imaš li neki predlog kako da to učinim? reče Kirk.

No, razloga za zabrinutost nije bilo. Dok je Kirk još premišljao kako da postupi, Savaj, kao stariji, dade znak rukom da se borba prekida. Spok se saglasi.

Tada se Savaj okrenu prema Kirku i pozva ga na borbu podigavši obrvu. Među ljudima začu se zapanjen uzdah. Svi su shvatili šta to znači.

Spok dade Kirku nevidljivi znak: NE!

No, Kirk nije mogao da odbije izazov, a nije ni želeo.

Nakon što je video Savajevu borbu sa Spokom, nije mu se mililo da se suoči s njim, ne znajući da Savaj neće moći da ga tretira kao ravnopravnog protivnika.

Pode prema Savaju razmišljajući kako je i to prilika da pokuša da sazna nešto o njegovoj tajnoj misiji.

Stupi na strunjaču. Posle naklona, uhvati Savaja, i odmah shvati da je to bila greška. Savaj ga bez ikakvog napora obori, ublaživši mu pad, zatim ga s lakoćom podiže, pa opet obori. Za sve to uopšte nije koristio snagu, već samo veštinu. To je činio jednostavno, poput odrasle osobe koja se igra sa detetom, ili neiskusnim mladimcem.

Kirk odluči da oproba napad predviđen za borbu sa nadmoćnim neprijateljem. Međutim, Savaj ga dohvati još u vazduhu, podiže i odbaci na strunjaču. Ne snažno, ali dovoljno da Kirk ostade da leži nekoliko trenutaka, osećajući kako u njemu raste gnev.

— To je već bolje, kapetane — reče Savaj. — Dajte da vidimo iskrene ljudske emocije. Bes. On može značajno da poveća ljudsku snagu, a snaga će vam trebati tamo kuda smo krenuli.

Kirk se diže. Obuhvati Vulkanca napregavši sve svoje mišiće. Savaj je bio sasvim opušten. No, ako su vulkanske oči umele da se smeju, ove su to sigurno činile. Na to Kirk prekide napad.

— Dosta je bilo — procedi kroz zube.

– U redu – reče Savaj. – Vi-
dećemo se sutra.

Kirk klimnu glavom, a Savaj
ode prema kabinama za presv-
lačenje.

Kirk se tada okrenu prema
Spoku i pozva ga da ponove
borbu.

– Čuli ste Savaja – odgovori
Spok. – Idemo.

Ako je to i bila naredba, Kirk
ju je prečuo. Bio je izvan sebe i
želeo je da da sebi oduška.

Spok sleže ramenima i pride
mu. Pravila nisu nalagala po-
navljanje rituala pozdravljanja,
pa Kirk pokuša jedan brzi na-
pad. No, Spok je, konačno, upo-
trebio vulkansku snagu.

Kirk se bezuspešno trudio.
Kada su im se pogledi sreli, vide
da se izraz Spokovih očiju pot-
puno izmenio. One su sada pot-
puno nalikovale na Savajeve.

– Vidimo se sutra, Spok –
reče Kirk odjednom.

– Zaboravljate se, Kirk –
odvrati Spok hladno.

Kirk obuzda novi nalet besa i
spusti pogled.

– Do sutra, kapetane –
ispravi se.

Posada je bila zapanjena.
Mekoj im se žurno približavao
u nameri da prekine mučnu si-
tuaciju.

Kirk se takođe uputi prema
kabinama za presvlačenje. Ose-
ćao je da je ljući nego ikad ra-
nije i više nego što je bilo oprav-
dano, no, nije mogao da se
obuzda.

Mekoj je pokušavao da su-
stigne Spoka sve vreme ga pre-
korevajući.

– Zar ste morali da ga poni-
zite pred celom posadom? Već

vam je položaj udario u glavu?
Zar je to način?

– Doktore, i vi se zaborav-
ljate – odgovori Spok, ulazeći u
kabinu.

– Razumem, kapetane –
reče Mekoj bez imalo poštova-
nja. – Manite se toga, Spok.
Godinama ste tvrdili da ne že-
lite komandu. Zar jedan Vulka-
nac laže?

– Ono što ja želim nema zna-
čaja. A, ono što mi je dato jeste
komanda nad ovim brodom. Iz-
vinite, idem da promenim
odeću.

Vulkanac ude u kabinu, i dok-
tor ga ču kako programira sin-
tetizer za odeću. Kroz prozirna
vrata ugleda svetlucanje, ali
istovremeno shvati da nešto
nije u redu. Sintetizer nije funk-
cionisao na uobičajen način.
Mekoj pokuša da otvori vrata,
ali mu to ne pođe za rukom.
Spok je udarao o zidove kabine
i ispuštao prigušene glasove.
Doktor pokuša ramenom da
razvali vrata. Bez uspeha.

U to se kraj kabine stvori Sa-
vaj. On probi vrata pesnicom i
izvali ih. Spok je bio bez odeće,
dok se neka prozirna plastična
masa brzo širila na sve delove
njegovog tela, pritiskajući mu
Adamovu jabučicu i vrat, pre-
teći da mu zdrobi rebra i un-
utrašnje organe. Savaj izvuče
Spoka iz kabine i iskida pla-
stičnu masu sa njegovog lica i
vrata.

Kirk se stvori kraj njih, kao
da je došao niotkuda, i pridruži
se Savajevim naporima da oslo-
bodi Spoka. No, kao što se i Me-
koj uverio, ljudske ruke nisu
bile dovoljno snažne.

Iako je Savaj oslobodio Spokovo lice i vrat, masa mu je još uvek stezala telo. Spok nije vikao, ali je bol prevazilazio sve tehnike vulkanske samokontrole.

Savaj ga podiže i ude u drugu kabinu. Programira sintetizer na dezintegraciju.

— Šta ako je i ta kabina neispravna... — počeo Kirk nesigurno, ali nije bilo vremena za razmišljanje. Radilo se o životu i smrti. Savaj udari šakama po komandnim tipkama i zatvori vrata. Uređaj je ispravno funkcionisao. Spok se onesvesti na Savajevim rukama.

Ubrzo Savaj iznese Spoka iz kabine. Mekoj prelete po njemu rukama. Bio je živ. Disao je. Kao da nije bilo preloma. Snažni otkucaji srca bili su neverovatno brzi, čak i za Vulkanca, ali doktor je bio zadovoljan.

— Kako je Spok, Leonarde? — upita Kirk.

— Biće dobro.

Kirk klimnu glavom. Podiže komadić mase koju je Savaj strgao sa Spokovog lica.

— Skote, nije li to osnova mase za zgušnjavanje? — upita.

— Jeste, kapetane.

— Proveri kabinu.

— Razumem, kapetane.

Skot se nađe nad komandnom tablom kabine, proučavajući je. Ubrzo se oglasi.

— Ne razumem kako je ovo izvedeno. Neko je izmenio program tako da umesto uniforme proizvodi samo toplu masu za zgušnjavanje. To je zaista smrtonosan oklop.

Kirk pogleda Spoka.

— Da je bio sam...

— Tačnije rečeno, — dopuni

ga Savaj — da ja nisam bio u blizini, kapetane, Spok bi bio mrtav. Vulkanci su veoma osetljivi na nedostatak kiseonika i na veliki pritisak na uši i telo. Nijedan Zemljanin ne bi mu mogao pomoći.

— Hvala vam — zahvali Kirk.

— Zaista ste preduzeli pravovremene i ispravne mere.

— Ne zahvaljujte za ono što je bilo neophodno učiniti, kao ni slučajnostima. Jer, ja sam se sasvim slučajno našao u blizini. Onaj ko je izmenio program sintetizera, računao je na to da mene ovde neće biti.

— Hoćete da kažete da je ovo namerno učinjeno? — zgranu se Kirk.

— Bilo je vrlo verovatno da će se Spok vratiti u kabinu kojom se već koristio, jer je programator već bio podešen na njegove mere. To je bila povoljna prilika...

— Na ovom brodu nema osobe koja bi želela da ubije Spoka — prekide ga Kirk.

Savaj ga pogleda u oči.

— To ja ne znam, kapetane. Kao ni vi. Na vašem brodu nalazi se jedan stranac.

— Vi, admirale? — Kirk se zamalo nasmeja. — Zar i sebe ubrajate u sumnjive osobe?

— Svakako — odgovori Savaj.

— Događaju se neobjašnjive stvari. Istražujemo krajnje nepoznate pojave. Niko nije van sumnje. Uzmimo vas, na primer, Kirk. Nije vas bilo nekoliko minuta. Zašto se još niste presvucli?

— Sumnjate u mene? — upita Kirk s nevericom. — Zar bih ja ubio Spoka? — Tužno je odmahnuo glavom. — Na krivom ste

putu, admirale. Izašao sam da se malo – ohladim.

– Imali ste i razloga za to. Spok je dva puta doveo u pitanje vaš autoritet. Jednom predamnom, a drugi put pred celom posadom.

Kirk odbaci tu mogućnost sleganjem ramena.

– To može da razljuti čoveka, ali ne i da ga navede da ubije.

Okrenu se prema Skotu.

– Rastavi kabinu, Skoti, i vidi šta se odista desilo. – Leonarde, otpremi Spoka u brodsku bolnicu.

– Nema potrebe – javi se Spok, podižući glavu iz Mekojevih ruku. – Dobro se osećam. Razidite se. Savaj neka ostane.

– Ja se neću udaljiti, kape-tane Spok – reče Meko.

– To je vaša privilegija, dok-tore, koju ostali nemaju – odgo-vori Spok posmatrajući Kirka. Izgledalo je kao da će Kirk nekog rastrgnuti. Međutim, nakon kraćeg razmišljanja, on se, ipak, kruto udalji.

Savaj unese Spoka u kabinu za presvlačenje i podesi programator na sintetiziranje uni-forme.

Tek što se Spok odenuo, odjeknu signal za uzbunu.

SEDMA GLAVA

MEKOJ POKUŠA da zaustavi Spoka no, on potrča prema interfonu na kraju hodnika. Tamo se već nalazio Kirk, po navici.

Na malom ekranu interfona ukaza se lik poručnika Sulua.

– Ovde kormilo. Registrujemo prisustvo nepoznatog objekta. Brod nepoznatog tipa. A možda i nije brod. Pojavljuje se i

nestaje. Verovatno se nalazi u graničnoj dimenzionoj ravni.

Savaj zadovoljno klimnu glavom.

– Znači, ipak su došli.

– Ko je došao? – upita Spok.

– Neznanci – odgovori Savaj. – Oni koji nas proučavaju.

Spok ga sumnjičavo pogleda.

– Dolazim – obrati se Suluu preko interfona. – Admirale, Kirk, podite sa mnom.

Meko ih je sledio.

U turbo-liftu, Spok se obrati Savaju: – Admirale, da li biste bili ljubazni da objasnite na koji način se koristite ovim brodom kao mamcem za nepoznate brodove – bez prethodne najave.

Savaj nagnu glavu u stranu.

– Neobično ste se izrazili, kapetane Spok, ali u osnovi tačno. Hipoteza koju proveravam zahtevala je da vam ništa ne kažem o njoj.

– Možete li da budete malo precizniji? – upita Spok.

– Verujem da pojava koju mi proučavamo, proučava nas.

– Zar se radi o nekim istraživačima?

– Da. Radi se o istraživačima nepoznatog porekla, kao i namera – odgovori Savaj.

– Šta ste želeli da postignete domamivši ih ovamo? – upita Kirk. – Prvo smo vi i ja odigrali jednu od najborbenijih intelektualnih igri, a zatim sam pokušao da sukobim vas i Spoka, iako je vaše prijateljstvo dobro poznato. Koristio sam se krajnje neprijatnim istinama. I, konačno, organizovao sam da se tri verovatno najbolja predstavnika u Galaksiji ogledaju u krajnje ratobornoj veštini. Ako je nezgoda kapetana Spoka deo

njihovog projekta, uspeo sam preko svakog očekivanja. No, u svakom slučaju, došli su.

– Hoćete da kažete da oni proučavaju agresivnost? – upita Spok.

– Da, verujem da je tako.

– Krajnje logično, – primeti hladno Spok – pod pretpostavkom da je hipoteza tačna i da istraživači ne seciraju primerke koji pokazu tražene osobine.

– To je jedna od mogućnosti, – uzvрати Savaj ledeno – no, naš cilj nije da preživimo ovu misiju, već da spasemo Galaksiju... Ako to bude moguće.

Stigoše do komandnog mosta.

Na glavnom ekranu lebdela je slika nepoznatog broda. Bio je oko dvadeset puta veći od *„Enterprajza“*.

– Kakve god da su im namere, – primeti Meko – oni ih uspešno ostvaruju.

Kirk je posmatrao kako slika broda polako blede i nestaje sa ekrana, iako su skeneri za masu i dalje registrovali njegovo prisustvo.

– Potražite jezički kod – naredi Spok, ali svi su znali da je to beskorisno.

Kirk se borio sa iznenadnim osećanjem mučnine i stida. Još uvek je bio pod utiskom nemilog događaja kada je Spok zamalo umro. Zatim su se svi ti osećaji pretvorili u bes. Savaj se poigravao njima. Povlačio je konce kako bi pokrenuo najdublje razine njihovih bića. To je i postigao. Čak je i partija šaha bila neverovatno agresivna. Savaj se potrudio da ga potuče na svim poljima, da ga ponizi pred

svima, a što je još gore, stvorio je privid da sve potiče od Spoka.

Pokuša da se smiri, prisećajući se scene kada se Spok borio za život. Da je Spok umro...

– Kapetane Spok, – pride Kirk komandnom sedištu – ne bi trebalo da budete ovde. Sada ne možete ništa učiniti. Dozvolite da ja preuzmem komandu, a vi podite sa Mekojem.

– Nema potrebe.

Kirk snizi glas.

– Spok, ne izigravaj heroja. Umalo da nisi poginuo. Možda imaš unutrašnje povrede.

– Oficiru Kirk, nećemo raspravljati o mojim narednjima.

– Hoćemo, ako su nelogična – planu Kirk – kao što smo raspravljali o mojim, i to s pravom. A, što se ostalog tiče, od sada ćeš u asumiju primenjivati svu svoju vulkansku snagu, kao i u šahu, inače ćeš zažaliti.

Kirk ovo izgovori sa žestinom, ali i sa prizvukom humora, kao što su se ranije obraćali jedan drugom. No, odjednom uoči surov pogled Vulkančevih očiju. Kirk mu se još više primače i vide u njima crveni sjaj.

– Kirk, naređujem da se povučete u svoje odaje, i da iz njih ne izlazite.

Kirk zastade, zapanjen. Koначно, u njemu se javi traćak osećanja za disciplinu, i on se pokori.

– Razumem, kapetane – okrenu se na petama i udalji.

TEK ŠTO JE Kirk stigao u svoje odaje, na vratima se oglasi Meko.

– Šta ti bi? – upita ga doktor.

– A, šta je njemu bilo! – viknu Kirk. – Oprosti, prenapet sam. Pa, i onaj događaj sa Spokom. Zaista nije trebalo da se prepirem sa njim, ali nisam verovao da će se toliko promeniti.

– A, zašto ne? Koliko si ~~puta~~ ti njega doveo do očajanja? Obijicu vas treba pregledati. To ću i da učinim. – Mekoj izvadi medicinski skener. – Kirk, instrument pokazuje da si ti u stanju dubokog stresa.

Kirk se namršti trljajući slepoočnice.

– Ta glavobolja. Znaš, tamo na mostu, u jednom trenutku ponovo sam osetio onaj stid, bes ...

– Pa si se istresao na Spoka.

– Tačno – priznade Kirk sumorno. Uključi interfon. – Molim komandni most. Kapetane Spok, izvinjavam se zbog malopredašnjeg ponašanja. Takođe, želim da vas obavestim o nečemu što može biti u vezi sa neznancima. Dozvoljavate li da se vratim na dužnost?

Spokovo lice beše kao maska.

– O čemu ste hteli da me obavestite?

– Dok sam bio na mostu, ponovo sam osetio osećanje krivice, straha i besa.

Spok klimnu glavom.

– Neverovatno. Izvinjenje se prihvata. Vaše prisustvo na mostu nije potrebno. Odmarajte se kao što doktor preporučuje.

Nakon tih reči, Vulkanac prekide vezu, upravo kada je Kirk zaustio da protestuje.

– Znaš li da je u pravu? – reče mu Mekoj.

– Prođi me se, Leonarde.

Ali doktor nije popuštao:

– Svoje stanje ne smeš uzimati olako. Bio si pod dejstvom neznanaca. Oni su tako snažno delovali na tvoju podsvest da si uspeo da razbiješ dejstvo hipno-narkotika.

Kirk se stiša.

– Znam, Leonarde. Ali, šta da radim? Možemo li da pokušamo još nešto.

– Ne. Hipno-skener je bio poslednje sredstvo. Preskočili smo sve prethodne metode, jer sam ocenio da ne bi bile efikasne. Taj blok ne bi ništa razbilo. Osim ... možda ... vreme.

– Koje nemamo.

– Svemir je surov – primeti Mekoj suvo. – Trenutno me više brine tvoje ponašanje prema Spoku i Savaju. Džime, ne možeš juriti po brodu, pokušavajući da se preobraziš u Vulkanca. To nije moguće.

Kirk odmahnu glavom.

– Među nama rečeno Leonarde, taj ... vulkanski sin je u pravu. Da, svemir je surov. Niko ne može obećati da će svemir sa mnom lepo postupati. Kad bih samo povratio svoju punu snagu ...

– Slomio bi vrat, ili ...

– Čuj, Spok skriva svoje mogućnosti u većoj meri nego što sam mogao misliti i dozvoliti. Želeo bih da nije bilo tako i u šahu.

– Ne verujem – odgovori Mekoj. – U igri s tobom, verovatno koristi samo svoju ljudsku ličnost. To je sigurno dobro i za njega samog. Osim toga, posmatrao sam neke od tvojih psiholoških poteza, kao i onu partiju zbog koje su te predložili za titulu velemajistora.

Kirka je to delimično utešilo.

– Potrebno mi je dosta vremena da ga nadigram – reče.

– Ali, ipak to činiš, Džime. Ne možeš da računaš do šeste decimale brzo kao Spok, ali on, ipak, prima naređenja od tebe.

– Podseti me da te predložim za velemajestora kada se radi o smirivanju pacijenta – osmehnu se Kirk.

– Tvoj stari kućni lekar je došao da te uteši. A sada se odmori – reče Meko i spusti ruku na Kirkovo rame, a zatim izađe.

Kada se našao na hodniku, doktor zastade i zamisli se. To rame pod njegovom rukom bilo je iznenađujuće mršavo i krhko.

OSMA GLAVA

TOKOM NOĆI, u jednoj od svojih nevidljivih faza, nepoznati brod je nestao. Očitavanja mase pala su na nulu. Vizuelna očitavanja nisu se ponovo javila.

Bez obzira na to, Spok je ostatak noći proveo na komandnom sedištu, i upravo je on primetio crveno alarmno svetlo sistema za održavanje života u gostinskim odajama. On prepusti komandu Suluu, a Skota pozva da pođe s njim. Spustiše se turbo-liftom.

U hodniku je bilo veoma hladno. Komandni uređaji pokazivali su visoku koncentraciju ugljenmonoksida. Skot počeo da psuje i hitro uključi dovod i cirkulaciju vazduha.

Spok potrča prema jedinoj kabini koja je bila zauzeta. Vrata behu zaključana. Savaj

nije odgovarao na Spokov signal. Spok prisloni šake na vrata i pritisnu ih svom snagom. Popustila su.

Savaj je već bio u lakom transu. Metabolizam mu je bio usporen, jer se njegovo telo samo borilo protiv, za Vulkanca smrtonosnih, promena u temperaturi i pritisku. Međutim, protiv ugljenmonoksida, na koji su Vulkanci bili naročito osetljivi, nije bilo odbrane.

Spok iznese Savaja iz ugroženih prostorija, i udari ga šakom po obrazu da ga povрати iz transa. Utom stiže i Meko i naže se nad Savajem sa medicinskim skenerom u ruci. Zatim pripremi injekciju za stimulaciju životnih funkcija i detoksifikaciju i ubrizga je u Vulkančevu ruku.

Ubrzo se pojavi i Kirk.

– Šta se desilo, Spok? – upita.

– Ne sećam se da sam vam dozvolio da izađete iz svojih odaja – reče Spok i opet udari Savaja po obrazu.

Savaj je polako dolazio sebi.

– Sistem za održavanje života? – upita Spoka.

– Tačno. Porast sadržaja ugljenmonoksida iznad granica snošljivih za vulkance.

– Svakako se radi o grešci u računaru, – objasni Skot – mada ne shvatam kako se to moglo dogoditi. No, sada je sve u redu.

– Vratite se na dužnost, sve dok ne shvatite, Skot – naredi Spok. – Obavite najstrožu inspekciju.

– Razumem, kapetane. Ugljenmonoksid je opasan.

Kirk je proveravao podatke na računaru.

– Ovo nije običan kvar.

– I nije – odgovori Spok. – Kirk, vratite se u svoje odaje. Savaj, vi podite sa mnom.

Kirk se udalji, a Spok povede Savaja prema jednoj od slobodnih oficirskih kabina. Mekoj pade za njima.

– Doktore, vaša pomoć mi neće biti potrebna – reče Savaj.

– Ne delim vaše mišljenje, Savaj – reče Spok. – Veoma čudna greška. Krajnje selektivna.

– U pravu ste, ali pomoć mi, svejedno, neće biti potrebna – odvratila Savaj i zalupi vrata za sobom.

– Spok, ne mislite valjda ... – počela Mekoj.

Spok se okrete prema njemu. – Doktore, vi svakako želite da istaknete da se nezgode, ipak, dešavaju same od sebe. Međutim, nezgodno je što se dešavaju jedna za drugom, i to u prisustvu neznanaca koji, verovatno, imaju mogućnost da upravljaju postupcima pojedinih članova posade.

– Shvatam, – klimnu glavom Mekoj – ali nezgodno je i to da i na vas deluje jedna manje nepoznata sila – vulkanska. Spok, vaše ponašanje prelazi sve granice.

– Može biti, doktore – odgovori Spok, bez ikakvog izraza na licu.

– Znači, promenice se? – upita Mekoj s nadom, ali sumnjivo.

– Neću.

– Ali, zašto, Spok? Zbog toga što vam onaj dupli Vulkanac sedi na glavi?

– Ne, doktore, već zbog toga što je Savaj u pravu.

– Zar je u pravu kada pokušava da vas i Kirka zavadi pred celom posadom, i kada goni Kirka preko svih granica njegove izdržljivosti?

– U pravu je, jer nastoji da mu spase život. To je dužnost koju svaki Vulkanac ima prema svom komandantu, a koju ja nisam u potpunosti obavio.

– Ne više od nekoliko desetina puta, koliko ja umem da računam. Ne uzimajući rutinske krizne situacije.

– Doktore, pogreška se računa samo jednom.

Spok se uputi prema turbo-liftu, ali se okrenu kod vrata.

– Da li ste razmišljali o tome doktore, da Kirk ne bi preživeo nijednu od ovih nezgoda.

KIRK ODGOVORI na signal interfona.

Nije spavao od nezgode sa Savajem, a i pre toga nije se osećao dobro. Mučila ga je mora od koje se budio obliven hladnim znojem, ne mogavši da je se seti u budnom stanju. Računar nije mogao da mu pomogne.

– Ovde Spok – oglasi se interfon. – Možete mi se pridružiti u rekreacionoj dvorani, ako želite, Kirk. Kroz pet minuta.

– Svakako – odgovori Kirk, ne znajući da li da se ljuti, ili oprost. – Dolazim.

U REKREACIONOJ DVORANI bilo je dosta ljudi. Gundali su. Nisu odmah videli Kirka. On opazi Uhuru, a nju je teško bilo ne opaziti.

– Šta se dešava, Uhura – upita Kirk.

Ona se prenu.

– To ste vi, kap... kapetane – završi rečenicu odlučno. – Dobro je da ste ovde. Ljudi su veoma nezadovoljni. – Pomerila se da bi i Kirk mogao da vidi obaveštenje na oglasnoj tabli. Spok je izdao naredbu o udvostručavanju zahteva u pogledu fizičke spremnosti posade.

– Uh, – prostenja Kirk – žao mi je.

Uhura klimnu glavom.

– Uglavnom se smatra da ste vi tome krivi.

– Hvala.

– No, pominje se još jedna omiljena ličnost – pokaza glavom prema Savaju koji im se približavao. Uhura ga je posmatrala sa izrazitim neprijateljstvom, ali i sa napetošću koja je govorila da ga smatra izuzetno muževnim.

– Niko ne može da ga shvati, kapetane. Čak ni ja. Pokušala sam da uspostavim kontakt sa njim, ali bez uspeha. Imala sam utisak da se obraćam drvetu – uzdahnula je. – Dobius – nastavi Uhura zadovoljno posmatrajući visokog dvorogog Tanijanca – namerava da izazove admirala Savaja.

Kirku pade za rukom da savlada smeh.

– Spreči ga u tome, Uhura. Hvala, ali nije potrebno da me brani.

– Ali zašto, kapetane? – upade Skot u razgovor koji je očigledno prisluškivao. – Jedino Tanijanac može da se meri sa Vulkancima, a Dobius ne voli Vulkance koji na Zemlja-

nima oprobavaju snagu. A, ni ja, da prostite. Spok je jedno, ali ona kuvana noga...

Kirk ga pogleda. Skot je bio zabrinut.

– Nemoj me tako lako otpisati. Ponovo ću pokušati da se ogledam s njim, – Kirk napravi bolnu grimasu – čim se oporavim od poslednje borbe. U međuvremenu, – nastavi Kirk povisivši glas da ga i ostali čuju – nadam se da ćete razmisliti o načinima da zadovoljite zahteve kapetana Spoka. Verovatno će on lično proveravati vašu spremnost... ukoliko to ne učine naši posetioci od sinoć.

Nekolicina ljudi se zamisli. Većina ljudi nije znala da je sinoć i omraženi Vulkanac bio na ivici života. Kirk iskoristi taj trenutak da se neopaženo povuče.

Savaj je vežbao sam. Izvodio je neke čudne pokrete koji su podsećali na igru drevnih Kozaka, ali u veoma sporom ritmu. Kirku odmah bi jasno da te pokrete ne bi mogao da izvede ni da mu se radi o glavi.

– Admirale – pozdravi ga Kirk.

– Dobar dan, Kirk – otpozdravi Savaj spuštajući se u duboki čučanj na jednoj nozi dok mu je druga bila ispružena paralelno sa podom.

– Hoćete li me naučiti ovome, admirale?

Savaj podiže jednu obrvu. Vulkanci su bili previše uljudni da bi se nasmejali čoveku u lice. Savaj se podiže i pruži ruke prema Kirku, koji ih prihvati u nedoumici, ali čvrsto.

– Činite isto što i ja – reče mu Savaj.

Vulkanac iskosi telo i podiže jednu nogu do Kirkovog kuka. Kirk učini isto. Savaj se naže unazad. Postigli su ravnotežu, a zatim se lagano spustili u čučanj. Kirkovi mišići su se bunili, ali on nije imao vremena da misli o tome. Savaj ga je vodio kroz pokrete koje on nikad ne bi mogao da izvede sam, ili sa bilo kojim Zemljaninom. Uz Savajevu pomoć, Kirk je činio stvari van svoje snage, ali ne i potpuno nedostupne. Bila je to demonstracija mnogih veština; snage, gracioznosti, čvrstine, ravnoteže, preciznosti i izdržljivosti. Na sebi svojstven način, Savaj se koristio upravo njihovom različitosti da izrazi lepotu pokreta. Vulkanac je činio oslonac i silu te akrobatike. U jednom trenutku, podiže Kirka na ispruženim rukama iznad glave i spusti ga na suprotnu stranu. Prebaci ga preko ramena i bez napora podiže na jednoj ruci. Beše to čitava mala koreografija. Savaj je vodio Kirka pomoću energije što je strujala kroz njegove šake, oči i telo, mada Kirk toga nije bio svestan. Jednostavno je znao šta treba da čini. Konačno, u velikom luku, Savaj dovede Kirka u početni položaj i nakloni glavu.

– Prva lekcija – reče.

– Hvala – uzvрати Kirk.

– Nema na čemu.

Odjednom, Kirk shvati da su se opet svi okupili da ih posmatraju. U pogledima pročitava zadovoljenost i zanesenost. Znao je da nijedan Zemljanin još nije upražnjavao tu veštinu.

– Admirale, podizali ste me lako poput lutke.

– Morate znati, kapetane, – sleže Savaj ramenima – da ja mogu da podignem odraslog Vulkanca, koji je znatno teži, i to u uslovima veće gravitacije, pa i da ga nosim uz planinu. Vi niste teški. Poređenje je možda malo preterano, ali u osnovi tačno.

Za trenutak, Kirk ostade bez reči. Shvati da ga je Vulkanac ponovo oslovio sa »kapetane«. To nije moglo biti slučajno.

– Malo je osoba koje imaju osećaj za veštinu Thivaj i mogu da je upražnjavaju – nastavi Savaj. – Bilo mi je drago.

– Hvala – odgovori Kirk. – Nadam se da ćemo se videti sutra.

Nakon toga, Kirk uoči usamljenu figuru drugog Vulkanca koji ga je čekao.

– Izvinite, admirale, čeka me Spok.

– Možda ste se umorili od Thivaja, Kirk – primeti Spok.

– Nikad se nisam bolje osećao – primeti Kirk. – Hoćemo li da pokušamo zahvat »la matijas«?

– Ako želite.

Kirk stupi na strunjaču uzdahnuvši. Ukrstili su ruke.

– Zašto me nikada nisi učio veštini Thivaj, Spok?

– Ne znam. To spada u tradiciju.

– Ratničku?

– Da iz vremena praskozorja naše civilizacije.

Mada je Kirk mislio da je spreman za borbu, nije bio. A, i da jeste, to verovatno ne bi imalo značaja, jer je Spok bio bez milosti. Oborio ga je dva puta uzastopce. Kirk pomisli kako je to već postalo zamorno,

pa se potpuno usredsredi na napad i obori Spoka.

Neko od posmatrača uzviknu sa odobravanjem, međutim to je bio poslednji trenutak da je Kirk bio u prednosti. Vulkanac nastavi da vodi borbu tako da iz Kirka izvuče svu moguću snagu. Nakon pet minuta, Kirku se činilo da pokušava da pomeri celi Vulkan, što je, otprilike, i bilo posredi. Spok je primenjivao tehniku »drveta«, kada borac zamišlja da je pustio korenje u svoju planetu. Onaj ko pomeri mene, pomeriće moj svet. A, Spok je imao živu maštu. Konačno, Kirk odustade.

– Kapetane Spok, potpuno sam iscrpljen i obeshrabren. Šta mislite o jednom doručku?

Spok izvi obrvu.

– Posle doručka možete se javiti na komandni most – reče i uputi se prema turbo-liftu dok je Kirk zabezeknuto gledao za njim.

U to mu pride Pavel Čehov noseći šolju kafe.

– Kapetane, Spok previše ozbiljno shvata situaciju.

– Hvala, Pavele – odgovori Kirk, veoma povređen. – Kroz tri sata ponovo ćemo biti u orbiti Helvana. Dovoljno je da vas čovek pogleda, pa da počne ozbiljno da posmatra stvari.

Mladi Rus bio je veoma bled i iscrpljen.

– Jeste li spavali, Pavele?

Čehov sleže ramenima.

– Molim?

– Znači, niste.

– Trudim se da ne spavam. Te more...

– Možete li da ih se priselite?

– Njet. Ničeg se ne sećam, osim da nekog želim da zgrabim...

– Javite se doktoru Mekoju, on će vam...

Čehov odmahnu glavom.

– Hvala, kapetane. Računam da budem član ekipe koja će se spustiti na Helvan.

– Do tada ima još vremena, Pavele. Ako ne budete spavali, nećete biti pripravnici za spuštanje. A sada me poslušajte.

– Razumem, kapetane.

– Pavele... znam kako vam je.

NAKON TRI SATA bili su u orbiti Helvana. Izveštaji o planeti nisu bili ohrabrujući. Situacija se naglo pogoršavala. Revolucija je bila u toku. Stanovnici su i dalje nestajali. Helvanom su vladali panika i nasilje.

Kirk se neopaženo povuče sa komandnog mosta, kako bi mu Mekoju opet presadio rogove. U brodskoj bolnici je ustanovio da je doktorka Čepel upravo obavila isti zahvat na glavi doktora Mekoja.

– Leonarde. Spok te nije uvrstio u ekipu za spuštanje.

Doktor prezrivo odmahnu rukom.

– Pa sad, Spok nije nikog izričito uvrstio u ekipu. Nije ni tebe. No, hajde, spremi se.

Ubrzo je i Kirk imao rogove. Odjednom shvati da ih je Spok imao sve vreme. To mu se učini kao loš predznak.

Prostorijom se razleže Rendov glas preko interfona.

Kapetan Spok je spreman za spuštanje na Helvan. Spuštanje će se obaviti kroz pet minuta.

Kirk i Mekoju požuriše prema

odajama transportera. Tamo zatekoše Uhuru sa svim mogućim prenosivim uređajima za komunikaciju, kao i Pavela Čehova sa malom zbirkom oružja. Njegove oči mrko su gledale ispod rogova.

Spok uđe u prostoriju i obuhvati ih sve jednim pogledom. Iza njega pojavi se Savaj. Rend priguši uzdah. Ako su ikad pomislili da je Spok sličan đavolu, bili su u zabludi. Spok je bio tek bleđa senka. Savaj je bio oličenje gospodara mraka. Rogovi su samo upotpunili sliku. To vulkansko lice bilo je isklesano iz legende, snova i more – njegovo veličanstvo Satana.

Spok je posmatrao ljude koji su se okupili.

– Zaista primerno ponašanje. Hvala, gospodo, ali na Helvan ćemo se spustiti samo Savaj i ja, jer smo imuni na uticaj koji dopire sa planete. Ovo je jedan od principa logike i komandovanja – reče, okrenuvši se Kirku – na koji sam vam ukazivao u više navrata.

– Spok, ma ostavi sad... Kapetane Spok, naša dužnost nije da ostanemo bezbedni na brodu, ako je to uopšte bezbedno, već da proučimo nepoznatu silu koja deluje na stanovnike Galaksije. Upravo zbog toga je odabrana ova posada.

– Kirk, vi se nećete spustiti na Helvan, sve dok dva Vulkanca ne iscrpe svoje mogućnosti. Više nije potrebno da ispitujemo da li je sila prisutna, ili ne. Vi ste je privukli, možda i previše uspešno. Nepoznata sila je već imala priliku da ispita vas. Sada je potreban imunitet.

– Imunitet Vulkanaca je samo pretpostavka – odgovori Kirk. – A, ti si, osim toga, pola čovek.

– To je nepobitna činjenica, kao što je činjenica i to da ja komandujem brodom. Pored toga, želim da vas podsetim da se niko nije vratio nakon drugog nestanka. Neću ranije žrtve više izlagati opasnosti, niti Zemljane, uopšte, sve dok ne ispitamo delovanje sile na Vulkanca. Savaj i ja imamo više šansi da se izvučemo, ukoliko budemo uhvaćeni.

– A, sada me slušajte, Kirk – nastavi Spok, potpuno se okrenuvši prema svom bivšem komandantu. – Komandu prepustam vama, ali samo na osnovu mojih izričitih naredenja, a prema kodeksima Zvezdane flote. Ako mi nestanemo, budemo u opasnosti, ili se ne vratimo, vi nećete poslati spasilacki odred, niti ćete dozvoliti da iko napusti brod. Ukoliko se ne javimo za četiri sata, smatraćete da smo izgubljeni, napustiti orbitu i uputiti se na Vulkan. Ovamo se nećete vraćati bez kompletne vulkanske posade pod vodstvom vulkanskog komandanta.

– Spok, – počeo Kirk oprezno – od mene tražiš ne samo da napustim oficira Zvezdane flote i svog nezamenljivog prijatelja, već i jednog od najjaćih umova Galaksije, admirala Savaja.

– Ne, Kirk. Ja to ne tražim od vas. Ja vam to naređujem. Ne ostavljam vam nikakav izbor, niti slobodu rasuđivanja. Odgovorni ste pred Zvezdanom flotom, a ako se vratim, odgovaraćete meni lično.

– Ili meni – dodade Savaj.

Dvojica Vulkanaca se uputiše prema transporteru.

– Uključite energetska polja – naredi Spok.

Kirk ne reče ništa, ali je njegov pogled bio dovoljno rečit.

– Malo sutra – pročitao iz njega Spok.

Kirka je od burne reakcije odvratio jedino pomisao da bi mu u tom slučaju Spok uskratio komandu. Ovako, Spok mu je ukazao poverenje imajući na umu njegovu intuiciju i rasuđivanje koji bi u slučaju opasnosti spasili brod. Spok ga je dovoljno dobro poznao da bi pomislio da pretnja odgovornošću pred Zvezdanom flotom može imati dejstva.

Posmatrajući Kirka, Mekoj se pitao da li je pretnja odgovornošću pred Savajem, ili Spokom imala dejstva.

– Znaš li, Džime, da oni možda ne poštuju kodeks koji važi za Zemljane – upita doktor. – Vulkanaci imaju prava da koriste svoj kodeks.

– Nema potrebe da me na to upozoravaš, Leonarde – uzvratiti Kirk mrko.

– Ali, ja sam video njihovu verziju, sećaš li se. Ako se prekrsaj bračnog ugovora kažnjava gubitkom građanskih prava, šta misliš šta se dešava oficiru koji prekrši naređenje?

– Leonarde, bolje smisli neku vradžbinu da to nikad ne saznamo.

– Znam, Džime – uzdahnu Mekoj. – Daću sve od sebe... Međutim, možda je Spok u pravu? Ako je tačno da su oni imuni, a da je naša moć rasuđivanja dovedena u pitanje...

– Shvatam, doktore, šta želiš da kažeš, ali to je jedina moć rasuđivanja koju ja posedujem.

Kirk se okrenu prema Skotu koji je bio za komandnim pul-tom transportera.

– Želim da ih stalno pratiš, Skot.

– Razumem, kapetane... Evo, već im je zagustilo. Instrumenti pokazuju da su ih okružili Helvanci.

Spok i Savaj su se spustili u pustu ulicu. Spok uključi komunikator. Mislio je o tome tako je pogrešio što je Kirku poverio komandu. Dobro je poznao onaj pogled.

No, nekih drugih mogućnosti nije ni bilo. Poznajući Kirka, znao je da ga ništa ne bi sprečilo da samoinicijativno preuzme komandu, uz punu podršku posade. Spok se prikloni logici takvog rasuđivanja, osećajući da je, ipak, načinio pogrešku.

– Spok zove »Enterprajz«.

Poziv ostade bez odgovora.

– Ometaju komunikacije – primeti Savaj. – Ni moj komunikator ne funkcioniše. Međutim, ne bi vredelo ni da ga razrešite dužnosti.

Spok se iznenadi i gotovo naljuti što ga je Savaj tako lako čitao.

– Mislite li da sam pogrešio?

– upita Spok.

– Ne mislim, vidim. Dozvolio si da lošija odluka potisne bolju.

– On je bio moj komandant.

– Ti si prirodno nadmoćniji

– odgovori Savaj.

– Ponekad sam razmišljao o tome. Tu je prisutan još jedan nivo koji niste uočili.

– Tim pre si pogrešio. Njemu se treba obraćati kao genijalnom, ali opasnom detetu.

Spok se saglasi klimnuvši glavom.

– Admirale, vama ću ubuduće prepustiti zadatak da objasnite nešto jednom zemaljskom Betoveni, ili... Kirku.

Tiho su se kretali ulicom. Pusta avenija odjednom se ispuni ruljom koja ih zarobi i ponese sa sobom.

Pokušali su da se probiju na kraj gomile, ali na raskrsnici im se pridruži još jedna reka pobunjenika koji su krenuli prema Letnjoj palati. Vulkanci nadoše privremeni zaklon iza širokog stuba.

Helvanci su jurišali prema palati. Njihovo oružje sada su sačinjavali i mnogo savršeniji tipovi pušaka.

– Neverovatno! – reče Spok.

– Za ovakav napredak potrebne su stotine godina.

Savaj klimnu glavom.

– Revolucija je na Helvanu poranila za oko četiri veka i sabijena je u vremenski period od dve nedelje.

– Proučavali ste ovu planetu? – upita Spok.

– Da. Do pre tri godine nalazili su se u fazi ranog feudalizma, bez predznaka sadašnjih promena.

– Hoćete da kažete da se ovde odvijaju sociološka istraživanja? – upita Spok sa nevericom.

– Tačno, ali i mnogo više od toga – pokaza Savaj na očitavanju trikordera.

Spok pogleda na svoj trikorder. Na izgled, sve je bilo normalno. A zatim, Spok uoči nešto

što ga natera da se bolje zagleda. Otkad su se spustili na Helvan, jedno krilo palate već je palo u ruke ustanika. Istaknute su zastave, dovučen je top. Vode su na brzinu organizovale male odrede koji su žurno odlazili prema novim ciljevima. Spok odjednom shvati šta nije u redu. Činilo se da se njih dvojica kreću u usporenom filmu, dok je helvanski svet hitro promicao kraj njih. Ali, nije se toliko menjao i fizički svet.

– Vreme! – promuca Spok.

– Ne. Radi se o psihološkom vremenu, zar ne?

Savaj klimnu glavom.

– Radi se o manipulaciji prirodnim fenomenima. U svim svetovima se dešava da jedan vek zameni hiljadu godina, a decenija jedan vek. Međutim, sada, na ovom svetu, i na mnogim drugim svetovima, godine zamenjuju milenijume. To nije moguće bez spoljnog uticaja.

Odjednom ih opazi neko iz gomile. Čudni instrumenti u rukama Vulkanaca pobudiše sumnju jednog pobunjenika. On jurnu prema njima, dok su ga ostali sledili.

Savaj povuče Spoka, i oni se dadoše u trk. Bez obzira da li svesno ili ne, Helvanci su osećali prisustvo neznanaca koji su ih proučavali i poistovetili su Savaja i Spoka sa njima.

Vulkanci umakoše progoniteljima u lavirintu kristalnih zgrada. Savaj odbaci Spoka na uzvišeni plato, a zatim i sam skoči, uhvati Spokovu ispruženu ruku i, izvivši se, pope se na plato. Prvi put u poslednjih dvadeset godina Spok je osetio snagu ravnu svojoj, ili čak

možda veću. Odmah se povukoše u udubljenje u zidu i Helvanci protutnjaše, ne primetivši ih.

– Znači tome ste posvetili poslednjih deset godina – reče Spok.

– Tome sam posvetio ceo život, – odvrati Savaj – a naročito poslednju deceniju. Odavno sam primetio pojave o kojima sam ti maločas govorio. Postoji određena pravilnost u anomalijama koja ukazuje na grandioznu operaciju. Njeni tvorci su nepoznati. Takva spoznaja prevazilazi mogućnosti ijednog života u Galaksiji. Izgleda da istraživanja uključuju samo određene planete. Operacija je veoma složena, i odražava čvrstu nameru da se cena znanja plati – tuđim životima.

Spok ga sumnjičavo pogleda.

– No, vi, ipak, imate izvesne predstave o hipotezi koja treba da se potvrdi?

Savaj ga je posmatrao.

– Imam, ali ona je krajnje neverovatna, a ja nemam dokaza.

– Ustanovio sam da se dokazi brže prikupljaju ako se hipoteza, koja čak i Zemljanima izgleda neverovatna, nekome poveri.

– Mi nismo Zemljani, Spok.

Savaj ponovo pogleda na trikorder.

– Na Helvanu postoji izvor energije koji nije saglasan sa stepenom razvitka planete. No, hajdemo odavde.

Spok izađe iz udubljenja, krenu preko platoa i – nestade.

Savajev trikorder pokazivao je isto što su videle njegove oči,

odnosno da je kapetan Spok krenuo preko platoa i – nestao.

Vulkanac pokuša da uspostavi vezu sa brodom, ali komunikator ni sada nije funkcionisao. Tada on podesi svoj trikorder prema izvoru nepoznate energije i uputi se tamo.

DESETA GLAVA

KRAJNJE UZNEMIREN, Kirk se odmače od kontrolnog uradaja u sali transportera. Nije mogao da objasni razlog uznemirenosti. Kao da su se prekinule fine i nevidljive niti koje su ga povezivale sa Spokovim bićem. Do pre nekoliko trenutaka pratili su kretanje dvojice Vulkanaca. Helvanci su bili opasni, ali ne i tajanstveni. Pa, ipak, Kirka je mučilo osećanje krajnje nelagodnosti koja je prevazilazila granice uobičajene opasnosti.

Iznenadna misao naterala ga da se vrati do komandnog pulta i uključio u centralni računar. Proveravao je ispad sistema za održavanje života u Savajevim odajama i kvar na kabini za presvlačenje. Na zemaljskom brodu nije bilo mnogo stvari koje su mogle naškoditi Vulkancima. Kirk upita računar kolika je verovatnoća da se na brodu u tako kratkom roku dogode dve nezgode posebno opasne i smrtonosne za jedina dva Vulkanca među članovima posade. Da li su nezgode bile slučajne?

– Verovatnoća jednaka nuli – odgovori računar bezlično.

Kirk oseti laku jezu. Najmanje četiri osobe bile su izložene nepoznatoj sili koja je mogla da

utiče na svest. Nezgode su predstavljale dva zasebna pokušaja da se uklone jedine osobe imune na delovanje te sile.

Upravo tada, Kirk oseti da se dešava nešto strašno. Njegove noge počеше nekontrolisano da se pomeraju. Obuze ga ponovo bes, užas i stid mnogo intenzivniji od njegovih sopstvenih osećanja, jer to behu vulkanski bes, užas i stid.

Kirk pokušava da se sabere i odredi poreklo tih osećanja, ali svest mu se iznenada pomuti, i sve zameni iznenadni nalet bola.

Povrativši se, shvati da ga Skot pridržava. Učini napor da sredi misli. Skener koji je pratio Vulkance prikazivao je samo jednog od njih u obliku pune svetle linije. To beše Savaj. Spokova linija bila je nestala.

— Kirk zove Spoka. Kirk zove Savaja — pokušava. Odgovora nije bilo.

Proširi područje posmatranja! — naredi Kirk Skotu.

Drugi vulkanski oblik se nije pojavio.

— Šta je ovo? — upita Kirk uperivši prst u svetlu tačku na ekranu.

— Nepoznati izvor energije, kapetane. Izgleda da upravo prima novi impuls.

Savajeva linija kretala se prema izvoru energije.

— Spusti me tačno tamo — reče Kirk lupnuvši prstom po svetloj tački.

— Kapetane, to ne mogu da uradim. Čuli ste Spoka. Odgovorni ste pred Zvezdanom flotom i Vrhovni zapovednik Nogura neće imati izbora.

A ako se Spok vrati...

— Oficiru Skot nije me briga ni za Noguru, ni za...

— Izvinite, kapetane, na vašem mestu ja bih se zaista brinuo zbog Spoka i onog drugog Vulkanca.

— To upravo i činim, Skoti. Spusti me dole — reče Kirk i uze dve laserske puške.

— U redu. Podesio sam transporter na automatsku kontrolu — reče Skot i zgrabi treću pušku. — Idem sa vama.

— Ne ideš. Neću nikog da izlažem riziku. Postoji izvesna mogućnost munjevitog upada i otmice. Ako ne budeš uspeo da nas vratiš na brod nakon tri sata, postupi po Spokovom naređenju.

Kirk stade na podijum transportera. Skot se nevoljno vrati za komandni pult.

— Spuštaj me Skot.

Poslednje što je Kirk video beše onaj isti pogled koji je on nešto ranije uputio Spoku.

KIRK SE OBREO na mestu gde je sve vredalo njegova čula — svetlo je vredalo oči, oblici telo, a zvuci uši.

Prizor je bio jeziv u toj meri da su čula odbila da ga registruju. Vide neznanca. Pripadali su nekoj nepoznatoj, zastrašujućoj vrsti. Bili su bezusti, pa ipak su vrištali.

Ne. Nisu *oni* vrištali.

Spazi nage humanoide, Helvance i druge stanovnike Galaksije, privezane za laboratorijske stolove metalnim trakama. Oči su im ispadale iz duplji. Bezusti su nemoćnim žrtvama činili neverovatne stvari, bez i najmanjeg znaka da su svesni užasa koji prouzrokuju. Neke huma-

noide su samo ispitivali. Druge mutirali. A, nekima su sipali kiseline u oči.

Kirka je najviše porazilo to što je bio siguran da se nije radilo o sadizmu. Bezusti nisu posedovali ni taj oblik empatije. Bili su potpuno nezainteresovani.

»Ispituju nas«, pomisli Kirk. »Šta ako je ovo mesto upravo to – laboratorija u kojoj laboranti seciraju zamorčice, a zatim odlaze kući i igraju se sa kućnim ljubimcima.«

Ugleda Spoka, privezanog za sto raširenih ruku i nogu. Bezusti su bili nagnuti nad njim. Tada i Spok opazi Kirka. Pogled mu je odavao bes.

Bezusti su, takođe, primetili Kirkovo prisustvo. Jurnuše prema njemu. Kirk počeo da se probija prema Spoku pucajući iz obeju pušaka. Bezusti su donekle bili otporni na laserske zrake, ali su na kraju, ipak, padali. Međutim, bilo ih je mnogo. Sve više ih je nadiralo u prostoriju. Pridošlice su gazile preko leševa svojih prethodnika. Zašli su mu za leđa.

Kirk stiže do Spoka i okrenu mu se leđima kako bi ga odbranio.

– Glupa neposlušna budalo!
– urlao je Spok.

Bezusti su se primicali. Kirk pokuša da dozove »*Enterprajz*«. Bez uspeha.

Najednom, Spok u sebi pronade snagu koju nije uspeo da prikupi za samog sebe. On se izvi u silovitom grču i trake popucaše. Skoči na noge i, složivši šake u siloviti čekić, počeo da slaže Bezuste oko sebe. Tako se primače Kirku. Borili su se le-

dima okrenuti jedan drugom i polako probijali prema vratima. Kirk na Vulkančevom licu opazi surovi osmeh, kao i mnogo puta ranije kada su pobeđivali daleko nadmoćnijeg neprijatelja.

Ali, ovog puta nije im se dalo. Bezusti su i dalje navirali i gotovo prekrili Vulkanca. Kirk izgubi svest sa mišlju da su dopali šaka nekoj beskrajnoj zloj sili.

Došavši sebi, shvati da je privezan za sto. Metalne trake sekle su mu zglobove. Dugo nije ništa video, a zatim mu pođe za rukom da okrene glavu. Vide Spoka privezanog za susedni sto.

Bezusti su sa njima postupali kao sa stvarima. Instinktivno je znao da ni užas, ni stid, agonija, bes, nemo preklinjanje, razum i logika ne dopiru do njih. Surovost je bila tako duboko usađena u njih da je nisu ni spoznavali. Nisu znali ni za saosećanje, ni za empatiju. Kirk nikad nije osetio veći strah.

U taj mah, jedna misao poput svrdla uroni i njegovu svest. Vrisnuo je. To nije istina. Shvatio je otkud osećanje stida. Ovde je već jednom bio...

SKOT I MEKOJ spustili su se na Halvan sa najvećim naoružanim odredom koji je ikad napustio »*Enterprajz*«. Pridružili su im se svi članovi posade čije prisustvo nije na brodu bilo neophodno. Nisu obraćali pažnju na Skotovo upozorenje da se taj pohod može pretvoriti u samoubilačku misiju i prekršaj koji podleže prekom sudu.

Skeneri za praćenje života sa broda pokazivali su veliki broj humanoida. Mnogi su bili u agoniji. Dva humanoida pripadala su njegovoj posadi. To je značilo rat.

Spuštali su se u grupama po šestoro. Više nije moglo biti reči o »Osnovnim pravima nemešanja«. Zveri koje su prouzrokovale bol što se očitavao na instrumentima nisu bile Helvanci, niti su bile primitivne, ali su bile *divljaci*. Lice doktora Mekoj bilo je bez kapi krvi.

Skotova grupa nade se na zavravni obrasloj niskim rasti-njem. Dade im znak da ga slede prema zaštitnom energetsom polju oko zdanja u kome su se nalazili neznanci. Jedna prilika iskrсну pred njima – rogata prikaza.

– Skote, – reče Savaj, jer to je bio on – ovuda.

Savaj je u tišini racionalno i vešto raspoređivao ljude. Ovi su ga slušali bez pogovora. Skot shvati da upravo posmatra pravog i savršeno obučenog Vulkanca u akciji. Iako se Vulkan još pre hiljadu godina opredelio za mir, Savaj je ispoljavao drevnu prirodu vulkanskih ratnika iz praskozorja njihove civilizacije. S druge strane, tom divljom ratnom mašinom upravljao je hladni vulkanski razum. Cinilo se da istovremeno napadaju iz svih oružja na svako neobezbeđeno mesto. Rušili su zidove i obarali protivnike.

Vulkanac ih je predvodio i često krčio put tako što bi podigao bezusto i bezvrato, sivo stvorenje i bacio ga na gomilu ostalih.

Skot pokuša da sledi Savajev primer. Vražji stvorovi i nisu bili krupni, ali onaj koga je Skot pokušao da podigne mora da je bio prikovan za pod.

Bilo je nemoguće ne osetiti da su ta bića zla.

Skot za dlaku izbeže oštre kandže koje su poletele prema njegovim očima i obori Bezustog hicem iz laserskog pištolja. A, tada, ugleda Kirka.

Bezusti su i dalje bili nagnuti nad njim, ne obazirući se na napad. Verovatno su pretpostavljali da će se drugi pobrinuti za to.

Skotu se prevrnu želudac. Konačno mu pode za rukom da podigne sivo biće i odbaci ga. Pucao je nasumce oko sebe. Vide i Spoka, privezanog dvostrukim vezama. Spok ponovo prikupi svu snagu i usmeri je u jednu ruku. Veze se usekoše u nju, a zatim popustiše. Spokova šaka poleti naviše i obori trojicu Bezustih. Drugim udarcem Spok odgurnu sto sa točkićima na kome je ležao Kirk prema Savaju. Savaj se probi kroz redove Bezustih i prihvati sto. Pokida veze i jednom rukom podiže poluonesvešćenog Kirka pomažući mu da se osovi na noge.

Iz drugog pravca navališe sveže snage Bezustih i odsekode Spoka od ostalih.

– Povlaćite se! – vikao je Spok. – Nazad! Smesta!

Međutim, Savaj se već probijao prema Spoku, dok je jednom rukom još uvek pridržavao Kirka. Skot, Mekoj, Čehov i ostali stupali su iza njega obrazujući klin.

Kirk protrese glavom, pokušavajući da je razbistri. Čim ugleda Spoka, on zauze svoje mesto u borbenom redu i počeo da udara Bezuste. Iako se još nije sasvim povratio, asumi pokreti koje je upražnjavao sa Vulkancima dolazili su sami po sebi. Stigoše do Spoka i Savaj ga oslobodi. Skot koji prihvati Spoka oseti kako iz Vulkanca struji bes.

– Rekao sam: povlači se – vikao je.

I zaista, Skot opazi da su se ovim manevrom našli odsečeni od ostalog dela obreda sa *Enterprajza*, okruženi sivim, bezustim stvorenjima. Na brod se nisu mogli vratiti zbog dejstva energetskog polja. Izgleda za probijanje kroz redove Bezustih nije bilo...

KIRK SE UPINJAO da dode svesti. Shvatio je da se kreće, bori, »funkcioniše«, ali nije bio pri sebi.

U njemu je ključao iskonski bes. Mogao je da rastrgne svako bezusto biće, da prevrne Galaksiju.

Trudio se da da svoj doprinos. Osećao je blizinu Savaja koji ga je povremeno pridržavao i štitio.

Zatim mu dopre do svesti da su njegovi najbliži drugovi potpuno okruženi, u beznadnom položaju. Bezusti će ih za koji trenutak jednostavno pregaziti. Vide Spoka, nagog, kako smrtonosnim udarcima obara neprijatelje. I Savaj se trudio da skupo prodaju svoje živote, mada je bio svestan neumitnog ishoda.

Kirk, takode, nije video izbora, ali nije bilo u njegovoj prirodi da se miri sa sudbinom. Bez razmišljanja, on počeo da se penje na gomilu oborenih neprijatelja, a zatim na čvrsto zbijena ramena novoprispelih redova Bezustih, probijajući se prema izlazu.

Svakog časa mogli su ga povući dole. Pogleda iza sebe, i vide ono što se instinktivno i nadao da će videti. Vulkanci su se kretali kao po komandi. Spok je ukrstivši prste na šakama kao maljem obarao Bezuste. Tim udarcima teško da bi odoleo ijedan živi stvor. Savaj se probijao tako što je podigao jednog Bezustog i njime gurao ostale. Ogromni Dobius sledio je njegov primer. Rend je snažnom pesnicom srađnjivala kupaste noseve. Skot je našao načina da oponaša Savaja, a Mekoj je postupio poput Kirka.

Kirk nije tačno znao da li su njegovi drugovi više gnevni na Bezuste, ili na njega. No, u tom trenutku, to nije imalo značaja. Dovoljno je bilo da su ga sledili.

Kandže su ga vukle dole, Savaj ga je gurao gore – i probili su se. Spojili su se sa glavninom i izašli iz zdanja.

– Pokupi »jezik« – graknu Kirk i vide kako Dobius grabi jednog Bezustog za vrat koji nije imao.

Kirk se jedva držao na nogama. Osećao je da ga napred guraju čas Savaj, čas Spok, čas Mekoj.

– Glupa budalo – mrmljao je doktor.

– Što se ljutiš? – upita Kirk bez daha. – Sasvim se dobro držiš za jednog doktora.

– Mi ćemo tek da razgovaramo – upozori ga Mekoj.

Ljudi su prebacivani na *Enterprajz* kako su pristizali.

Poslednja grupa prebačena je upravo kada je stigao novi talas Bezustih.

Na podijumu transportera, Kirk se jednostavno složio na kolena.

Svi se sjatiše oko njega.

Neko donese gravitaciono čebe-nosila. Kirk prikupi oko sebe čebe i dostojanstvo, bar ono što je od njega ostalo, i podiže se na noge. To zaista beše podvig.

Spok je bio sasvim siguran na nogama. Bez razmišljanja, njegov prsti vešto složiše neku vrstu tunike od plahte koju su bolničari doneli za Kirka. Ta improvizovana odeća na njemu je delovala sasvim prikladno i elegantno.

Vulkančeve misli bile su zaukupljene Zemljaninom koji je izgledao više jadno, nego elegantno.

– Kirk, do daljnjeg, razrešeni ste svake dužnosti i nadležnosti.

– Razumem – smogao je Kirk snage da odgovori.

– Skote, nadam se da imate debelo opravdanje za svoje postavke inače ću vas optužiti za težak disciplinski prekršaj i pobunu.

Kirk preteče Skota.

– Ja sam odgovoran.

– Vi nemate nikakvu odgovornost – odvrati Spok.

– Po hijerarhiji na brodu – usprotivi se Kirk – tvoja naredba se proteže samo na mene. Skot je meni odgovoran – reče i oštro pogleda Skota.

Spok je ignorisao Kirka.

– Skote, vratite se na dužnost, dok ne donesem odluku. Straža, odvedite Kirka u zatvorski deo bolnice.

Izvesno vreme stražari su oklevali, a zatim poslušашe.

– Zaboga, Spok, – planu Mekoj – neka ga odvedu na glavno odeljenje.

– Doktore, – odgovori Spok ledenim glasom – od ovog trenutka na brodu se primenjuju vulkanska pravila zapovedništva.

– Kakva vulkanska pravila – upita Mekoj pretećim glasom.

– Pravila koja podrazumevaju neodložno, potpuno i nemo pokoravanje.

– Spok, – reče Mekoj – ovo je međuplanetarni brod sa mešovitom posadom, koji podleže kodeksu Zvezdane flote. Na ovom brodu, ipak, preovlađuju Zemljani.

Spok uhvati doktora za lakat, ne grubo, ali čvrsto i povede ga prema izlazu.

– Ne, dok ja komandujem, doktore.

Mekoj je zapanjeno posmatrao Vulkančevu šaku na svojoj ruci. Tako nešto ne bi uradio ni Spok, niti iko drugi, u normalnom stanju.

– Vulkanac – nastavi Spok – komanduje po vulkanskom kodeksu, na osnovu sporazuma kojim je rešen sukob između nekadašnjeg vulkanskog komandanta Zvezdane flote i Ujedinjenih Svetova.

– Nemojte se pozivati na nekadašnjeg vulkanskog komandanta Zvezdane flote, Spok. Ne bih ga poznao ni da naletim na njega.

– To vidim – reče Spok, obilazeći Savaja.

Doktor trepnu i zastade.

– Vi ste V'Kreet? – upita Savaja.

– To nema značaja za sadašnju situaciju – odgovori Savaj odsečno.

Kirk se odmače od stražara koji su ga pre pridržavali, nego čuvali.

– Vi ste Kapetan Senka? – upita sa strahopoštovanjem.

I Mekoju je poznavao tu legendu, ali se isprsi i stade pred Savaja.

– V'Kreet Savaj, na ovom brodu radi se prema *mojim* pravilima, ukoliko me ne smenite sa dužnosti glavnog brodskog lekara.

Savaj ga je mirno posmatrao.

– Ako bude potrebno, smenićemo vas. A sada se pobrinite za pacijenta.

Stigoše do zatvorskog dela bolnice. Spok pokaza da Kirka smeste u jednu prostoriju, a zarobljenika sa Helvana u drugu.

Mekoju zausti da protestuje, ali ga Kirk umiri stavivši mu ruku na rame.

– Neću se prepirati sa vama, Savaj, kada imam pacijenta – počeo Mekoju – ali...

– Nećete se uopšte prepirati – preseče Savaj. – Nastavite da pregledate pacijenta.

Mekoju ubrizga sedativ u Kirkovu ruku.

– Potreban ti je odmor – objasni doktor. – A sada vi – okrete se Mekoju Spoku.

Vulkančeve oči pratile su očitavanja Kirkovih životnih funkcija na instrumentima iznad Kirkove glave. Izgledalo je da je

zadovoljan. Zatim, prostreli Mekoju ledenim pogledom.

– Sam ću se postarati o sebi doktore. Prvo ću obići brod i ispitati stranca. Nakon toga želim da Kirk bude spreman za ispitivanje.

Spok se okrenu na peti i izađe. Savaj pode za njim.

– Nije mi potreban odmor Leonarde, već atomsko sklonište.

– Mogao bi i od mene da se pričuvaš. Zar si morao da ideš sam? Kao i ona tvrdoglava budala.

Kirk sleže razmenima u znak izvinjenja.

Konačno, Mekoju ga pregleda na stari način kojim su nekadašnji seoski lekari ispitivali svoje pacijente. Doktorove ruke bile su lekovitije od ikakvog medikamenta. Kirk ponovo počeo da drhti. Njegovo telo pokušavalo je da se oslobodi nepoznatog uticaja kome je bilo izloženo.

– Leonarde, pozeleo sam da ubijem. Do sada mi se nije desilo da osetim želju da uništim i zbrisem neprijatelja. Ali, *sada* želim.

Mekoju baci pogled na prostoriju u kojoj se nalazio stranac.

– I ja – reče kratko.

– Možda grešimo, Leonarde. Koliko puta sam pokušavao da shvatim nepoznate vrste i neprijatelje. Trudio sam se da s njima uspostavim kontakt i učinim da promene mišljenje, ili bih ja promenio svoje. Do sada smo uvek uspevali da se sporazumemo i sklopimo mir. A sada...

– Može li krava da se sporazume sa mesarom? – upita Mekoju.

Kirk steže šake da zaustavi drhtanje.

– Više bih voleo da se nisi tako izrazio.

– I ja, Džime. A sada se odmori. Savetujem ti da u snu smisliš način kako da jagnje izađe na kraj sa dvojicom Vulkanaca.

Kirk odmahnu glavom.

– Ošišaće me kao ovcu. I biće u pravu. Ovog puta nema opravdanja. Kriv sam. Međutim, ne kajem se. Opet bih to učinio. Kako da to objasnim Spoku i Savaju?

– Spok zna – uzdahnu Mekoj. – Ali od toga neće biti mnogo koristi nakon tri godine provedene na Vulkanu i sa Savajem na vratu. Mislim da je zaista uvrnut. Džime, nije li V'Kreet otvorio čitav kvadrant u svemiru i sam se suprotstavio nameri Vulkanaca da se pridruži Ujedinjenim Svetovima? Mislio sam da je već mrtav.

– Očigledno nije. Zvezdana flota nema podataka koji sežu u vreme pre nego što se Vulkan pridružio Ujedinjenim Svetovima. Savajeva biografija obuhvata samo period od potpisivanja sporazuma. U Ujedinjenim Svetovima, V'Kreet je poznat samo po tom imenu i po svom legendarnom istraživačkom brodu. Zastupao je stanovište da Vulkanci ne treba da služe u mešovitim posadama, niti pod zapovedništvom Zemljana. Stoga se u Zvezdanoj floti nalaze i čisto vulkanski brodovi. Međutim, to nije sprečavalo Vulkanke da dobrovoljno stupe na mešoviti brod. Spok je bio prvi Vulkanac koji je to učinio – pre osamnaest godina.

Kirk oseti da mu je opet loše.

– V'Kreet je tvrdio da se ne radi o predrasudama, već o jednostavnoj činjenici i prirodnoj superiornosti.

– Kao da sam to već negde čuo – primeti Mekoj.

– Da, – odgovori Kirk – ali on je pominjao i vulkanski hiljadugodišnji mir prema našem donedavnom varvarstvu. I bio je u pravu. Reci iskreno, kako bi se ti osećao na Spokovom mestu, da umeš da računaš poput računara, da čitaš misli, kontrolišeš osećanja, lečiš samog sebe, pripadaš civilizaciji mira a da moraš da se pokoravaš meni? Kao u obdaništu.

Kirk oseti kako mu se oči sklapaju same od sebe. Mekoj mu stavi ruku na rame i sede kraj njegove postelje.

JEDANAESTA GLAVA

KIRK JE KRUTO koraćao prema Spokovim odajama. Mekoj ga je prilično dobro zakrpio pomoću bandažnog kompresivnog spreja za slomljena rebra i još nekoliko priručnih sredstava. Ali nije bilo leka za noćne more i loš san.

Sada su Kirka pod stražom vodili u odaje kapetana broda. Stražarima je bilo neprijatno ali, obavljali su svoju dužnost. Mekoj je koraćao kraj Kirka, iako ga Spok nije pozvao.

Stražari zastadoše pred vratima i jedan od njih pritisnu signalni uređaj.

– Udite – pozva ih Spok.

Vulkanac je prostoriju uredio posvom ukusu. Kabina je izgledala kao predvorje pakla.

Oružje na zidu podsećalo je na burnu prošlost Vulkana. Plamen u kaminu bacao je crveni odsjaj i senke na skulpture kojima je kamin bio ukrašen. Niko se nije usudio da pita o njihovom značenju, ali činilo se da čuvaju kapije hada.

Sa dva Vulkanca koji su još uvek imali rogove, za svakog Zemljanina slika je bila potpuna.

Kirk stupi napred i pozdravi ih na vulkanski način.

Spok ostade da sedi, ne uzvativši pozdrav. Pogleda Kirka kao nekog odvratnog insekta.

– Doktore, vi nećete prisustvovati saslušanju – reče Spok hladno.

– To je moje pravo. Ja sam njegov lekar – i prijatelj. Kao i vaš, pobogu.

Spok ne odgovori, već stražarima dade glavom znak da izvedu Mekoja. Stražari su oklevali.

– Po opštem kodeksu, – reče Kirk – dozvoljeno mi je da ođaberem branioca. Odlučio sam se za Mekoja.

– Po vulkanskom kodeksu, logika govori sama po sebi – odgovori Spok. – Izvedite doktora.

Ovog puta, stražari poslušasē, izvinjavajući se Kirku i Mekoju pogledima. Na Kirkov znak, Mekoj izade stežući vilicu.

Kirk ostade sam sa Vulkancima.

– Kapetane Spok, nesumnjivo je da sam se ogrešio o vaše naređenje i izvinjavam se zbog toga. Po mojoj proceni, bilo je neop...

– Govorićete tek kad vam ja dozvolim.

Kirk se uzdrža od burnog reagovanja.

– Hoćete li mi dati reč? – upita tiho.

– Ne.

Kirk oseti kako mu krv navire u glavu.

– Rekoste da logika govori sama za sebe.

– Tišina!

Kirk se isprsi i ućuta.

– Logika govori, nevinost se brani, a krivica jednostavno čeka da je sustigne pravda.

– I krivica ima opravdanje – pokuša Kirk. – Vi biste bili mrtvi.

Spok ustade i pogleda svoj sto kao da će proći kroz njega.

– Moj život pripada meni. Ja mogu da ga stavim na kocku i žrtvujem, ukoliko tako odlučim. Nije vam palo na pamet da bismo mogli da saznamo mnoge stvari, da su Bezusti nastavili da me obrađuju, imajući u vidu moje sposobnosti da se oduprem i zapamtim?

Kirk priznade samom sebi da nije pomislio da bi se Savaj i Spok žrtvovali samo da bi nešto saznali. Veliko je pitanje bilo da li bi Spok, i pored čelične konstrukcije, poživio dovoljno dugo da išta sazna. Možda je mogao svoje spoznaje preneti Savaju? Možda je Kirk, ipak, upropastio stvar?

Zatim se seti prizora u eksperimentalnoj sali na Helvanu i namera Bezustih. Ne, nije pogrešio.

– Ne, nije. Takve žrtve ponekad mogu da spasu Galaksiju, i ponekad su neizbežne, ali to ovog puta nije bio slučaj.

– Nije na vama da odlučujete – reče Spok.

– Niti ste ikad bili u položaju da odlučujete – dodade Savaj.

Spok se u potpunosti slagao sa njim.

– Vaša vrsta, ma koliko se trudila, ne može da spozna koliko su naše prirode različite. Upravo poštujući tu razliku, nisam svoj organizam stavio u stanje zapovedništva. Sada to sebi više ne možemo da priuštimo. Vulkanski komandant izračunava hiljadu alternativa, pre nego što vi razmotrite dve. Moja svest radi na nekoliko nivoa. Ja mogu da upoređujem različite mogućnosti, uvodim nove podatke i suptilne detalje, a da istovremeno razgovaram sa vama, ili neprijateljskim komandantom. Međutim, kada se organizam dovede u takvo stanje, ono se ne može isključiti, niti zaobići. Komandant u takvom stanju zahteva slepu poslušnost. Oni koji ne mogu da slede njegovu misao, treba *doslovno* da izvršavaju naređenja. Komandant ne objašnjava svoje odluke pa ni ja to neću činiti. Za vašu informaciju, ja sam sebe doveo u stanje zapovedništva. I, vi ćete se tome povinovati.

Kirk podiže ruku.

– Mogu li sada nešto da pitam? – upita tiho.

– Izvolite.

– Da li se vulkanski komandant ikad predaje, ili greši?

Jedno vreme mu se činilo da će Spok zaista proći kroz sto.

Reč »predaja« bila je niski udarac. Od vremena kada je pre desetak godina Kirk blefom pobedio Korbomite, Spok više nikad nije predlagao predaju. Zaista su često pobeđivali u situacijama kada je Spok predvi-

đao jedan prema hiljadu u korist neprijatelja. Reč greška bila je još gora. Spok je nekoliko puta napravio glupe previde, naročito na početku karijere, kada još u potpunosti nije razvio svoje vulkanske sposobnosti, ali je bio dovoljno Vulkanac da prezire Zemljane. Kasnije se veoma lepo uklopio sa njima.

Ali ne ovaj Spok koji se vratio sa Vulkana, na kome je pokušao da izbriše svoje ljudsko nasleđe.

Spok je stajao pred Kirkom dalek i hladan, strogo kontrolišući svoja osećanja.

– Oficiru Kirk, nije više na vama da postavljate takva pitanja. Vi nemate ni svoju reč, ni čast. Rizikovali ste svoj život, moj i Savajev život, kao i svu ovu posadu i misiju, a možda i celu Galaksiju. Podložni ste nepokornosti i pobuni. Ne kajete se ... Vi se ne kajete, zar ne?

Kirk je odmeravao odgovor.

– Žao mi je što nisam mogao da poslušam vaše naređenje. Istina je da sam se zakleo pred Zvezdanom flotom na poslušnost i da vas priznajem za komandanta. Prekršio sam tu zakletvu i svoju reč, i rizikovao sve te živote što ih pominjete, ali ja nisam Vulkanac. Ja sam ono što jesam i drugo ne mogu biti.

– Okrivljeni ne pokazuje znake kajanja i drzak je – reče Savaj. – Nijedna flota ne može postojati bez discipline.

Kirk odmahnu glavom.

– Nijedna flota ne može postojati bez discipline, ali, isto tako, nijedno svesno biće ne može postojati bez »nekih stvari koje

su iznad discipline određene profesije.*

Taj citat bio je još niži udarac. Izrekao ga je Spok pozivajući se na tajnu vulkanske fiziologije koju ne bi odao po cenu života. Spok je gotovo izgubio život, jer ga je »pon farr«, smrtonosni period delovanja polnog nagona Vulkanaca pogodio upravo kada je komanda Zvezdane flote naredila da »*Enterprajz*« napusti Vulkan, ne znajući da će to ubiti Spoka. Kirk je prodro u vulkansku tajnu i prekršio naređenje da spase Spokov život.

— Kapetane Spok, — nastavi Kirk — vi ste i sami prekršili izričito naređenje Zvezdane flote da biste me pronašli na Gideonu. Rizikovali ste izbijanje galaktičkog rata jer niste želeli da ostavite čoveka za koga ste smatrali da je mrtav ... i tako dalje. Nijedan od tih postupaka nije bio logičan.

— Sada je dosta! — zagrme Spok, pa nastavi ledenim glasom. — Od sada ste razrešeni dužnosti. Nećete se ni videti, ni čuti. Sloboda kretanja vam je ograničena na vaše odaje. Bićete pod stražom.

Kirk steže vilice. Razrešenje dužnosti, pritvor, straža — više mu se ne veruje.

— Kapetane, — reče — molim da mi dozvolite da obavljam bilo kakvu dužnost na komandnom mostu, ili u pogonskom odeljenju.

— Molba se ne uslišava. Pritvor nije kazna, već privremena mera dok ne razmislim o kazni ... prema vulkanskom kodeksu, naravno.

Kirk je zurio u Spoka. Razrešenje dužnosti i pritvor dovoljno su stroga kazna. Sudenje pred Zvezdanom flotom koštaće ga karijere. Međutim, sve što je znao o planeti Vulkan i surovosti njihovih običaja govorilo je da će kazna za njegovu krivicu biti nepodnošljiva. Shvatio je da ga Spok neće ostaviti na miru.

— Molim da mi oprostite, kapetane — reče Kirk nadajući se da je to u skladu sa vulkanskim kodeksom.

— Neću vam oprostiti. Možete ići. Straža!

Stražari udoše i izvedoše Kirka.

DVANAESTA GLAVA

SPOK JE SEDEO na komandnom sedištu posmatrajući instrumente na rukohvatu preko kojih je mogao da se uključi u svaku od funkcija broda.

Savaj se nalazio za komandnim pultom centralnog računara, upravljajući njime jednako dobro kao i Spok. O osobi koja nije bila prisutna Spok nije razmišljao.

Odjednom, oko Spokovih šaka zapucketa visoki napon priljubivši ih za instrumente na rukohvatu. Spokovo telo počeo da se uvija i grči, a on nije mogao da se odvoji od sedišta. Sa njegovih šaka počeo da se diže dim.

Spok steže zube da nadvlada bol i pokuša mentalnim disciplinama da prevaziđe dejstvo strujnog udara. Napor beše uzaludan.

Nejasno opazi Uhuru i Sulua.

— Prekini dovod energije —

urlao je Čehov, ali dovod energije se nije prekinuo.

Uto se kraj komandnog sedišta stvori Savaj. Ukrstivši prste, on poče obema šakama da udara po komandnim instrumentima na rukohvatu toliko brzo da ga energetsko polje nije zahvatilo. Električna energija je i dalje pucketala, sada bacajući varnice. Zatim Savajeva ruka dohvati Spoka i strujno kolo ih zatvori u smrtonosni zagrljaj. No, silina Savajevog pokreta izbacila Spoka iz sedišta, i oni se obojica nadoše na podu, oslobođeni.

– Meko, hitno se javite na most – pozva Uhura doktora.

– Kapetanu Spoku se desila nezgoda. .

– Ovo nije bila nezgoda – procedi Savaj kroz zube.

Spok se onesvesti, upravo kada je Savaj izricao tu optužbu.

MEKOJ VIDE kako Kirk upada u brodsku bolnicu. Pažnja stražara mora da je popustila na vest o nezgodi, ili ih je Kirk jednostavno oborio.

Kod turbo-lifta doktor nalete na Savaja koji je nosio Spoka.

Onesvešćenog Spoka položili su na sto. Ruke su mu bile u opekotinama. Kardiogram je pokazivao ravnu liniju – potpuni prestanak rada srca usled snažnog električnog udara.

Doktor se naže nad pacijentom pokušavajući elektrošokovima da oživi rad srca.

Bez rezultata.

– Pokušaj ponovo – naredi Kirk.

Začu se slab zvučni signal. Ugledaše drhtavu neujedna-

čenu liniju, pa jedan udar srca, pa niz brzih udara. Uspostavi se brzi ritam vulkanskog srca, nepravilan, slab, neujednačen, ali prisutan.

Meko, oprezno klimnu glavom, dajući Kirku znak da se stanje popravilo, pa se ponovo naže nad Spokom.

Kirk ude u prostoriju i stavi šaku na Spokovo rame.

– Šta se desilo? – upita Savaja zapovedničkim tonom.

– Pokušaj ubistva.

Meko, naglo diže glavu. Doktorki Čepel zadrhta ruka, dok je obrađivala Spokove šake spremem za zavijanje rana.

– Kratak spoj? – upita doktor. – Po čemu je to ubistvo?

– Komandno sedište... – poče Savaj.

– Ima svu moguću izolaciju – završi Kirk.

– Tačno – reče Savaj. – Stoga je potrebno veoma složeno programiranje od strane stručnjaka da bi se uklonile sve blokade. Jedan od članova vaše posade, doktore, jeste ubica.

– Spok neće umreti. Situacija jeste kritična, ali ovo nije prvi put da ga vraćamo u život.

– Ubistvo je planirano, – nastavi Savaj – jer da se ja nisam slučajno našao na mostu, nijedan Zemljanin ne bi mogao da spase Spoka.

– Hvala, admirale – zahvali Kirk.

Savaj mu ne odgovori.

– Toliki napon je poguban i za vas, admirale – primeti Meko. – Zar to nije nelogičan rizik prema vašem rasuđivanju?

– Ne, doktore. Ja sam proračunao rizik i odgovarajuću korist. Osim toga u strujno kolo

nisam se uhvatio ja, već neko drugi – reče Savaj i pogleda Kirka.

– Molim? – upita doktor.

– Izmenu programa mogli smo da izvedemo samo ja, Spok, Skot, ili – Kirk.

– Nijedan od pomenutih ljudi – reče Mekoju oprezno – nije mrzeo Spoka. Naprotiv, svi ga već dugo vremena poznaju i vole..., osim... – nije završio rečenicu.

– Osim mene, želeli ste da kažete – dopuni ga Savaj. – A, po svemu što znate o Vulkancima, verujte da je Vulkanac spreman da ubije ako postoji valjan razlog.

– Vi ste poznati po tome što spasavate živote – reče doktor.

– Nema razloga da sumnjamo u vašu biografiju. Ona, naravno, nije nikakva garancija, ali V'Kreet Savaj, postoji li nešto što ukazuje na vas?

– Ne postoji, doktore. Potpuno ste u pravu.

Kirk iskorači prema Mekoju.

– Leonarde, proverio sam njegov identitet u transporteru. On je onaj za koga se izdaje, ako je verovati našim instrumentima – završi rečenicu Kirk, setivši se sa kakvom silom imaju posla.

Mekoju uzdahnu.

– Pa, ne mogu reći da sam sumnjao u Savaja. Ali, zaboga, Džime, nisi ni *ti* pokušao da ubiješ Spoka, a nije ni Skot.

– Niko od nas ne bi to mogao da učini, ali neko je, ipak, pokušao.

Spok je sada normalno disao, otkucaji srca postadoše gotovo pravilni. Čvrst vulkanski organizam borio se za život.

Mekoju klimnu glavom.

– Da, neko je pogrešio.

– Neka se Spok sada odmori – reče Kirk. – Admirale Savaj, ja preuzimam komandu. Ne sumnjam u vas, ali vi ste među nama stranac u uslovima delovanja nepoznate sile čije mogućnosti još ne poznajemo. Na mom brodu desio se pokušaj ubistva. Jer, ovo je, ipak, *moj* brod. Ukoliko želite da me optužite, to je vaše pravo, ali tek kada se vratimo. U međuvremenu, s obzirom da trenutni komandant broda nije sposoban da komanduje, ta dužnost opet prelazi na mene kao prvog oficira. A, sada ćete mi ispričati sve što vam je poznato o ovoj misiji.

– Ne, neću – odgovori Savaj.

– Osim toga, ja sam ovlašćen da vas zamenim. Ono što mene trenutno brine jeste činjenica da se jasno vidi da ste vi osumnjičeni broj jedan. Sasvim sigurno.

– Sasvim sigurno? – ponovi Kirk. – Ne bih rekao. Kao što je doktor napomenuo, postoji još jedna sumnjiva osoba – vi. Ne optužujem vas, ali neka nepoznata sila...

– Može da deluje preko vas – nastavi Savaj. – Treba da imate u vidu da Skot nije bio izložen dejstvu nepoznate sile i da je svaki put u kritično vreme bio u društvu. Neko je pokušao da ubije Spoka dva puta, a mene jednom. Prema tome, sve ukazuje na vas. Vi ste dva puta bili u rukama neznanaca. Štaviše, vaš prvi oficir bio je grub sa vama, a možete očekivati i gore, ako preživi.

– Admirale, – reče Kirk grubo – uzeću u obzir mogućnost delovanja nepoznate sile, čak i kod sebe, jer moram. Međutim, neću slušati vaše optužbe, jer su nelogične.

– Onaj deo svesti koji je motivisan za zločin i nije logičan. Nije svestan, niti je pod vašom kontrolom. Ja mogu kod vas da nabrojim dva podsvesna motiva, jednako snažna. Nije tajna da vas najviše plaši gubitak komande.

– Veoma ste dobro upoznati sa činjenicama – pogleda ga Kirk oštro i odmahnu glavom.

– Ali ja jesam izgubio komandu i gotovo tri godine nisam bio na brodu. Pa nisam poludeo...

– Zaista? – upita Savaj. – Pa kako onda nazivate onu predstavu koju ste izveli da povratite brod?

Kirk ga pogleda.

– Neophodnošću. Ne – ubistvom. Koji je drugi motiv?

– Povezan je sa prvim. Vaša saradnja i prijateljstvo sa Spokom prerasli su u legendu u naša oba sveta, da bi se raspali nakon Spokovog odlaska na Vulkan.

Kirk je mračno posmatrao Savaju.

– Ne poričem da i čistokrvni Vulkanac može da nazre kako se Zemljanin oseća u takvom slučaju. Ali to me, ipak, ne bi navelo da ubijem.

– Čak ni kada ste, na osnovu mog naređenja, stavljeni pod njegovu komandu? – upita Vulkanac, a zatim priđe računaru.

– Ubacio sam u računar parametre u vezi sa izmenom programa: potrebnu obučenost i

veštinu, motive, priliku i dejstvo nepoznate sile – nastavi Savaj.

– Molim odgovor na pitanje ko je dva puta nasrnuo na Spokov život, i, verovatno, jednom na moj.

– Program u toku – začu se glas računara. – Jedina sumnjiva osoba je – Džejmz T. Kirk.

Savaj se okrenu prema Kirku.

– Na osnovu ove procene, brodom upravlja – ubica.

TRINAESTA GLAVA

– ADMIRALE, – obrati se Kirk Savaju – ne znam šta se dešava na ovom brodu, ali ću to prekinuti. Više ne znam da li ste vi deo rešenja, ili zagonetke. Čak mogu i da shvatim da me je neka nepoznata sila navela na ubistvo, ali ja joj više neću dati prilike za takvo delovanje.

– A, šta, ako vas ja, kao jedna od najvažnijih osoba u Zvezdanoj floti, zamolim da prepustite komandu?

Kirk odlučno odmahnu glavom.

– Popustio sam kada se nije radilo o Spokovom životu i sudbini broda. Sada, međutim, neću. Ja sam i pre i posle vašeg dolaska, bio zapovednik broda kome preti eventualni napad posredstvom nametanja ili izmene svesti. Komandant u takvom položaju nije dužan da se pokorava osobi koja na izgled predstavlja pravosnažni autoritet. Spoku bih se priklonio. Kada bolje razmislim, više verujem tom našem prijateljstvu, nego ičemu drugom, uključujući i vas, admirale, uz

sve poštovanje koje osećam prema vama.

– Zadipljujete me, Kirk. No, sada smo stigli u čorsokak – reče Savaj. – Naime, ja ne mogu da dozvolim da brodom komanduje osoba koja je pod dejstvom nepoznate sile... i ubica.

– To neće biti potrebno.

Bio je to Spokov glas. Kirk se naglo okrenu i ugleda Spoka udubljenog u stanje isceljenja iz koga je, ipak, mogao da sledi ono što se dešavalo oko njega.

Savaj pride Spoku i udari ga po obrazu tako snažno da se Kirk upita kako im je svih ovih godina polazilo za rukom da povrate Spoka iz isceliteljskog transa običnim zemaljskim udarcima. To je bio jedini način da se prekine stanje isceliteljskog transa, ali su bila potrebna dva-tri udarca po obrazu da ih Spok opazi. U Savajevom slučaju, dovoljan je bio i jedan udarac.

Spokov pogled se izoštri.

– U redu je – reče Spok i podiže se.

– Vi ostajete tu gde jeste – zareža Mekoj. – Čak ni vi ne možete zanemariti činjenicu da ste pre nekoliko trenutaka bili klinički mrtvi.

Spok se osloni na noge. Pažljivo se uputi prema računaru.

– Ko je drugoosumnjicheni?

– Nema alternative – odgovori računar bezlično.

– Spok, – usprotivi se Mekoj – računar je i ranije grešio. Ne možete verovati u to.

Spok mirno pogleda Mekoja.

– Recimo, doktore, da vi želite da utičete na nečiju svest. Kako biste to izveli?

Doktor sleže ramenima.

– Hipnozom, drugim uobičajenim tehnikama. Ali, po pravilu, ne možete prisiliti osobu da prekrši duboko usadene etičke principe, iako možete izobličiti njenu percepciju i nvesti je da žrtvu smatra svojim neprijateljem. Isto tako, možete delovati na njene najdublje nagone: strah, mržnju, ljubav – duboke nivoe podsvesti – tako da osoba na koju delujete veruje da je žrtva zaslužila smrt.

– Upravo to je S'haile Savaj i rekao o Kirku, doktore.

Za trenutak doktor beše zatečen, a zatim odmahnu glavom.

– Džim je pomenuo da najviše veruje u vaše prijateljstvo.

Mekoj stade kraj Kirka.

– Kao i ja – završi misao. – A vi Spok?

Spok se okrete prema Kirku.

– Ono u šta ja verujem nema uticaja na pitanje da li je vaša svest izmenjena ili ne.

– A šta ako jeste? – upita Kirk.

– Tada je, Kirk, sasvim moguće da ste pokušali da me ubijete.

Kirk je stajao ćutke, uspravno. Nakon tih reči, Spok se okrete i napusti odaju.

ČETRNAESTA GLAVA

KIRK STUPI na most. Svi, osim Spoka, okrenuše se da ga pogledaju. Kirka je pratio Dobius kome je Spok naredio da ga ne ispušta iz vida.

Vest o najnovijim događajima širila se brodom poput požara. To je znao i Kirk i svi ostali. Sa-

vaj ga je optužio za ubistvo, a Spok, iako možda nije verovao u to, nije stao u Kirkovu odbranu.

A šta ako je i Spok verovao da je on ubica? Kirk se stalno vraćao na to pitanje. Sa etičkog stanovišta, bio je siguran da nije kriv – ni na jednom nivou svesti, ni iz kog razloga. Naravno, ako se radilo o Spoku.

Međutim, morao se suočiti sa činjenicom da se ne bi osećao krivim ni da jeste bio kriv. Ako nepoznata sila može da ga nagna da poćini ubistvo, ona isto tako može taj pokušaj da mu izbriše iz sećanja.

– Oficir Kirk se javlja po vašem naređenju, kapetane – reće Kirk.

Opazi da ga svi posmatraju sa odobravanjem. Da li su, ipak, sumnjali?

Spok kratko klimnu glavom.

– Preuzmite dužnost, Kirk. Bićete pod stalnom prismotrom. Dobius je određen da vas prati.

Kirk zauze mesto za centralnim računarem, Dobius stade iza njega.

Bez obzira šta je mislio, Spok je bar Kirka pustio iz pritvora. Da li zato da ga drži na oku? Da li zato da bolje odredi kaznu zato što je Kirk pokušao da mu spase život... ili da ga ubije?

Kirk je silno želeo da dokući šta se događa i da spreći dalje nevolje. Obavio je sve moguće provere na računaru. Sve se vraćalo na njegovo sopstveno ime. Sada je i sam počeo da sumnja. On je najbolje znao u kojoj je meri uznemirena njegova svest. Krivica, stid i bes bili su stalno prisutni, učetvorostručeni, i pretili su da izbiju na površinu i

progutaju i ono malo razuma što mu je preostalo.

Savaj je mogao biti u pravu. Malo se ljudi moglo pohvaliti prijateljstvom kakvo je postojalo između njega i Spoka. Najverovatnije je ono bilo jedinstveno. Do sada se nije usuđivao da ispituje stvarne razloge Spokovog odlaska na Vulkan. Šta ako je umesto njega to učinio neki vešti nepoznati psiholog? Ili, šta ako je njegova želja za komandovanjem snažnija nego što on može da zamisli? A možda se radilo o nećem mnogo jednostavnijem, elementarnijem...? Možda su ga programirali da ubije, bez obzira na njegove lićne motive?

Ako je išta od ovog taćno, kako se moglo desiti da ne ubije Spoka?

Kirk se diže sa sedišta.

– Mogu li da napustim most – upita.

– Iz kojih razloga?

– Lićnih.

– Možete. Dobius će vas pratiti.

– Svakako, kapetane.

Kirk je razmišljao o problemu sa Dobiusom. Tanijanac je bio visok, krupan, i dobro obućen – što je Spok, svakako, imao u vidu. Jedino je on mogao da se suprotstavi Kirku u borićkim veštinama.

Kirk zastade pred zatvorskim delom bolnićkog odeljenja.

– Dobiuse, – upita Kirk – vi ste po mom naređenju doveli zarobljenika, zar ne? Prema tome, on je naće čedo. Bili ste prisutni kada su Spok i admiral Savaj pokušali da ga ispituju?

– Da, kapetane.

– Jesu li išta saznali?

– Oprostite, kapetane, ali ne znam da li je u redu...

Kirk se široko osmehnu.

– Potpuno se slažem, Dobiuse. Ali ako admiral Savaj smatra da sam je ubica, ili oružje u rukama nepoznate sile, meni jedino preostaje da se bacim s mosta, ili da rešim problem. Kako biste me vi verovatno sprečili da uradim ono prvo, nema nam druge, nego da me pustite da uradim ovo drugo.

Dobius ga je pažljivo posmatrao.

– Želite da ispitajte zarobljenika?

– Tačno.

Dobius naže svoju rašljastu glavu.

– Zna, ova posada nije nikada priznavala nikakav razdor između vas i kapetana Spoka. Nije mi naređeno da o tome ne raspravljam sa vama, niti da vas sprečavam u obavljanju dužnosti prvog oficira, ali, moram biti prisutan.

– Hvala, Dobiuse – reče Kirk i prođe kroz zaštitno polje dok su njegove reči još lebdele u vazduhu.

Bezusto biće mu se još uvek činilo ružnim i uznemiravalo ga je. Mrzeo ga je. Ali, sada je ono bilo zarobljenik, i bilo je samo. Zbilo se u najudaljeniji ugao i posmatralo ih bez izraza koji bi njima išta značio.

– Kapetan Spok i admiral Savaj nisu ništa saznali – reče Dobius. – Živo je. Nije robot. Verovatno komunicira neverbalnim načinom izražavanja, ali izgleda da ne poseduje ni telepatiju, ni empatiju. Ima efikasne mentalne odbrambene

mehanizme. Ne dozvoljava čitanje svojih misli. Razume naš jezik pomoću univerzalne mašine za prevodenje, ali ne odgovara.

Kirk uključi mašinu za prevodenje.

– Prvo sam ja bio vaš zarobljenik, a sada si ti moj.

Bezusti ga pogleda i još više se povuče u ugao, što dalje od dijagnostičkog stola. Možda je osećao Kirkov bes i plašio se onoga što bi Kirk mogao da mu uradi.

Kirk klimnu glavom.

– Tačno. Da sam ja ti, ja bih te sada privezao za sto i naterao da vrištiš ili šta već radiš kada te zlostavljaju.

Preteći se približavao Bezustom.

– Da, hajde da vidimo šta ti radiš kada te zlostavljaju.

Kirk začu tiho pucketanje i vide da se membrana na kupastom čelu preliva u crveno. Mašina to prevede u vizuelni simbol i počne da emituje zvuk veoma sličan krik.

– Znači, i ti umeš da vrištiš – zaključio Kirk. – To ume i ruža, znaš li? Ili ne znaš? Moguće je da ne poznaješ bol koji nanosiš.

Membrana se sada prelivala u plavo i zeleno.

– Mali žrti... – prevodila je mašina – potrebni.

Membrana se osvetli, i na njoj se ukaza slika: Bezusti sa drugim bezustim stvorenjima, od kojih su dva bila mala. Bezusti je na slici u kandžama držao neko sasvim nepoznato stvorenje – kućnog ljubimca kojeg je očigledno milovao. Slike nestade.

– To je moj zadatak ... Ja služim ... Ne uživam da nanosim bol ... Imam svoje male živote o kojima se brinem.

– To bi rekao i svaki čuvar koncentracionog logora – reče hladno Kirk. – Svako ko je ikad nanosio bol, imao je kod kuće ljubimca i male živote o kojima se brinuo. Ko je tvoj gospodar?

– Služimo Istraživačima. Izvršavamo zadatke. Izveštavamo o rezultatima. Ne znamo čemu oni služe. To bi uništilo operaciju.

– Ko su Istraživači?

Bezusti gotovo uzdrhta, iako nije imao odgovarajuću anatomiju.

– Ne znam. Mi služimo. Mi ispituje – vas. Po potrebi, vi umirete.

– Više nećemo – uzvрати Kirk. – Ti ćeš mi reći kako da dodem do njih. U protivnom, ja ću da istražujem, a ti ćeš da ose tiš kako je umirati.

Ponovo se na membrani pojavi slika neznaničevog doma i dece.

– Ne interesuje me – reče Kirk. – Sada ćeš ti da poslužiš mojoj svrsi.

Bezusti se pribi u ugao. Kirk rukom dade znak Dobiusu da mu pride. Na čelu Bezustog ukaza se zvezdana mapa, identifikovana kao helvanski sistem, pa planeta Helvan, njen glavni grad, zdanje Bezustih, i težak uspon kroz kristalni kanjon i energetska polja do vrha planine koja se uzdizala nad gradom.

Za trenutak Kirk ugleda ogroman brod kako se spušta u grotlo ugašenog vulkana i nejasne humanoidne oblike.

Možda Bezusti i nisu želeli po bliže da ih vide.

– Vрати sliku – naredi Kirk.

– Pokaži mi stazu još jednom.

Ovog puta, Kirk primeni vulkansku tehniku koncentracije koju je naučio od Spoka i ureza sliku u svoju svest. Ni drugi put nije dobio ostru sliku neprijatelja. No, bar je znao da postoji neko iza Bezustih. Sada ih više nije slepo mrzeo već ih je prezirao i gadio ih se. Mrzeo je one druge, i želeo da ih zbrise sa lica Galaksije.

– Nećeš mene ... ispitivati?

– upita Bezusti.

Kirk se jedva uzdrža da mu ne kaže da nije ni nameravao.

– Trenutno neću – reče. – Ako i dalje budeš saradivao, možda ću te pustiti da živiš.

Kirk pogleda to stvorenje još jednom, i predoči sebi njegovu vrstu, sve milione i milijarde Bezustih, kako radi svoj posao, možda vekovima, ili milenijumima.

Sve što su mu uradili, uveličano i usložnjeno, beše predstavljeno ovim malim službenikom Zla.

Kirk izade i uputi se prema svojim odajama, osećajući da će mu pozliti.

PETNAESTA GLAVA

NEKO JE LUPAO na vratima, zapovednički, odlučno, zanemarujući uobičajen signal. Kirk se pribra, baci pogled prema Dobiusu i pođe da se suoči sa neminovnim.

Orkestar pred vratima sačinjavala su dva Vulkanca, duet gromovnika – Spok i Savaj.

Odnekud se stvorio i Mekoj. Sva trojica udoše.

– Kirk – poče Spok – napustili ste dužnost iz privatnih razloga, i iskoristivši taj izgovor otišli da ispitajte zarobljenika bez znanja i pristanka kape-tana broda.

– Rekao sam da su razlozi lične prirode i bili su. Ono što mi je učinio narod kome zarobljenik pripada, uzimam veoma lično. I, ako je tačno ono što tvrdi admiral Savaj, ukoliko problem ne rešimo, upravo ću vas ja ubiti. Pre nego što to učinim, učiniću i mnogo više od saslušanja zarobljenika bez vašeg znanja, što je, uostalom, moje pravo otkako ste me vratili na dužnost.

Spok odmahnu glavom.

– Složili smo se da ću prilikom opasnih poduhvata i ispitivanja dejstva nepoznate sile ja biti prisutan radi bezbednosti. Ovo ću uzeti u obzir kada budem odlučivao o posledicama.

– Pa, Dobius je bio prisutan – reče Kirk.

Od pogleda koji je Spok uputio Dobiusu uvenula bi biljka.

– A tako – reče.

– Nisam se oglušio o vaša naređenja – odgovori Dobius.

Spok klimnu glavom.

– Uбудuće ću biti malo određeniji – reče i okrenu se Kirku.

– Da čujemo izveštaj.

– Zatvorenik je ono što bismo mi nazvali laborantom. Mlađi istraživač koji zamorčima ubrizgava uzročnike raka. Voli ... svoje male Bezuste i kućnog ljubimca i spreman je da naše male živote žrtvuje višim ciljevima. Samo sledi naređenja. Ne tiče ga se bol koji na-

nosi. Ima »svoj zadatak«. Jednostavno »služi« ... – Kirk zastade. Ovakvi razlozi navođeni su i ranije. Navodili su ih pripadnici njegove sopstvene vrste. Ali to nije umanjivalo krivicu, ni Bezustih, ni njegove vrste. No, još veći krivci nalaze se na drugom mestu. – Bezusti nisu oni koje tražimo.

– Treba da nademo Istraživače – reče Savaj.

Svi se okrenuše prema njemu.

– Iza laboranata i ispitivača – objasni Savaj – uvek neko stoji. Suština klasičnog eksperimenta sa dve nepoznate jeste da ni ispitanici ni ispitivači ne znaju koja je grupa eksperimentalna, a koja kontrolna. Samo se tako eliminiše sklonost inteligentnih bića da konstruišu rezultate u pokušaju samozavaravanja.

– Čak i Vulkanci? – upita Mekoj.

Savaj nije bio zadovoljan pitanjem.

– Logika štiti, ali ne uklanja suštinu mehanizma. Zemljani su pokušali da eliminišu alternativnu medicinu, dok su je Vulkanci postavili u temelje svoje nauke o isceljenju. No, sva rešenja, ipak, zahtevaju dve nepoznate. To je, međutim, mala uteha za kontrolnu grupu koja umire bez lekova, ili eksperimentalnu grupu koja se leči pogrešnim sredstvima. Cena znanja je uvek bila visoka.

– Znači mi smo eksperimentalna grupa? – upita Kirk.

– Ili kontrolna – ispravi ga Mekoj.

– I jedno, i drugo – reče Savaj. – A ovi ispitivači do kojih

smo došli ne znaju o projektu više od nas. Još smo daleko od glavnog projekta, kao i od Istraživača.

— Možda i nismo — primeti Spok. — Recite, Kirk, kako ste naveli zarobljenika da progovori?

Kirk se bledo osmehnu.

— Plašim se da sam ga naveo da pomisli da će pacov ispitivati njega.

— Blefirali ste — konstatova Spok.

Kirk klimnu glavom.

— Blef je upalio jer bi *on* tako postupio.

Spok ga pogleda s interesovanjem.

— Čini mi se da ste pomenuli nešto značajno, Kirk. Mora da postoji nešto što Istraživači ne vide. Surovost je uvek slepa. Moramo iskoristiti treću nepoznatu...

— Spok! — uzviknu Kirk. — Pogodio si. Tačno. Gospodo, sećate li se priče kada su pacovi izdresirali psihologe?

Iako je Kirk u prvi mah namećao sam da se pozabavi problemom, shvatio je da to ne bi bilo moguće. Nije trebalo više da vređa Spoka, a, osim toga, mali su izgledi da bi mu pošlo za rukom da sam dođe do Istraživača i vrati se živ.

— Šta mislite o tome da privučemo njihovu pažnju i navedemo ih da nas odaberu između ostalih ispitanika? — upita Kirk.

— Molim? — upita Mekoj. — Da ih izazovemo, pa da budemo secirani? U mojoj laboratoriji životinje koje privlače pažnju nikad ne završe dobro.

— Znam, Leonarde. Predla-

žem da ipak poslužimo kao mamac za bića o kojima ništa ne znamo, osim da su neverovatno moćna, i da su spremna da plate cenu znanja — tudim životima.

Izvesno vreme nisu progovorili ni reči. Možda su čak i Vulkanci osetili strah.

— Idemo Savaj i ja — konačno se oglasi Spok.

Kirk odmahnu glavom.

— Jedino ja znam put. Zabeležio sam vizuelnu impresiju vašom tehnikom memorisanja i ne mogu da je reprodukujem, ni saopštim, čak ni pomoću mentalnog spajanja. Moraću da je prepoznam na licu mesta. No, i kad ne bi bilo tako, ne bih odustao od puta. Idem sa vama.

— Dobius je takođe bio prisutan kada ste ispitivali zarobljenika i bolje je obučen — primeti Spok.

— Oprostite, kapetane, — reče Dobius — ja se dobrovoljno javljam. Međutim, nisam siguran da sam video isto što i Kirk, niti to što sam video mogu da rekonstruišem.

— Spok, — obrati mu se Kirk — mi moramo ići. Osećam da su Istraživači zainteresovani za jednog, ili više nas. Neko, ili nešto, žestoko se upeo da me natera da te ubijem, ili da to tako izgleda. Ne mogu te pustiti samog sa Savajem. Ako se neko već potrudio da nas testira u pogledu sumnje, podozrenja, pa i ubistva, možda će želeti da nas pogleda izbliza.

— Džim je u pravu — reče Mekoj. — Oni ispituju *nas*. Idem po svoju torbu.

— Da ne mislite, doktore, da ćete vi ići? — upita Spok.

— Spok, dok sam ja glavni brodski lekar, nijedna grupa neće napustiti brod bez mene.

Kirk po Spakovom licu opazi kako Vulkanac razmatra sve aspekte nastale situacije.

— Želite da kažete da neko proučava naše prijateljstvo i povezanost — upita Spok. — Verovatno ste u pravu. Spustićemo se Savaj, Kirk, Mekoj i ja.

UZELI SU POTREBNU opremu i spustili se na Helvan, do kanjona zakamufliranog zaštitnim energetskim poljem, što je, prema objašnjenju Bezustog, bio jedini put do kompleksa u planini gde su boravili Istraživači.

Kirk zatvori oči i pokuša da dozove sliku u svest. Otvorivši oči on pođe do skrivenog otvora i — pronade ga.

Spok ih povede kroz lavirint kanjona čije su se okomite kristalne litice dizale preko tri stotine metara u visinu. Spok se kretao ćutke. Činilo se da jedva podnosi Kirkovo prisustvo. Osim kratkih naredbi, nije progovorio ni reči. Doktor je povremeno pokušavao da započne nevezan razgovor, ne bi li razvedrio društvo. Jednom mu se Kirk pridružio šaljivom primedbom. Taj pokušaj je, međutim, dočekan ledenim ćutanjem dvojice Vulkanaca tako da su Zemljani odustali. Dalje su koračali u tišini, svako zadubljen u svoje misli.

Kirk je znao da je tog puta zaista preterao. U nastupu iskrenosti stavio se u Spokov položaj. Šta bi on, Kirk, učinio da se njegov prvi oficir suprotstavio njegovoj izričitoj naredbi, omeo

njegov pažljivo skovan plan, pa makar taj plan i uključivao veliku verovatnoću smrtnog ishoda, dovodeći u pitanje bezbednost broda i misije. A, zatim, u očekivanju zaslužene kazne pokušao da ubije svog kapetana, i, što je još gore, na neodgovoran i opasan način prekršio naredbe ispitujući stranca.

Iako je Spok, usled sticaja okolnosti, Kirka privremeno vratio na dužnost, uvek mu je jasno stavljaao na znanje da će tek odgovarati za svoje postupke.

ŠESNAESTA GLAVA

ZALAZAK SUNCA kao da zapali kristalne litice. Bila bi to najveća atrakcija u Galaksiji: pakao na Helvanu, ili lavirint plamtećih litica koje se ogledaju jedna u drugoj.

Prizor je oduzimao dah, zaslepljivao i — zbunjivao. Kirkove mentalne slike nisu imale smisla u ovom plamenom haosu. Nadao se da su odabrali pravi put i da još nisu stigli do prve značajne okuke, jer posle nje nije znao kuda treba da idu. Dno kanjona bilo je prekriveno izlomljenim kristalima. Kao da su prolazili kroz jesenji vrt u kome je dijamantsko lišće opalo sa crnog i srebrnog drveća. Tu i tamo, na liticama se nalazilo usamljeno drveće. Pejzaž je podsećao na japansku sliku naslikanu na plamenom ogledalu.

Bilo je veoma toplo.

Kirk i Mekoj borili su se sa velikom toplotom i silom teže. Svc dok nisu počeli da se penju, razlika u gravitaciji pričinja-

vala je manje teškoće. Sada je, međutim, sve više iscrpljivala Zemljane. Za Vulkance, bilo je to osveženje i zabava — ako su se Vulkanci ikad zabavljali. Uspinjali su se s lakoćom i povremeno pomagali Zemljanima.

Sa poslednjim zracima sunca, pred malu grupu iskočiše rogati demoni. Savaj i Spok stadoše pred Kirka i Mekoja. Rancima sa opremom blokirali su kišu kopalja, a zatim asumi — udarcima izbacili iz stroja nekolicinu Helvanaca. Sudeći po primitivnom oružju, ovi mora da su još bili u kamenom dobu.

— Napred! — naredi Spok i povede ih uz strmu stazu. Oklevao je da upotrebi lasersko oružje, iako je planeta bila krajnje kontaminirana intervencijama spolja. Stigoše do okuke gde se jedna kristalna gromada nadvila nad stazom. Vulkanci razmeniše poglede i upreše ramenima u gromadu. Ubrzo stena popusti i poče da se valja niz stazu, raspršivši napadače. Kad se kristalna prašina slegla, bilo je jasno da su Halvanci izgubili volju da nastave borbu. Spok povede svoje ljude dole i ubrzo nastaviše svojim putem.

A, zatim, kao na mig, sunce zade i planetu pritisnu tama. Beše mračno kao u kotlu. Kirk je više osećao nego video Spoka kako napreduje uz liticu, sigurnim korakom gorske mačke. Kirk oseti dodir nečije šake na laktu. Savaj mu je pomagao kod jednog suviše strmog uspona, pa je zastao da prička Mekoja.

Nadoše Spoka kako ispituje prostranu pećinu čija je unutrašnjost bila neznatno osvetljena. Ogromni kristalni blo-

kovi bili su postavljeni pod određenim uglom, tako da su se njihovi likovi odražavali kao čete Vulkanaca i Zemljana.

— Pretpostavljam da vaše mentalne impresije ne funkcionišu u mraku, Kirk — reče Spok. — Takode, nije pametno kretati se noću zbog Helvanaca, a i zbog toga što Zemljani ne vide u mraku. Zanoćićemo ovde.

Spok sa hiljadom svojih likova krenu dublje u pećinu.

Postavili su logor i zaštitno energetska polje na ulazu u pećinu. Zaštitno polje je, takode, skrivalo odsjaj njihove vatre i sprećavalo dim da izlazi. Pre nego što zatvoriše ulaz, Savaj dovuče oboreno srebrno drvo. Izdaleka činilo se da je drvo malo ali izbliza veličinom je podsećalo na sekvoju. Savaj odlomi nekoliko grana da potpali vatru.

Uskoro se vrati i Spok noseći u naručju plodove nalik na plave gljive. Kirk vide kako Vulkanci analiziraju plodove pomoću trikordera do poslednjeg elementa. Pošto su zadovoljno klimnuli glavama, pobodoše ih na štapiće i postaviše iznad vatre. Malim logorom zavlada atmosfera odmora ratnika nakon dobijene bitke. To su osetili i Vulkanci. Uvrede ne behu zaboravljene već potisnute u pozadinu. Kirk pripremi kafu, a doktor se pobrinu za nekoliko ogrebotina na njegovoj ruci.

Uživali su u, začudo, veoma ukusnim plodovima, kafi i trenutnom osećanju bezbednosti. Kirk je sve vreme bio svestan stvarnog i figurativnog lavi-rinta u kome su se nalazili — prožimalo ga je osećanje da je

zarobljen i bespomoćan poput pacova koji misli da će zagospodariti svojom sudbinom, a, u stvari, srlja na gubilište. S druge strane, na gubilište se moglo stići i na mnogo neugodniji način nego da se uživa sa prijateljima kraj vatre.

– Znaš li – obrati se Mekoju Kirku – čini mi se mogao bih se navići da živim sa dva Vulkanca u logoru.

Kirk se nasmeja.

– Delim tvoje mišljenje. Ti i ja hranili bismo se konzervama i grejali na veštačkoj vatri, ukoliko ne bi svoje kosti ostavili negde uz put.

Savaj ih iznenadeno pogleda, kao da nije razumevao šta to Zemljani govore.

– Ništa se neobično nije dogodilo – reče zatim.

Kirk se opet nasmeja.

– Nije, admirale. Ali, ako se ne varam, i vi uživate u tome. Mi, Zemljani, za vas smo izvesno opterećenje, ali podstićemo vas da koristite svoje prirodne sposobnosti na način koji mora da vam godi. Vi, ipak, uživate u svemu ovome, zar ne V'Kreet Savaj?

Savaj se zamisli, kao da svoj odgovor proverava na nevidljivom računaru.

– Ne bih ovo stanje nazvao osećanjem, no, postoji izvesno zadovoljstvo zbog oslobađanja energije, – reče i poklopi Kirkov osmeh grimasom nezadovoljstva – kao i krajnja i česta iritiranost.

Kirk se opruži u jednoj od vica za spavanje i osloni se na lakat.

– Ne sumnjam. Jaz između Zemljana i Vulkanaca je veoma

uzak, ali, veoma dubok. Ja Spoka poznajem kao nijednu drugu osobu u Galaksiji. Jedan deo njegove ličnosti pripada mojoj vrsti, pa, opet, negde u samoj suštini njegovog bića postoji tajna. A Istraživači... – po... a u Savaja. – Šta ako je ja... među nas i njih jednak jaz... između pacova i čoveka?

– To pitanje me muči već deset godina, Kirk – odvrati Savaj.

– Kada su naučnici na vašoj, ili mojoj planeti ispitivali pacove jesu li išta mogli da nauče iz eventualnog razgovora s njim? – upita Kirk.

Savaj pažljivo pogleda Kirka.

– Upravo time se ja bavim već deset godina, komandante, i želim da nekako saopštim Istraživačima da jesu.

Sada je Kirk proučavao Savaja.

– Vi ste se trudili da vas izdvoje iz kaveza mnogo pre nego što sam ja to predložio, zar ne?

– Tačno. Sve od vremena kada sam počeo da nazirem šta Istraživači proučavaju.

– A to je?

– Prometejev sindrom, komandante. Manjkavost u ustrojstvu inteligentnog života, koja ga novodi na samouništenje.

– Ranije ste pomenuli da proučavaju agresiju – umeša se Mekoju.

– To jeste manjkavost – klimnu Savaj glavom. – Svi inteligentni oblici neizbežno poseduju agresiju. S druge strane, oni u određenom trenutku svoju moć počinju da usmeravaju ka samouništenju i sveukupnom uništenju.

Mekoj klimnu glavom.

– Tačno, sreli smo mnoge takve vrste. Međutim, mislim da je Džim to jednom lepo formulisao rekavši – iako posedujemo nagon za ubijanjem, treba da prestanemo da ubijamo.

– Zaista lepo, doktore, – reče Savaj. – Dozvolite da vas podsetim da su Vulkanci došli do tog zaključka još pre hiljadu godina. Time smo praktično prestali sa ubijanjem, ali nismo rešili problem. Radi vas nazvaću ga Prometejevim sindromom. I Vulkanci imaju sličnu legendu – kao i većina drugih vrsta.

Spok je sedeo zadubljen u misli. Kirk nikad do sada nije video takav izraz na njegovom licu. Činilo se da sluša zvuke dostupne samo njemu.

– Prometej je čoveku doneo vatru, a čovek ga je prikovao za stenu i ostavio lešinarima. Ono što obespokojava, jeste činjenica da svi inteligentni oblici života u Galaksiji razumeju legendu i značenje oba simbola – vatre i lešinara.

Spok podstaće vatru, pogleda u žar, pa u Kirka.

– U čoveku su zaprti i dobro i zlo. Dobro ga navodi da stremi ka plamenu i zvezdama, a mračne sile da krade vatru i darodavca baca u okove. Zlo oslobađa nemani rata i lešinare razaranja. To je spoj veličine i ništavila.

Spok nastavi da proučava Kirka, kao da će tako rešiti neku zagonetku.

– No, ta podvojenost nije svojstvena samo našim vrstama. Svaki pokušaj inteligentnih vrsta da reše problem

Prometejevog sindroma jeste manjkav i... privremen...

Spok pogleda kroz otvor pećine prema nevidljivoj planini koja ih je čekala.

– Pa, ipak, to je naše rešenje – reče prkosno.

Kirkove oči sledile su Spokov pogled prema ćutljivoj planini, gde su Istraživači nastojali da dođu do svog rešenja. Kirk oseti da drhti. Noć je hladna, uveri samog sebe, ali teret stida i užasa opet ga skoli novom snagom. Ako su Istraživači zaista proučavali kraj univerzuma, i prema njima stajali u istom odnosu kao čovek prema pacovu, zar je onda bilo nade? I zbog čega bi oni obratili pažnju na žalopojku pacova.

Savaj od Vulkana priđe Kirku, programira njegovu vreću za spavanje i njeno polje se zatvori oko Kirka.

– Spavajte mirno, – reče Savaj. – Ja ću bdeti. Ma šta da su vam uradili, noćas ne treba da se plašite svojih postupaka.

SPOK SE PRENU iz prvog nivoa sna i ugleda Kirka kako se prikrada u senci. U ruci je držao oštri kristalni šiljak. Lice mu je odavalo užasnu borbu. Primicao se Spoku, ili nezaštićenim Savajevim ledima. Savaj je stajao nedaleko od Spoka zagledan u planinu. A možda Zemljanin i nije išao prema Vulkanima, već prema izlazu iz pećine da bi se bacio sa litice.

Spok se brzo pribra, ali Savaj je već bio potpuno pripravan i u pokretu. U tren oka on prikova Kirka za zid pećine. Kirk se oti-mao kao mahnit, i ta snaga po-

remećenog čoveka pretila je da nadvlada Vulkanca.

Spok im priđe i stavi šake na Kirkove slepoočnice. Svako mentalno spajanje bilo je opasno, ali manje od ovog što se upravo dešavalo. Istog trenu Spok dospe do Kirkove svesti.

– *Ovde sam.*

Kirk poseže prema Spokovom grlu, a zatim mu ruka klonu. On se polako smiri i otvori oči.

– Spok?

– *Ovde sam.*

Kirk otvori šaku. Posekao se usled žestine kojom je stezao kristal. Kristal pade na tlo i razbi se. Kraj njih se stvori Mekoj i stade da pregleda Kirkovu ruku.

– Znači, pokušao sam da te ubijem? – reče Kirk.

– Ne, – odgovori odlučno Spok. – Nešto te je usmerilo da to učiniš, a možda bi uspelo samo toliko da se ti baciš sa stene. Bio je to test. To je trebalo i ranije da znamo.

Spok se okrenu prema planini, jedva vidljivoj u jutarnjoj izmaglici.

– Test je propao – reče, kao da se obraća nekom ko nije prisutan. – Ne sumnjičim ga. On ne pripada vama. Ono što vi ne možete da razumete jače je od bilo kog klina koji pokušavate da zabijete između nas. Suprotstavićemo vam se našim prijateljstvom.

Spok stavi jednu šaku na Kirkovo rame, a drugu na Mekovo i klimnu glavom Savaju, koji je još uvek, iz predostrožnosti, držao Kirka jednom rukom, da učini isto.

– Hoćete li ovo da proučavate? – upita planinu.

Kirk oseti kako iz dva Vulkanca počne da struji neki fluid koji ih stopi u jedno.

Sila kojoj su se suprotstavljali bila je jednako moćna i mračna.

Kristalne litice zasvetlucaše i Kirk shvati da se oni rastaču pod nekim nepoznatim uticajem. E, pa, želeli su da ih odaberu...

Pojaviše se u dvorani ogledala u kojoj je moglo boraviti neko božansko, ili nadzemaljsko biće. U stvari, to i nisu bila ogledala. Zidove su sačinjavali hologrami koji su njihove trodimenzionalne slike projektovali u beskonačnom nizu što se gubio u izmaglici beskraja. Hodnik iz te dvorane pružao se do neke tačke koja se gubila u perspektivi.

Prizor je bio neverovatan i veličanstven. Svakako ga je stvorila tehnologija do tada nepoznata u Galaksiji, dok se Kirku činilo da za Istraživače to ne beše ništa više do neukrašeni kavez za pacove.

Gde su bili oni? Istraživači? Jesu li njihove dimenzije u skladu sa ovim trideset metara visokim zidovima? Da li je trebalo da očekuju trideset metara dugu ruku da ih podigne?

– Čija li je ovo pametna ideja bila? – upita Mekoj potiskujući strah.

– Naša, doktore – odgovori Spok i povede ih u jednom pravcu, koji je bio isto tako dobar kao i ostali. – Ranije su je svi spremno prihvatili.

– Gde smo mi to? – upita doktor ponovo. – U onoj planini?

– Moguće, – odgovori Savaj – ako se još nalazimo na Helvanu, ili u nekoj nama poznatoj dimenziji.

Kirk ga upitno pogleda.

Savaj sleže ramenima.

– Ako se prisetite NLO iz istorije vaše planete, videćete da oni uopšte nisu bili u saglasnosti sa tada prihvaćenim zakonima fizike. Po mojoj hipotezi, naši domaćini kreću se alternativnim dimenzijama kao što mi putujemo po svemiru. Možda se nalazimo na Helvanu, ili na nekom sasvim drugom mestu.

»Ali, u svakom slučaju, van domašaja *Enterprajza*« – pomisli Kirk.

– Šta treba da oseća pacov kada se nalazi u laboratoriji? – upita Meko.

Kirk se okrenu i vide da je lice Leonarda Mekoja posivelo. Tek tada on shvati kako sve to izgleda u očima jednog lekara. Mnoga poboljšanja su učinjena na području postupanja sa životinjama. Pa, ipak, Meko je još uvek ponekad morao da žrtvuje neki mali organizam da bi spasio nekog člana posade, ili celog broda. Doktor je previše dobro znao da su dobrovoljno došli i pristali da budu izrezani u preparate i posmatrani pod mikroskopom.

Kirk se primače Mekoju. Nije mogao mnogo da mu pomogne. Osećao je i sopstveno bledilo.

– Živni malo, Leonarde, možda su oni samo psiholozi.

– Svakako, – reče suvo Meko – zato su te vezali za sto.

Spok je prelazio šakama preko holograma. Ustanovio je da njegova ruka može da prođe kroz jedan hologram koji se ni

po čemu nije razlikovao od drugih. Spok ih postroji iza sebe i stupi u svoj čvrsti odraz koji mu pode u susret. Izgledalo je da su se oba Spoka stopila u jednoj liniji. Linija je uzdrhtala poput žive.

– Hajdemo! – reče Kirk i stupi u sopstveni odraz kraj Vulkančevog. Plašio se da bi to mogla biti vrata u neku drugu dimenziju i da bi se mogli razdvojiti. Polazeći uhvati Mekoja za ruku i oseti da i Savaj učini isto sa druge strane. Prolazeći kroz svoj lik, morao je da savlada logiku koja mu je govorila da to nije moguće. Pri tom ne oseti nikakav otpor, već čudnu senzaciju rastakanja. Nalazio se u toj fazi pre nego što je Spok potpuno nestao.

Spok uhvati Kirka i sve ih povuče na svoju stranu poput niske bisera. Kirk je još uvek bio pod dejstvom neprijatnog utiska da su to učinili u poslednjem času i da bi se nakon Spokovog prolaska membrana potpuno zatvorila i rastavila ih.

Vide da Spoka muče iste sumnje.

– Ubuduće, – naredi Spok – kad budemo naišli na sličnu prepreku, održavajte fizički kontakt.

Udoše u odaju koja kao da je bila iskovana od zlata, uključujući i zid kroz koji su prošli. S ove strane on je bio načinjen od čvrstog materijala. Odaja je bila mala. Tavanica oko šest metara visoka. Ispitali su svaki pedalj zidova. Kirk se okrete i vide kako mu Savaj daje znak da će ga podići i odbaciti prema tavanici. Kirk stade na Savajeve ukrštene šake i pope mu se na ra-

mena. Nije bilo dovoljno. Savaj tada neznatno savi kolena i odbaci Kirka naviše. Kirk je bio pripravan na udarac o tavanicu, ali umesto toga, njegove ruke prodoše kroz „metal“, on se uhvati za gornju ivicu zida, i ostade da visi na njemu.

Uz mali napor, Kirk se uspe i objaha zid, pazeći pri tom da ni u jednom trenutku ne bude celim telom van odaje. Sa gornje strane tavanica je bila čvrsta, ali, bez obzira na to, Kirk je mogao da se sagne kroz nju. Iznad zlatne odaje pružali su se nepregledni kristalni vrtovi, pod vedrim ljubičastim nebom, na kome se ocrtavalo crno i srebrno drveće.

Kirk se naže u odaju.

– Hajdete, stigli smo u rajske vrtove.

– To me se ne tiče – reče Mekoju. – Ja sam lekar, a ne akrobata.

U stvari, doktor je bio u pravu. Uopšte nije izgledalo da će se lako popeti. Doktor jeste bio aktivan, ali nije bio obučen za ovakve egzibicije. A, neko je morao ostati poslednji. Kirk je sumnjao da i Vulkanac može da se odrazi tako snažno da uhvati nečiju ruku sa zida.

Kirk prebaci nogu sa zida u nameri da se vrati u odaju.

Savaj nije obraćao pažnju na Zemljane. On klimnu glavom prema Spoku koji uze mali zalet i skoči u Vulkančeve šake. Savaj ga snažno odbaci i Spok se nađe kraj Kirka na zidu. Spok zatim zakači jedno stopalo za zid i pruži se dole celom svojom dužinom. Tako je mogao da dohvati ispružene ruke doktora Mekoja koga je Savaj podi-

gao na ramena. Spok sa lakoćom podiže doktora na zid.

Dole je ostao samo Savaj. Kirk je mislio da Vulkanac neće uspeti, ali, pogrešio je.

Savaj ode do suprotnog zida. Neko vreme je stajao koncentrišući se, a zatim se zaletе, snažno odbaci i – uhvati Spoka za ruku.

Do tog trenutka Kirk je samo čuo da je moguće izvesti skokove koji prkose zakonima fizike. Savaj je poslednjih nekoliko centimetara premostio isključivo zahvaljujući volji. Spok ga uhvati za vrhove prstiju i podiže na zid sa mnogo većim naporom nego u slučaju doktora Mekoja. Konačno, tavanica se zatvori iza njih i oni se, zadihani nadoše na kristalnom tepihu ukrašenom dijamantima.

Kirk iza sebe začu srebrni smeh.

– Nastavite, gospodo – reče on – ja sam previše uzbuđen.

OSAMNAESTA GLAVA

– VIDIM, IMATE DRUŠTVO – reče Spok, gledajući preko Kirkovog ramena, no Kirk nije bio siguran da li Spok želi da kaže da je Kirk sišao s uma, ili da se zaista neko približava. Polako se uspravljao spreman da ugleda bilo kakvu prikazu.

Pa, gotovo bilo kakvu. Kirk shvati da je bio spreman na utvare, monstrume, bogove, demone i divove, sve oblike života, ali ne i običnu, humanoidnu ženu savršenih oblika.

Kirk se uspravi. Ne, nije bila obična. Niti je bila čovek, mada je odgovarala Kirkovim nazo-

rima lepote i delovala na nje-
gova čula. Bila je visoka, vitka
egzotična i savršeno građena.
Na sebi nije imala ništa do ilu-
zije koja je mogla predstavljati
srebrna pera što su treperila u
energetskom polju. Njene uši
bile su veoma fina mala krila
čiji su se vrhovi završavali u
gužvi srebrnih niti koje su mo-
gle biti kosa, perje, metal ili sve
troje.

Kirk ne mogade da razluči
šta beše njeno telo, a šta varka,
ali nije se ni trudio. Uhvati Spo-
kov rezigniran pogled koji je
govorio da Vulkanac zna šta će
se dalje dogoditi – sećao se ce-
log spiska ženskih imena u toku
poslednjih deset godina – i da
prećutno daje saglasnost da
Kirk okuša sreću.

Kirk koraknu prema njoj uz
najsrdačniji osmeh, pouzdava-
jući se u ugrađen aparat za pre-
vodenje.

– Zdravo. Kako si ti dospela
ovamo? Kao i mi?

Ona pogleda preko njegove
glave.

– Ovde sam.

– U to nisam ni trenutka
sumnjao – nasmeja se Kirk, a
zatim se uozbilji.

– Mi smo došljaci. Ko ovde
živi?

– Vi, od sada.

– Ne, ukoliko nismo zaroblje-
nici. Želimo da govorimo sa
onima koji uznemiravaju naše
svetove. Da li ih poznaješ?

– Onoliko koliko je potrebno.

Kirk poseže prema njoj i ona
dozvoli da je uhvati za ruku.
Njen zglob pokrivalo je srebrno
paperje. Nije znao da li je to deo
tela, ili odeća.

– Nadam se da ovde nisi
sama? – upita.

– Ne, nisam – odgovori ona
i povuče ruku.

– Kako se zoveš?

Pažljivo ga je posmatrala, kao
da ga proučava na nekom ni-
vou na kome on nije želeo da
bude proučavan.

– Možeš me zvati Belin.

– Belin. Lepo ime. Podseća
me na zvuk srebrnih zvončića.

Opet začu srebrni smeh.

– Da li si ti zarobljena ovde?

– upita Kirk.

Ona ga samo pogleda, hladna
i daleka.

– Ne, maleni, nisam.

Kirk oseti kako mu se oči
šire, no već neko vreme bio je
svestan straha koji mu je milio
uz kičmu, i zbog koga se jedva
držao na nogama. U mislima
vide Bezuste, njihovu laborato-
riju i stolove, a iznad njih ovu
srebrnu viziju zvonkog smeha.

– Ti si nas zarobila – reče
on.

– Ah, ne, – reče ona – vi ni-
kad niste ni bili slobodni.

– Ko si ti, onda? – upita
Kirk muklo.

– Ja projektujem predstojeće
– reče ona izazovno. – Po po-
trebi odabiram primerke za
predstojeći eksperiment, pone-
kad ih smirujem pred tretman.

– Da li to upravo činiš? Smi-
ruješ nas?

Ona učini pokret rukom koji
on protumači kao: 'To je iznad
tvog poimanja'.

– Ja jedino znam – reče
Kirk – da neko manipuliše mo-
jim narodom, menja njegovu
svest, izlaže ga fizičkom bolu i
mentalnom mučenju. Naši sve-
tovi gurnuti su u revolucije, ra-

tove i haos. Preti nam uništenje. Stavili ste nas u lavirint da biste se zabavili i ponešto naučili. A ti hoćeš da nas smiriš.

– Ne, maleni, ja vas jesam smirila. Rezultati elementarnih ogleda zadovoljavaju. Prikazali ste priličan stepen prijateljstva i saradnje. Ti nisi ubio, mada si bio veoma blizu toga. Uvek si ostavljao mogućnost da ne uspeš. Oslanjao si se na prirodnu otpornost i sposobnost ispitanika V-1 i V-2. Konačno i taj tvoj otpor je interesantan. Izgleda da ste sposobni za uzajamna osećanja koja su jača od dirigovanih nadražaja, stresa i sumnji. Ta osećanja takode mogu biti interesantna.

Kirk je pogleda sa zanimanjem kojim je ona posmatrala njega.

– Podseti me da ti demonstriram svoja osećanja, ukoliko budem mogao da zaboravim da si htela da me navedeš da ubijem svog prijatelja i – kaptana, da ne pominjem admirala Savaja.

Srebrne oči postadoše tamne kao noć.

– Kako se usuđuješ. Mali životi ne smeju da govore tim tonom.

Kirk ostade pri svom.

– Neću se prepirati s tobom. Došao sam da ti kažem da je meni moj život dragocen, kao i tebi tvoj. Bol osećam isto tako snažno kao ti. Sposoban sam da volim. Sam biram koga ću voleti. Branim ono što je moje: svoj život, prijatelje, svetove. Ma ko da si, ako možeš da učiniš ono što činiš, možeš i da me shvatiš. Došao sam da te zamolim da nas ostaviš na miru.

Oči joj opet postadoše srebrne.

– Zar misliš, maleni, da je to tako jednostavno?

– Zar misliš da to možemo mirno trpeti?

Ona raširi ruke i sleže ramenima.

– Da li si ti zaustavio ruku kada su te iz kaveza posmatrale uplašene oči malenih života?

Kirk steže vilicu. To je bolno mesto u njegovoj svesti od kada su bačeni u moru zarobljeništa. Njihove ruke nisu bile čiste. Njegove ruke nisu bile čiste.

– Ne. Ne uvek – odgovori Kirk. – Ali, trudimo se da ne prouzrokuje nepotrebnu patnju. Osim toga, ne koristimo inteligentna bića.

– Ona ga iznenađeno pogleda.

– Ni mi.

Kirk oseti kako zuri u nju.

Misliš da nismo inteligentni? Pa posmatrali ste nas na brodu.

– Maleni, dabrovi na vašem svetu grade brane i ustave. Šimpanze su sposobne da nauče simbole vašeg govora. Delfini na Vulkanu i na Zemlji imaju sopstveni govor, osećaju, vole. Pa, ipak, vi ih lovite, zatvarate, dresirate, eksperimentišete na njima i jedete ih...

Ti se hraniš mesom, maleni, zar ne?

– Sve što navodiš dešavalo se vekovima ranije – reče Kirk kruto.

Ona prekrsti ruke na grudima. Bio je to znak neodobravanja.

Samo tren u vremenskom toku. Osim toga, niste sasvim prekinuli sa ogledima. Mi ne uži-

vamo u vašem bolu. Dosta vas dobro poznajemo. Po tome što ste nam slični, veoma nam koristite. Ali, između naših vrsta nema veće sličnosti nego – da upotrebim vašu analogiju – između vas i pacova. A, kao što ste i sami isticali, radi se o našim životima.

– Kako to misliš – upita Kirk, no ona se već okrenu.

– Podi za mnom, maleni.

Kirk je oklevao za trenutak.

– A ako odbijem.

Belin se okrete prema njemu. Oči crne poput svemira zasjaše hladnom varnicom. Kirk oseti plamen u svakom svom nervu. Zanesese se. Borio se da ne počne da vrišti. Zatim pade na tle. Bol prestade. Kirk oseti komešanje iza svojih leđa. Vide da je Meko kolabirao, dok su se Vulkanci opirali čeličnom voljom, ali ne potpuno uspešno.

– Prekini s tim! – viknu Kirk.

– Reci to ponovo, ali dukčijim tonom.

On duboko udahnu.

– Molim te, prekini.

Ona ga poslušala. Spok pride doktoru i podiže ga. Meko je stajao oslanjajući se o Vulkance. Kirk se diže sam, ali teškom mukom.

Podite za mnom – naredi Belin. Nije rekla »molim«, no oni se nisu bunili.

DEVETNAESTA GLAVA

KIRK ZAOSTA da sačeka Savaju i Spoka koji su pomagali Mekoju, nadajući se da je Belin van dometa aparata za prevodenje.

Ona je i dalje bila zapanjujuće lepa. Srebrna skulptura savršenih oblika. Kretala se ispred njih poput boginje, ali Kirk je osećao samo hladni užas. Nije pomagalo ni to što se delimično užasavao i samog sebe. To je bilo nasleđe njegove vrste – žrtvovanje drugih života.

– Leonarde? – upita.

Mekoju steže zube.

– Još se držim. Dobro sam, Džime.

Kirk klimnu glavom, izvinjavajući se pogledom Spoku zbog neuspeha kod Belin.

– To se zove dobiti korpu, kapetane Spok. Žao mi je.

Spok klimnu glavom, ali ne odgovori. Umesto njega to učini Savaj.

– Ne možete ih sve pobediti.

– Da, – dodade Mekoju – ali Džim ne propušta ni jednu priliku da pokuša.

Kirk ga prostreli pogledom, pa se okrenu prema Savaju.

– Zašto ne pokušate vi i Spok, bar ste vegetarijanci.

– Da se to bar može reći i za Istraživače – primeti Spok.

– Ne misliš valjda?...

– Ne znam. Verovatno ne. Međutim, oni možda ne prave razliku između različitih malih života u meri u kojoj bismo mi to želeli. Sa etičkog stanovišta, njima je potpuno svejedno u koju svrhu koriste određeni mali život.

– Verovatno si u pravu – reče Kirk načinivši grimasu. I dalje je razmišljao za šta su ih sve mogli upotrebiti. Možda razlika, ipak, postoji?

Belin zastade i okrenu se kraj srebrnog drvoreda. Kirk brzo

pode prema njoj ne želeći da Mekoj pati zbog njegovih pogreški. Ona je čekala, ne previše strpljivo.

Srebrno drveće se razmaće u lučni svod koji se završavao veličanstvenom kapijom. Kapija je bila jednostavna i funkcionalna. Kao istočena iz duge.

— Ovde sve ima svoju svrhu, — obrati se Kirk Belin — a, opet, sve je neopisivo lepo.

Pogleda je, verovatno u nesvesnoj nameri da, ipak, nešto postigne.

Ona podiže svoje srebrne, paperjaste obrve u obliku suptilnih krila.

Pa, kako bi drukčije bilo?

Pokaza mu rukom da prođe kroz kapiju.

— Ti možeš da uđeš ovamo bez izmena — rekla je.

Kirk se naglo okrete, ali njeno lice beše bez izraza. Trudio se da ne pokaže šta misli. Da li ga je smatrala lepim? A, tada mu dah preseče ledena misao. Da li je to značilo da ostali ne mogu? Uzdržao se od pitanja da joj ne bi sugerisao nešto u tom smislu. Međutim, Belin se okrenu i počeo da proučava pogledom njegove prijatelje. Da li mu je čitala misli? Pokuša da prestane da misli.

Belin je i dalje piljila u Savaja, Spoka i Mekoja. Kirk se nije plašio za Vulkance. Znao je šta žene misle o njima, ali doktor...

Belin pride Mekoju i podiže mu bradu prstom. Doktor joj hrabro uzvрати pogled, ali je izgledao vrlo loše.

— Ovom je potrebna nega — konstatova Belin.

— Ja ću se pobrinuti za njega — reče Spok žurno.

Ona sleže ramenima.

— U redu. Inače ću morati ja to da učinim.

Vratila se Kirku.

— Moj prijatelj je veoma dobar lekar — reče Kirk pažljivo.

— Učen čovek i nadareni iscelitelj. On mi je veoma važan. Svima nama.

— Neka onda izleči sam sebe. Bolest se prenosi na druge. Neću ovde bolesne male živote. Osim toga, svaki od vas će poslužiti svrsi. Hajdemo.

Povede ih kroz kapiju.

U prostoriji u koju udoše Kirk bez teškoća prepoznade laboratoriju. Bezbroy holokupola bilo je podešeno za tekuće eksperimente na brojnim svetovima. Holokupole su se gubile u daljini poput tačaka, dok su bliže prikazivale svetove od kojih je Kirk neke poznao. Spok je letimičnim pogledom mogao da identifikuje četrdeset i tri vrste.

Sedam holokupola prikazivalo je unutrašnjost „*Enterprajza*“, uključujući zabrinutog Skota za komandnim pultom broda.

Praćenje holokupola bilo je automatizovano. Iznad njih nalazili su se habitati, u kojima su raznovrsna bića stajala, čučala, plivala, puzala, ili se uzajamno tešila na način na koji to čine zatočeni. U jednom kavezu odvijala se borba. Kavez je bio zvučno izolovan, kako buka ne bi uznemirila ostale.

Spok usmeri svest ka svom unutrašnjem biću koncentrišući se da prihvati neizbežno. Slutio je da je Savaj to već učinio mnogo temeljnije od njega.

Pa, ipak, i Savaj je emitovao psihičku kontaminaciju.

Belin ispusti visok, prijatan zvuk koji je, verovatno, delom sadržavao frekvencije van raspona slušne percepcije Zemljana.

Iz dubine laboratorije dodoše dva muškarca, dok je treći prošao mimo njih, po nekom zadatku. Bili su jednako lepi kao Belin. Jedan je imao tamnu »kosu«, a drugi svetlo zlatnu. Ako je to uopšte bilo moguće, na sebi su imali manje odeće nego Belin – iluziju stvorenu energetske poljem koja je služila i kao pojas za nošenje alata, oružja i ostalog pribora. Spok na njima nije opazio uobičajeno obeležje humanoidne muškosti. Ona je mogla biti skrivena pojasom, ili samom građom tela.

Dvojica Istraživača obratiše malo pažnje na Belinine primerke. Samo su nenametljivo pozdravili Belin u prolazu.

– Jesi li siguran u vremensku dimenziju? – upita niži, zlatokosi muškarac.

– Nema sumnje. Ugroženost raste geometrijskom progresijom.

– Šta je sa Drugima?

– Nisu dobili ništa preciznije rezultate od nas. Njihova projekcija identična je sa našom – potpuno uništenje Noma.

Spokov vulkanski mozak prevede »Nom« kao »Sveukupnost«.

– Pogledajte ove primerke – obrati im se Belin. – V-1 i V-2 sa odgovarajućim primercima Z vrste.

Muškarci se zainteresovaše.

– Koji je V-1? – upita tamnokosi.

– Zvučna oznaka Savaj,

Trate – pokaza Belin na Vulkanca.

Trat pride Savaju i osmotri ga. Bili su iste visine i gotovo jednake građe – možda ne samo fizičke. Odmeravali su se poput dva mužjaka predvodnika pogledom koji se nije izmenio od vremena praistorije do svemirske laboratorije.

Tratov pogled je, pored toga, bio i pogled znalca koji ispituje punokrvnog bika.

– Je li to taj što je posmatrao posmatrač? – upita Trat.

Belin sklopi šake potvrđujući.

– Ispitaj ga kako je naznačeno. Po potrebi, upotrebi elektrode. Ispitaj prvo njega, pa ostale.

– Možete li to sebi da priuštite? – upita Savaj. – Zar ćete da uništite živote jedinih bića koja su dokučila svrhu vašeg projekta.

Trat ga iznenađeno pogleda.

– Sada, kad to znam, više mi nemaš ništa reći.

Pogleda ih malo pažljivije.

– Za kratko vreme privukli ste moju pažnju neuobičajenim ponašanjem, ili formulacijom izvesnih nepotpunih rešenja. Ti si, naročito, previše često izlazio iz kutije i pojavljivao se na nedoličnim, ali pažljivo odabranim mestima. Impresivno za jednu oglednu životinju. No, to je tek jedva primetno i trenutno mreškanje u jezeru večnosti. Mene zanima sudbina Sveukupnog. Ti to ne možeš razumeti. Dao si svoj doprinos. Ne pominji mi svoje živote.

Trat se okrete, ne obraćajući više pažnju na njih. On je bio naučnik zanet problemom suzbijanja zaraze koja preti da uni-

šti njegovu vrstu. Sta on mari za pacove, zečeve, ili čak...

– Zašto se ispitanici svojom voljom vraćaju na mesto opasnosti i agresije – upita Savaj jasnim glasom.

Trat zastade usred pokreta i okrenu se prema njemu.

– Moguće je da veličina ne može opstati bez nasilja – nastavi Savaj.

– Koji od vas je izrekao to pitanje? – upita Trat pretećim glasom.

– Ja, – odgovori Savaj. – Mi – pokaza rukom na Kirka. – To su poruke najstarijih legendi na našim svetovima. Ovaj ovde primerak – pokaza glavom prema Spoku – rođen je u mom svetu, a odgojen u njihovom. Otisnuo se među zvezde da ispita dvojnost svog nasleđa, i svoje svesti, tamo gde vladaju opasnosti i – veličina. A, ovaj ovde, – pokaza na Mekoja – rođen je kao iscelitelj. Odabrao je da se bori protiv smrti u središtu bitke. Njih trojica, i ja, možemo vam pokazati da ni mi, ni naši svetovi, nismo spoznali sve istine. Prema tome, niste ni vi. Ne razumete odnos između jednog Vulkanca i dva Zemljanina. Smatrate da je vredan proučavanja. Smatrate da, čak, može da doprinese rešavanju Prome-tejeve zagonetke.

– Konačnog pitanja – pre-vede plavokosi Istraživač.

Trat ih je pažljivo posmatrao. Spok je shvatio da će ih sada poslati na ispitivanje mozga, ili neki drugi test, da prouči neočekivano pametne pacove.

– Elektrode su, po pravilu, previše gruba i, uglavnom, neefikasna metoda u odnosu na

moju vrstu – progovori Spok, pazeći da ne pomene na koju vrstu misli.

Trat ga pogleda i, verovatno, pribeleži to pritisnuvši jednu tipku na pojasu.

– Naše elektrode su efikasne, mada, možda, u ovom slučaju, nedovoljno precizne – reče i okrenu se prema Belin. – Pripremi ih, pa ih dovedi.

Nakon toga, Trat se udalji.

– Da nas pripremi za šta? – upita Mekoju prestrašeno.

Kirk ga uhvati za ruku.

– Ne mislim da bi, zaista, želeo da znaš.

Bez odugovlačenja, Belin ih smesti u kavez i ode.

DVADESETA GLAVA

– ŠTA STE TO POKUŠALI, admirale? – upita Kirk Savaja.

Savaj se više nije pravio da ne razume.

– Pokušao sam da mu privučem pažnju.

Kirk se zacenio od smeha, dok su ga Vulkanci sažaljivo posmatrali.

– Pa, admirale, – reče Kirk kada je došao do daha – mogu vam reći da ste u potpunosti uspeli.

– Postavio sam mu pitanje zbog koga bi psiholozi trebalo da ispituju pacove. To pitanje nametalo se još od najranijih proučavanja pacova, ali nikad nije izrečeno, niti smo mi uspeli da pitamo pacova.

– Hteli ste da kažete: Zašto se pacovi uvek vraćaju u ključali lonac? – upita Mekoju.

– Savaj pogleda u doktora.

– Ne znam kako ste vi nazivali tu pojavu, doktore, ali verujem da ste me shvatili.

Kirk upitno pogleda Mekoja.

– Radi se o ranim studijama – objasni doktor. – Naši naučnici ustanovili su da u skućenim životnim uslovima pacovi pokazuju izraženiju agresivnost. Prevedeno na život ljudi, to bi odgovaralo stanovanju u velikim gradovima i bednim predgradima, mestima gde vladaju kriminal i nasilje. Stvar je u tome, – nastavi Meko – da mali stvor, kad jednom oseti čari uzbudljivog života, pa i smrti, uvek teži da se vrati u – ključali lonac. Njega pretpostavlja životu u miru i sigurnosti.

Kirk se priseti da je i sam primetio tu pojavu, proučavajući život na Zemlji u devetnaestom i dvadesetom veku, mada nikad nije upotrebio tako slikovitu metaforu.

– Odtada takvo ponašanje se često sreće kod mnogih vrsta, na mnogim svetovima, uključujući, očigledno, većinu inteligentnih bića.

– Znači, admirale, svi streмимо uzbudenjima, pa cenu agresivnosti i smrti – zaključuje Kirk.

– U svom slobodno vremenu vi ste kapetan zvezdanog broda.

– Ne bih to baš tako rekao – uvredi se Kirk.

– To je bio kompliment.

Kirk prijateljski pogleda Savaja.

– Admirale, da li ja to čujem jednog Vulkanca da kaže kako se sindrom agresivnosti može korisno upotrebiti, kako je veoma bitan za veličinu?

Sava je neko vreme odsutno posmatrao okolinu, a zatim vrati pogled na Kirka.

Čujte jednog Vulkanca kako nakon stogodišnjeg iskustva i hiljadugodišnje ubeđenosti svoje vrste u suprotno dozvoljava tu mogućnost. Po logici stvari, moram je dozvoliti, uprkos svom snažnom otporu. Ja sam ceo svoj život posvetio nastojanjima da sačuvam Vulkan iskušenja da se vrati u ključali lonac. Mi, Vulkanci, veoma smo opasni, ako se ne obuzdavamo.

– Za ime sveta! – jeknu doktor.

Savaj odmahnu glavom.

– Ako je tačno, doktore, da se veličina ne može razdvojiti od agresivnosti, tada Univerzum nije uređen po miroljubivim principima, i neće opstati, jer u tom slučaju, sve inteligentne forme moraju da se odluče između osrednjosti i propasti.

– Mislite da su Istraživači stigli do te tačke? – upita Kirk.

– Mislim da su je predvideli, i da je prvi put jedna inteligentna vrsta spoznala Prometejevu zagonetku, pa pokušava da otme plamen tog saznanja od bogova i lešinara.

– A, šta ako im to ne pode za rukom? – upita Kirk blago.

– Tada će oni, i neke druge svedimenzionalne vrste, koje su takode došle do iste spoznaje, obrušiti Univerzum na naše glave.

Dugo su sedeli ćutke. Kirk je pokušavao da zamisli ogroman mozaik ogleda koji bi trebalo da reše pitanje opšte teorije inteligentnog života. Računao je da negde postoji energija dovoljno snažna da razori ceo Univerzum.

U toku istorije, Zemljani su više puta bili na ivici uništenja.

Na svakoj od tih prekretnica, nekolicina superpacova počela bi da vitla oružjem koje je moglo da razori njihov svet. A, uvek su negde daleko u pozadini živeli miroljubivi pacovi, koji nikad nisu čuli za superpacove i nisu želeli ništa drugo do mir za svoje male svetove. Da su superpacovi počeli da eksperimentišu svojom sabraćom, ona bi se tome protivila. S druge strane, da su superpacovi digli svet u vazduh, izumrli bi i obični pacovi, a da nikad nisu čuli ni za superpacove, ni za Prometejev problem.

– Zaista zanimljiva analiza, maleni – začu glas iza sebe.

Kirk se okrenu. Nije bio siguran da li je Belin komentarisala njegove misli ili Savajeve reči.

Belin jeste bila iza njega, ali to nije bio njen glas. Sa njom je bila još jedna žena.

Ako je Kirk o Belini mislio da je lepa, za ovu je pomislio da je opasna. Ako je vatra mogla da se oblikuje u ženu, to je bila ona. Glava joj je bila uokvirena gustom, vatreno crvenom kosom – perjem. Iluzija i ukrasi na njenom telu bili su boje bronz. Bronzano-zlatne oči gorele su unutrašnjim plamenom koji je mogao ugrijati, ili – opeći.

Kirk pocrvene na pomisao da ona zna za buđenje njegovog tela. Još gore je bilo to što mu je i Belin verovatno čitala misli. To je moglo biti kobno.

Plamena žena se nasmeja.

– Vidiš, primerak je spreman da ponudi svoju dušu i... telo za svoje prijatelje. Rekla bih, i previše spreman.

Belin sleže ramenima.

– To je već zabeleženo u nje-

govnoj karakteristici. Flam, mislim da nema potrebe za ponovnom demonstracijom.

Zvala se Flam, ali je Kirk njeno ime uvek prevodio kao Plam. Flam je posmatrala Kirka očima koje su se smejale.

– Dobar naučnik ne popušta da proverí sve nijanse ponašanja ispitanika – reče Flam, a zatim hladno odmeri Kirka.

– Bio si dovoljno hrabar da dođeš ovamo i počneš da nas optužuješ zato što se koristimo tuđim životima. Pa, imaš li dovoljno hrabrosti da sam izvedeš dokaze koje tražimo?

Kirk oseti kako ga napušta borbeni moral. Nadao se da ona to neće primetiti.

– Ja sam običan pacov koji želi da sačuva svoj mali svet. Ono što imam moje je. Možeš ga dići u vazduh, ali ne dozvoljavam da se njime igraš. Ako želiš saradnju, moraćeš da zamoliš za nju.

Plamena žena podiže obrvu – pero.

– Govori nadahnuto. Interesantno.

– Uvek je takav – reče Belin.

– Nisi ga naučila lepom ponašanju?

– Naučio je šta je stid, to znaš.

– Potrebno je više od toga – primeti Flam i pogleda Mekoja.

– Tvoj prijatelj se loše oseća. Bolje da ga pregledam.

– Nemoj, – brzo reče Kirk – mi ćemo ga izlečiti. Potreban mu je samo odmor.

Kirk pogleda Flam ravno u oči.

– Možda bismo mogli da nastavimo razgovor na drugom mestu.

Njene oči se nasmejaše.

— Mogli bismo. Podi za mnom.

Na kretnju njene šake zaštitno polje se razmače. Kirk se ne osvrnu, da ne bi na licima Vulkanaca video šta oni misle o ovome.

— Džime... — poče Mekoju, ali ne završi rečenicu.

Kirk ćutke sleže ramenima. Ima i gorih stvari. Išao je između dve žene, krišom osmatrajući okolinu: raspored palate, moguće izlaze, oružje. Sada, kad su konačno bili ovde, želeo je da se uveri da ipak postoji mogućnost bega, bar za Mekoju. Misli su mu se stalno vraćale na doktorovo posivelo lice, dok se borio da ostalima ne pokaže strah. No, trebalo je imati na umu da se doktor prvi put našao u takvoj situaciji, dok je za Kirka to bila svakodnevica. Znao je da treba da obezbedi doktoru dva do tri sata da bi Vulkanci mogli da ga srede. U protivnom će ga Istraživači, sa nepogrešivim instinktom da uoče bolesnu životinju, lišiti muka.

Ova plamena žena kraj njega znala je to veoma dobro, i bez oklevanja je iskoristila tu činjenicu da ga navede da učini ono što sama želi.

Na sebi uhvati njen zamišljen pogled. On je, međutim, izgubio interesovanje. Stigoše do nekog prostora koji je nalikovao na stambeni deo. Nije razaznavao delove nameštaja. Ono što se njemu činilo kao postelja, mogao je biti i sto, pa i akvarijum.

— Pa, dobro, — reče Flam — mislim da nema potrebe da dalje demonstriramo tvoje mogućnosti.

Belin je stajala kraj njih, bez namere da se pomeri.

— Plašim se da stvar drukčije funkcioniše... — poče Kirk.

— Svakako, maleni — reče Flam zabavljajući se. — Hodi. Ne treba da ti bude neprijatno. Od mene ne treba da imaš tajni.

Kirk se seti holograma koji su prikazivali unutrašnjost *Enterprajza*, uključujući i njegovu kabinu, kao i svih podataka koje su imali o njemu. Ko zna šta su sve Bezusti ispitivali? Ona je sve znala.

Flam mu pride. Nju su zabavljale njegove misli. Kirku, međutim, nije bilo zabavno. Gotovo da je pozeleo da je ubije.

Njene oči su se i dalje rugale, izazivale i pozivale. On se sasvim bez razloga seti ključalog lonca, a zatim se ljubazno nasmeši.

— Hajde da malo popričamo.

DVADESET I PRVA GLAVA

SAVAJ SE KONCENTRISAO kako bi prikupio energiju da isceli ljudskog iscelitelja. Vulkanski vek omogućavao je da se nauče mnoge veštine. Za onog ko je odabrao zvezdane staze, veština isceljenja bila je veoma značajna. Uočio je da je Spok, mada veoma mlad, posebno nadaren za to. Spokov dodir delovao je umirujuće.

Savaj primeti da su netrpeljivost i zajedljivost između Spoka i Mekoja samo igra i privid koji ne umanjuju njihovo prijateljstvo.

— Džime... — promrmlja Mekoju. — Spok, ona opaka žena... staviće ga pod elektrode a da ga i ne pogleda.

– Znam, Leonarde. On, međutim, verovatno računa da će ga ona izvesno vreme gledati.

Mekoj se slabašno osmehnu.

– Pa, sad, ne jednom nas je Džim izvukao iz nevolje svojom domišljatošću, ali se plašim da su oni previše nadmoćni da bi ga samo pomilovali po glavi.

– Bez obzira na nadmoćnost, ne čini mi se da ih interesuje ono što Kirk želi da im ponudi da bi dobio u vremenu – umeša se Savaj.

Spok ga pogleda.

– To je tačno, Šaile. Nisu zainteresovani više od njega, pod uslovom da uspe.

Spok stavi šaku na Mekojevo čelo.

– Leonarde, sada se moraš koncentrisati.

Doktorove plave oči potamneše.

– Znam, Spok. Mislim na sve one milione i milijarde drugih života – reče sklopivši oči.

– Obustavićemo ova istraživanja, Leonarde reče Spok. – Nemam neki pouzdan dokaz, ali osećam to.

– Ne mislim na njih, Spok. Mislim na *nas*. Žrtvovali smo milijarde malih života. Izluđivali smo ih, gušili, trovali, zračili, oslepljivali. Osamdeset posto ogleda je rađeno bez anestezije. Veći deo istraživanja činili su grubo, nepotrebni i osnovачki eksperimenti. Ali, to nije sve. Gde je meso, krzno... Neizmerna je surovost naše vrste. Možda mi zaista imamo urađeni poremećaj: nečovečnost! I ja sam to radio. Svojim rukama.

Mekoj ispruži ruke. Drhtale su. Spok jednom svojom šakom obuhvati obe doktorove.

– Doktore, u ovim šakama nema ničeg do isceliteljske moći. Ne znam šta nas ovde još čeka, ali znam da si ovde veoma potreban.

Spok se zamisli za trenutak.

– ... Kao i meni – dodade.

Mekoj ga pogleda iznenađeno.

– Kapetane Spok, vi ste se stvarno rastužili.

Savaj takođe oštro pogleda Spoka.

– Zaista, Spok, vaše ponašanje je klasičan primer uticaja Zemljana na Vulkance, koji ide sve do oslobađanja agresivnosti i emotivnosti. Možda bi bilo bolje da vas zamenim.

Spok se ćutke odmače od Mekoja.

– Ako logično posmatramo stvar, doktore, – reče Savaj – u vreme o kome govorite svaki četvrti Zemljanin umirao je od raka, kasnije svaki drugi, a u pojedinim područjima svaki, sve dok nakon istraživanja na području medicine i čovekove sredine taj procenat nije smanjen. Isto se odnosi i na druge bolesti. Da nisu istražene pomoću oglednih životinja, neke pojave onemogućile bi dalji život na planeti. To bi dovelo do mnogo masovnijih umiranja. Slično je bilo i na drugim svetovima. To se sada dešava i u svetu Istraživača. A ako oni nestanu, nestaćemo i mi. Moramo im ponuditi neki jači argument od patnje jednog miša, u trenutku kada njihova deca umiru.

– Admirale Savaj, – progovori Mekoj – osnovno verovanje Vulkanaca govori protiv nanošenja bola i prouzrokova-

nja smrti drugih bića, uključivši i ona najmanja.

Savaj klimnu glavom.

– To je luksuz koji tek sada možemo sebi dozvoliti i koji je skupo plaćen. Osnovni zakon je očuvanje vrste. To je i vaš zadatak u ovom trenutku.

Savaj stavi šake na Mekojevo lice.

– Ako dozvolite... – promrm-lja, i, ne uznemirivši više nivoe svesti, uroni u doktorovu podsvest kako bi aktivirao delovanje supstanci za otklanjanje bola u organizmu. Zemljani su ih nakon otkrića nazvali endorfinima, a Vulkanci endosupstancama. One su se borile protiv šoka i nekih specifičnih oblika umiranja organizma. Na taj način su Vulkanci i produžili svoj vek na dvesto i pedeset godina, što, možda, i nije bila konačna brojka.

Mogućnosti strane svesti da deluje na tom planu bile su veoma ograničene. Radilo se, uglavnom, o postupku samoizlečenja kojim se moglo ovladati uz određene napore. Savaj učini što je mogao za ovog ljudskog iscelitelja koga je hrabrost naterala da učini više od svojih mogućnosti.

Taj Zemljanin bio je krhke građe. Ni on, ni onaj drugi Zemljanin, Kirk, nisu bili dovoljno snažni za teret koji su nosili. Njihova vrsta imala je mnogo nedostataka, od kojih je jedan bio i svojevoljna neposlušnost. Međutim, trebalo je imati prilično snažnu volju i baciti se iz kaveza u – vatru.

Savaj vide kako napetost na licu Zemljanina popušta i kako doktor tone u san. Vulkanac

ustade i pridruži se Spoku, koji je po kozna koji put proveravao kompaktnost energetskog polja u kome su bili zarobljeni.

DVADESET I DRUGA GLAVA

FLAM ISKLJUČI holekran koji je prikazivao Kirkove prijatelje i lenjo se protegli.

– Tvoji prijatelji, takode, imaju interesantne osobine – reče.

– Da, – reče on naoko odsutno, kao da se usredsredio da ustanovi da li pera golicaju. Golicala su. No, Kirk je i dalje bio smrtno zabrinut. Mekojoj još nije bio van opasnosti. Osim toga, Kirk je svakog časa očekivao da Trat pošalje po Vulkance ili po njega. Takode, nije bio siguran da je na ovom polju išta postigao. Osećao se pomalo glupo.

Ona se zabavljala. Bila je zadovoljna i bila je stara hiljadu godina, možda i više. Njeno plamenno telo, pokriveno perima, i divno lice bili su bezvremeni. Po ljudskim merilima moglo joj je biti trideset godina. Ali, te oči videle su sve, znale sve, hiljadu puta više od njega. Flam je bila u pravu. On pred njom nije mogao imati tajni ni u jednom trenutku.

– Reci to glasno, maleni. Misli su ti tako krhke.

Kirk ponovo oseti uzbuđenje. Znao je da je besmisleno i opasno lagati joj.

– Neprijatno mi je.

– Zbog čega?

– Ti poznaješ hiljadu dimenzija. Ploviš njima kao ja zvezdama. Sve ti je već poznato.

Ona ustade i povede ga do nečeg što bi mogao biti prozor,

ili možda samo hologram, a možda nešto sasvim drugo. Pogled sa njega pružao se u nebo koje nije bilo ljubičasto, već boje njene kose. Oblaci behu zlatni. Tornjevi divnog grada dizali su se u plameno nebo – spirale duge i kristala. Sitna bića letela su prema nebu. Njihova svetla krila ne behu krila ptice, njenog davnog pretka, već krila misli koja su Istraživače nosila do nedosegnutih visina, i dalje do nepoznatih dimenzija i nerešenih problema.

– To je tvoj dom? – upita Kirk.

Ona klimnu glavom.

– I sada je tvoj dom u opasnosti? Zbog čega?

– Ti to ne bi shvatio, niti je to važno. Prete nam Drugi, a oni mogu da unište Univerzum i začetak svega. Ali, oni nisu ni bolji, ni gori od nas. I oni imaju nedostatak koji je V-1 definisao kao Prometejev sindrom.

Flam se hladno okrete prema njemu.

– On je u pravu, znaš li to? Bez obzira što je ogledna životinja. Prvi zadatak je opstanak vrste.

– Muči vas to što činite malim životima?

Ona ga pogleda oštro.

– Ne, ne muči nas. U celom Univerzumu postoje mnogi životi koje štitimo. Pod našim nogama, kao i pod tvojim, nalaze se mnogi mali životi koje ni ne zapažamo, i mnogi mali životi kojima možemo da pomognemo. Ponekad to i činimo ubrzamo neku reakciju, dodamo katalizator, oplevimo baštu. Ponekad izvesni primerci tokom procesa budu povređeni ili po-

ginu, ali mi još uvek pomažemo toj vrsti i štitimo je od uništenja.

Flam dodirnu Kirkovu slepoočnicu.

– Želiš da ostavim tvoj svet i da ga prepustim vrtlogu plamena koji ti ne možeš ni da spoznaš?

Kirk je neko vreme razmišljao.

– Ne slažem se da je to jedina mogućnost. Takav kakav sam želim da znam o čemu se radi, da proučim problem i da razmislim o njemu. Možda ćemo zajedno iznaći rešenje.

Ona ga pogleda sa zanimanjem.

– Tebi ne nedostaje smelost, maleni. Je li to mladost?

On klimnu glavom.

– Mladost je smela, luda, neodgojena, nepoverljiva. Ima svoju cenu i upotrebnu vrednost.

– Tačno, – reče Flam – mladost podmlađuje.

Ona se naže prema njemu i svojim usnama dotiče njegove.

– Nisam mogla da poverujem da će ti ovo poći za rukom. Međutim, stvari se uopšte ne bi izmenile.

Flam se okrenu od njega i pogleda svoj grad.

– Javi se Belini, Ona čeka pred vratima da te odvede Tratu.

– Flam... – obrati joj se Kirk, ali ona se ne okrete. – Zar ćeš me poslati u laboratoriju? Nakon ovog?

Flam se okrete. U njenom biću nije više bilo nikakvog saosećanja.

– Ono što činim, to je moja stvar. Ako zavolim oglednu životinju, platiću odgovarajuću

cenu, ali neću zavaravati ni nju, ni sebe.

– Htela si da kažeš da će životinja platiti – Kirk se okrenu na peti i krenu prema izlazu. Flam ga uhvati za ruku i okrenu prema ekranu. Dugin grad nestajao je u požaru. Kri-lata stvorenja gorela su na nebu. Sve se rasplinulo u plamenu.

Kirk užasnuto pogleda na Flam.

– To nije stvarnost. To je vizija, zar ne?

– To je budućnost. Možda nije svaki detalj tačan, ali to će se dogoditi, ukoliko se ne izmeni priroda naših bića. Možeš li da tražiš od mene da poštujem tvoj mali život u svetlu tog užasa.

Kirk pogleda u prazni ekran.

– Kada bi moj život bio dovoljan da se ovo spreči, ne bih oklevao. Bilo je trenutaka kada sam ga nudio i za manje stvari. Ali, ti ne tražiš samo moj život. Osim toga, nisi me zamolila, već jednostavno uzela.

Plamene oči ispuniše se gnevom.

– Odlazi.

Kirk se okrenu i izade.

Belin ga je čekala. On iznenada shvati da mu i ona čita misli i da zna za njegovu zbunjenost i ljutnju, kao i za njihov uzrok. Još gore, ona je verovatno znala sve što je on pomislio i rekao.

– Zar vi ne poštujete tuđu intimu? – obrecnu se Kirk, ali istog časa shvati da svoj bes iskaljuje na nedužnoj osobi. Belin je prema njemu, uglavnom, bila pažljiva.

– Zar mali životi imaju intimu.

On uzdahnu.

– Nastojimo da je imamo. U našem svetu, ono što se dešava između muškarca i žene, obično se dešava samo između njih dvoje.

Ona ga iznenađeno pogleda.

– Ali time se uskraćuju mnoge mogućnosti i estetski doživljaji!

Izvesno vreme Kirk je posmatrao njen srebrni lik. Konačno se osmehnu.

– Verovatno si u pravu. Izvini što sam bio neljubazan. Potreslo me je nešto što ne mogu da sprečim. Možemo li malo da prošetamo?

– Vreme je ograničeno – primeti Belin.

– Treba da me odvedeš u laboratoriju, zar ne?

Ona potvrdi pokretom ruke.

– Pa dobro, prošetajmo do tada – reče Kirk neverovatno tiho.

Belin ga povede u zastakljeni vrt sa svim egzotičnim biljem Galaksije.

– Belin, – reče Kirk – počinjem da uviđam da ste veoma zabrinuti za svoju vrstu. Ali, zar niko od vas nije zabrinut što žrtvujete tolike male živote? Zar niko ne smatra da postoji neka druga mogućnost?

Stajali su pod malim vodopadom ljupkih cvetova. Sitne žive latice dragulja uplitale su se u njihovu kosu i pera.

– Verovatno nema nikog ko nije zabrinut na ovom, ili onom nivou. Ni mesožderi tvog sveta nisu mogli da podnesu klanice. Mnogi ne mogu sami da urade ono što je neophodno za održa-

nje njihovog života. Neki ne bi to učinili ni da se radi o opstanku njihove vrste. Mi... smo se odlučili za drukčiji put.

Neznatno je oklevala posle reči »mi«.

– A, ti? Da li si se i ti odlučila za drukčiji put?

Ona podiže glavu.

– Nisam se izjasnila ni protiv njega. Ne neopozivo.

– Znači, postoji druga mogućnost – reče Kirk.

Nešto se izmeni u izrazu njenog lica. Iza srebra, on ugleda čelik.

– Ja sam zagovarala drugu mogućnost. Neki su je prihvatili, ali potrebno je da se svi slože.

– Ko je protiv tebe? – upita Kirk.

– Ne možeš da pogodiš?

– Flam? Je li zbog toga pokušala da me navede na ljubav?

– Sporost u mišljenju nije tvoja mana, zar ne?

Belin ispruži ruku i skide mali cvet sa njegovog ramena.

– Želela je mene da podseti da smo i mi sačinjeni od krvi i mesa.

– U to nisam sumnjao – osmehnu se Kirk, a zatim primeti pogled u njenim očima.

– Zar nešto nije u redu? – upita Kirk.

– To nije u redu. To je pitanje koje muči moju vrstu, a konačno i tvoju. Jesi li ikad sreo vrstu koja je rešila Prometejevu zagonetku?

Kirk se zamisli. Možda Vulkanci, ako se ne računaju dvo-boji i stalno prisutna agresivnost koju moraju savladavati da ona ne bi savladala njih. I da li je iko merio bol koji je Spoka

naterao da provede tri godine na Vulkanu i pokušaju da odbaci deo svoje ličnosti? Ne, nisu ni Vulkanci. Njihov pokušaj je impresivan, ali nepotpun. Zemljani su bili još manje uspešni. Pa, ipak, duboko u sebi, Kirk je osećao da će Zemljani nekako uspeti. Oni će uprkos svakoj logici izaći iz mora na kopno, popeti se među zvezde i sa čudnom braćom druge vrste koju sretnu u svemiru rešiti Prometejevu zagonetku.

Kirk uhvati njenu šaku na svom ramenu i čvrsto je steže.

– Ne misliš valjda na Organijance? Čista energija bez tela i strasti?... – Kirk ne dovrši misao.

– Zar je to toliko strašno? – upita Belin. Po načinu kako je izgovorila te reči, vide da Belin shvata puni značaj takvog izbora.

– Oni koje nazivaš Organijancima, i drugi poput njih, obezbedili su sebi mir koji traje već više hiljada godina. To je vrsta koja ne umire, ne živi na račun drugih, niti je drugima prepuštena na milost i nemilost.

Belin ga pogleda u oči.

– Ukoliko ne rešimo svoj problem, to je jedino rešenje i za našu vrstu. Možda će to biti jedini način opstanka i za tvoju vrstu i za ceo Univerzum.

Kirk pogleda njenu ruku u njegovoj. Ugleda fini zglob pokriven paperjem. Odavao je čvrstinu i plemenitost koja ne bi posegla za tuđim životima, ni po cenu samouništenja. Znao je da treba da je ohrabri u njenoj usamljeničkoj borbi za etičko rešenje problema. Ako bi Istraživači prihvatili rešenje Organija-

naca ostavili bi njegov svet na miru, a prošli bi milioni godina pre nego što bi neka druga vrsta bila dovoljno snažna da ugrozi Univerzum.

No, ipak, sve u njemu bunilo se protiv takvog rešenja. Vide da i ona razmišlja o istoj stvari.

Prinese njenu ruku svojim usnama i poljubi je. Ona je mogla biti nepoverljiva zbog onog što se odigralo između njega i Flam, ili zbog toga što je bila upoznata sa njegovim razlozima, ali trebalo je odati priznanje njenim naporima, i, istovremeno joj pokazati koliko bi mogla da izgubi ako pobedi njeno mišljenje.

Sledećeg trenutka više nije mario da li mu ona veruje, ili ne. Podiže joj lice i naže se nad njim, tako da na njene obraze popadaše cvetovi iz njegove kose. Oboje su znali kakva se borba vodi u njoj. Usne joj zatim postadoše meke i lahor njenih misli dotače njegovu svest. »To je jedini put«. To ne behu reći već tuga. Tuga i oproštajni let divne ptice.

»To nije naš put«. Pokušao je da izrazi ne samo odnos između muškarca i žene, već i onaj uspon iz mora na kopno, i dalje među zvezde. Znao je da je iskonska želja zajednička obema njihovim vrstama.

Tek nakon izvesnog vremena, Kirk oseti nečije prisustvo. Za trenutak ostade paralisani. Pretpostavljao je da je Belin znala da se neko približava. Istraživači su znali sve. Da li je želela da ih vide zajedno?

Odvoji se od nje, i okrenu pri-došlicama. Bili su to Flam i Trat. Da ga je neko pitao, ne bi mo-

gao da se odluči koga od njih je manje želeo da vidi. Udvojena kombinacija učini mu se fatalnom.

Bakarne oči prelivale su se zelenim sjajem. No, da li je to bilo moguće? Zar je mogla biti ljubomorna na oglednu životinju?

Kirk klimnu glavom u znak pozdrava.

– Flam, S'haile Trat.

– Zašto me tako nazivaš? – upita Trat.

– To je drevna vulkanska reč kojom se izražava poštovanje. Obično se tako nazivaju vode, a čini mi se po tvom izgledu i držanju da si ti ovde voda.

– Usuduješ se da mi se obraćaš nazivom kojim me poređiš sa laboratorijskom životinjom? Ili želiš da mi skreneš pažnju od činjenice da je životinja posegla za ženom moje vrste?

Nadao sam se da ću ti skrenuti pažnju – odgovori Kirk.

Tratove oči zasjaše. Da li ga je ovo zabavljalo. Ne, sasvim sigurno nije.

– Je li to zabranjeno? – upita Kirk naivno.

– Nije predviđeno – reče Trat i okrete se prema Belin. – Objasni mi zbog kakvog je to ispitivanja bilo potrebno zane-mariti zakone svoje vrste i zagrliti mali život.

– To nije bilo – usprotivi se Belin.

– Onda je bilo ludilo – oštro uzvratila Trat. – Naučnik može da pomiluje zeca, ali ne može da ga nosi u svoje odaje.

– Kao ni u postelju – reče Belin i prkosno pogleda Flam.

– Uslovni refleksi dugo ispiti-
vanog primerka vredni su paž-
nje – reče Flam bezobzirno.

– Tako je počelo – uzvрати
Belin, ali se vaš susret nije tako
završio. Ti na njega nisi reago-
vala kao na mali život, već kao
na muškarca, ravnog sebi.

– Naprotiv, *ti* si tako reago-
vala – odgovori Flam, ali se po
njenim plamenim očima videlo
da je Belin govorila istinu.

– Tačno – odlučno reče Be-
lin.

– Svi će znati koliko si
spremna da daš svoje telo –
nasmeja se Flam.

– Što je upravo ono što si i
želela, Flam. Ne radi se o sprem-
nosti da se ponudi telo, već o pri-
rodnoj potrebi koja se nije izme-
nila. Mi žrtvujemo živote. Osu-
đuju nas čak i ovi mali pri-
merci, uz sve svoje nedostatke.
Oni su prestali da žrtvuju inteli-
gentna bića. Ovaj mali život je
svojim telom pobio moje argu-
mente, iako je znao da mu to ne
ide u prilog.

Ostali su neko vreme ćutali
posmatrajući Kirka sa novim
zanimanjem.

– On je isto pokušavao i sa
mnom – odmahnu Flam ru-
kom. – Nemoj brkati refleks sa
etičkim principima.

– Sada je bilo dosta – pre-
kide ih Trat. – I vas dve i on
pokazali ste što ste znali – po-
gleda ljutito u Belin i Flam. –
Primerak će biti temeljno ispi-
tan.

DVADESET I TREĆA GLAVA

KIRK POĐE za Tratom. Trat
ga je neprestano podsećao na
nekog. Da li na Savaja, Noguru

ili neke druge velike ličnosti
koje je poznavao, od kojih sve
nisu bili Kirkovi prijatelji.

– U Galaksiji postoje umovi
mnogo veći od mog – reče Kirk
dok su išli prema laboratoriji.

– Pametniji, stariji. Neki su ov-
ladali veštinama koje ja nisam
upražnjavao. Neki su ovladali
mnome – i, možda, mogu da se
suprotstave tebi, na nekom dru-
gom nivou. Poznavao sam i
takve. Znam bar jednu osobu
koja bi se mogla pozabaviti Pro-
metejskim sindromom. Ja više
ne mogu da stignem do Omnea,
ali ti možeš. Zar nisi ni sa kim u
Galaksiji razgovarao o ovom
problemu?

Trat ga pogleda kao da nazire
dublje značenje ovih reči.

– Neka te izgled ne zavara.
Mi smo telo veličinu i oblik zadr-
žali svojom voljom nakon neko-
liko eona eksperimentisanja,
između ostalog, i zbog razloga
koje ti zagovaraš na svoj primi-
tivan način. No, mi smo tako da-
leko od tvog najrazvijenijeg sa-
govornika, kao što je on od nero-
đenog mačeta.

– Ne bih bio tako siguran,
S'haile – reče Kirk. – Sretao
sam neprijatelje čiju sam mo-
ralnu vrlinu cenio i poštovao.
Nisam uveren da je odbaciva-
nje mogućnosti da se nauči od
neprijatelja, pa i od nerodenog
mačeta, vrlina. Novi život ne
poznaje nemoguće.

Trat stade pred jednim vra-
tima.

– To je njegova mana, ne
vrlina.

– Zašto si ga, onda, izdvojio.
Crne oči mu odadoše prizna-
nje.

– Kad neko iscrpe moguće, počinje da istražuje nemoguće.

– Zar za vas postoji nemoguće? – upita Kirk. – Čak i Vulkanci, koji su veoma mladi prema vašoj vrsti, ne koriste više razumne organizme u ogleđima i kontrolišu agresivnost. Zašto vi to ne biste mogli da učinite?

– Vulkanci se drže podalje od ključalog lonca. Zar misliš da to već nismo pokušali, davno, davno? Upravo je Vulkanac postavio pitanje povezanosti veličine i agresivnosti, dok te je polu-Vulkanac sledio svuda na tvom putu kroz ključali lonac.

Na znak Tratove ruke vrata se otvoriše i on pokaza Kirku da uđe.

Kirk vide veoma dobro opremljenu privatnu laboratoriju u kojoj se Trat veoma dobro snalazio. Hologrami su prikazivali oglede u toku. Svako razumno osećanje i rasuđivanje napusti Kirka i on požele da ubije Trata.

SPOK JE POSMATRAO plamenu ženu sa pažnjom. Možda bi lakše bilo razgovarati sa srebrnom pticom, ali Spok je veću naklonost osećao prema živom plamenu. Možda ju je cenio zbog odlučnosti kojom je branila ono što joj je povereno, ili možda zbog toga što je prihvatila oganj ključalog lonca.

– Flam, – obrati joj se Spok – naučnik koji namerava da žrtvuje oglednu životinju, ne odvodi je u svoj dom, niti je hrani iz ruke. Ti si to učinila. Iz toga zaključujem da si ti, kao i drugi pre tebe, uočila njenu vrednost, i da si, bez obzira na

duboki jaz koji vas deli, pružila ruku prema njoj. Prema njemu. On će umreti, ako ga ti ne zaštićiš.

Ona ga je posmatrala plamenim očima.

– Onda... me pusti da odem do njega – reče Spok.

– Zar misliš da ti možeš da mu pomogneš?

– Ne, – odgovori Spok – ali mogu da budem s njim.

– U smrti?

– Ti odlučuješ. Ja nemam izbora.

– Misliš da sam ja odgovorna za njega?

– Ja sam odgovoran za njega. On mi je prijatelj, i više od toga, on mi je – brat.

Ona ga je i dalje posmatrala očima u kojima je goreo plamen pakla. Flam zatim otvori kavez.

KIRK SE BORIO sa naletima plamena, besa, stida i bespomoćnosti, želeći da zbriše Tratovu vrstu. Kleo je sebe zbog gluposti. Zamišljao je da će ga Istraživači poštediti zato što je razgovarao s njima.

Ni šimpanze koje su prve naučile govor čoveka i mogle da izraze svoja osećanja, bol i tugu nisu bile poštene.

Borio se da izađe iz ognja. Da li mu je ostalo još nešto razuma? Da li je to ikome bilo važno?

Kako je njegova vrsta preživela mržnju milijardi bespomoćnih žrtava?

Žestokim naporom volje on se otrže. Tolika mržnja poremetiće mu svest i psihu. Ako njegove misli stignu do Vulkanaca

koji ne mogu da dođu do njega...

Kirk prekide misao i otvori oči. Trat ga je oslobađao elektroda. Kirk posrnu i sigurno bi pao da ga Istraživač nije položio na neku vrstu ležaja. Kirk ga odgurnu i učini napor da ustane. Pođe mu za rukom da klekne upravo kada su ulazili Spok i Savaj. Trudio se da pogledom ne oda njihovo prisustvo. Trat im je bio okrenut leđima i Vulkanci su mu se nečujno prikradali.

– Vidiš – reče mu Trat – kako lako snižavamo prag nadražaja agresivnosti. Želiš da me ubiješ, zar ne?

– Od sveg srca. Šta si drugo očekivao? – odgovori Kirk u nameri da mu zadrži pažnju.

– Očekujem ono što dobijam, – reče Trat – jer tako postavljam oglede. A, evo primeraka V-1 i V-2. Udite. Stigli ste na vreme.

Spok se baci Tratu na leđa, ali ga ovaj samo nemarno lupi po leđima. Zatim se okrenu držeći u ruci upravljač stazisnog polja. Vulkanci stadoše u mestu.

U odaju uđe Flam vodeći Mekoju. Kirk opazi da je Spok posmatra pogledom koji bi trebalo da je zgromi.

– Evo nas po naređenju, Trate – reče Flam.

Iza nje uđe Belin, ne rekavši ni reči.

Mekoj pride Kirku. Nisu ga sprečili u tome, kao da im on nije bio važan.

– Džime – promrmlja doktor.

– Nemoj im pružiti to zadovoljstvo, Leonarde – prekide ga Kirk dižući se na noge.

Trat se okrenu prema njemu.

– Mi želimo samo jedno.

– To jest? – upita Kirk.

– Tebe.

– Mene imate – odgovori Kirk ogorčeno.

– Tačno, ali ti si mi potreban za neke stvari gde nije dovoljno samo posedovanje. Dokazao si da si izuzetan primerak. Tvoj brodski dnevnik predstavlja jedinstvenu belešku o zapovedništvu u tvojoj vrsti. Ti si takođe jezgro prijateljstva i odanosti koja nije otkazala ni prilikom ispitivanja destruktivnih osobina. Ti si prvi ispitanik koji je sam odlučio da bude odabran. Tvoja svest je zanimljiva. Imaš izvestan, mada neznatan, uticaj na određene, ovde prisutne, osobe. Ti si reprezentativan uzorak ove Galaksije ali, ali jedinstven.

– Da li to znači da ćeš pustiti ostale? Moje prijatelje? Moj brod?

– Govorim o tvojoj Galaksiji, maleni – reče Trat.

Kirk se polako uspravi.

– Zauvek? – upita. – Hoćeš li je zauvek ostaviti na miru? Slobodnu i neokrnjenu? Bez eksperimenata, dodavanja katalizatora i plevljenja?

– Imamo druge poligone. Tvoje malo pleme biće slobodno. Sve dok postoji Sveobuhvatnost, dok mi ne umremo, ili pobedimo.

– Može se desiti da tvoja vrsta reši Konačno pitanje, ako se tvoji prijatelji vrate i upozore vaše planete na njega – doda Belin.

– Kako ću znati da su oni bezbedni? – upita Kirk.

– Ti ne možeš da se pogadaš, niti postavljaš uslove. Samo jednom ću ti ponuditi da biraš – reče Trat.

Kirk shvati da je to konačno. Nije imao izbora. Zausti da odgovori kako prihvata ponudu...

– Kirk, ne dozvoljavam da odgovorite – naredi Spok.

Kirk ga preseče pogledom. Istinu govoreći, ništa nije želeo više nego da može poslušati Spoka. Ali...

– Spok, – reče – moram.

– Ne smeš – ponovo naredi Spok, i okrenu se prema Tratu.

– Vi ste zapovednik i znate kakve odgovornosti nosi taj položaj. Njegov život ne pripada njemu, već meni. Neću kupiti slobodu njegovim životom.

– Čak ni slobodu Galaksije, kapetane Spok? – upita Trat.

– Ni Univerzuma – odgovori Spok. – Crta se povlači kod jednog života, ili se uopšte ne povlači.

U ovim rečima Kirk spoznade obrazloženja za neke ranije situacije.

– Spok, – reče on – to je mala cena, čak i za živote u ovoj prostoriji, da ne govorimo o Galaksiji. Niko ne može ponuditi tuda život da se iskupi, ali čovek ga može ponuditi sam.

– Ne, kada je pod mojom komandom – odgovori Spok. – Trat, ja ću poći sa vama.

– Ti mi nisi potreban. – Ja sam doveo *Enterprajz* ovamo – preseče Savaj – poznajući njihovu privrženost i znajući da će vas to zanimati. Ja sam odgovoran.

Kirk ukrsti pogled sa Vulkanom. Znači sve je bilo izrežirano. Savaj je hladno iskoristio

osećanje koje nije priznavao i sada svi oni treba da plate zbog toga.

– Ako je život cena, platimo je mojim životom – reče Savaj. – Uzmite moj život.

– Ne treba mi.

– Ja sam prozreo vaš plan.

Trat sleže ramenima.

– To je zanimljivo, ali nedovoljno. Rešenje koje ti primenjuješ na Vulkan, ali ne na sebe samog, sastoji se u izbegavanju svakog iskušenja. To je ispravno, moralno, ali nepotpuno rešenje. Vaša vrsta izbegla je sterilnost samo zbog neverovatne i divne tvrdoglavosti koja, srećom, povremeno nadvladava logiku. Na žalost, ta ista tvrdoglavost konačno slama samokontrolu i agresivnost izbija punim intenzitetom u sukobima koji prelaze granice uobičajenog. Ne, V'Kreet, ti mi nisi potreban.

– Tada moram da zamolim kapetana Spoka da prihvati Kirkovu žrtvu radi iskupljenja Galaksije.

DVADESET I ČETVRTA GLAVA

KIRK VIDE kako se Spok s naporom okreće prema Savaju usled delovanja stazisnog polja koje je usporavalo njihove životne funkcije.

– Ja komandujem. Takva žrtva je neprihvatljiva.

– Nema druge logične mogućnosti – reče Savaj. – Ne možemo da se borimo, niti da bilo koga izvestimo. Izdaćemo Ujedinjene Svetove, a zakleli smo se da ćemo ih braniti. Galaksija će ostati nezaštićena i

neupozorena, prepuštena uništenju. Ako se ogledi nastave, Galaksija će nestati mnogo ranije nego Sveobuhvatno, u roku od nekoliko dana, nedelja, ili meseci. Nemamo prava da to učinimo. Moraš dozvoliti Kirku da ponudi svoj život.

— S'haile, vaša logika je ispravna, ali premisa je potpuno pogrešna. Neopozivo se protivim tom stavu.

To kao da beše neka lozinka koja je delovala na Savaja.

— Ka-vi-fe — reče Savaj. Bio je to izazov na dvoboj.

— Ka-vi-fe — odgovori Spok.

Trat podesi stazisno polje i dva Vulkanca se potpuno zamrznuše u stanju borbene pripravnosti.

U tom trenutku, Kirk shvati da stazisno polje verovatno uklanja glazuru civilizovanosti i snižava prag agresivnosti. Iako su Vulkanci zastupali potpuno suprotne stavove, verovatno u normalnim okolnostima ne bi pribegli fizičkom obračunu.

— Oslobodi ih — zamoli Kirk.

— Ja sam bio jasan. Vрати ih na *Enterprajz*. Želim da vidim da su bezbedni. Ja ću ostati sa tobom.

Trat odmahnu glavom.

— Stvari nisu tako jednostavne, maleni. Želeo sam da vidiš kako vulkansko rešenje pada u vodu kad se radi o suštinskim stvarima.

— Da, ako ti upravljaš njihovom svešću — odvrati Kirk oštro. — To nije nikakav dokaz.

Trat podiže ruku sa upravljačem stazisnog polja.

— To je tek skromno sredstvo za uklanjanje inhibicija i poja-

čavanje impulsa. Ono ne može da proizvede nagoće, već ih samo iznosi na površinu.

— Dovoljno je da ih držimo u sebi — reče Kirk. — Ne možeš reći da lečenje alkoholičara nije uspelo, ako mu saspeš piće u grlo.

— Zamorčiću Kirk, Univerzum je ustrojen tako da i najtrezvenije ljude goni da ispiju piće agresivnosti. Stimulacija, uzbuđenje, opasnost, povišena senzualnost, rizik — treba li tebi da govorim? Postajemo zavisni od života u ključalom loncu.

Nakon tih reči, Trat pritisnu jednu tipku na upravljaču i svi oni nestadoše. Kirk ostade sam. Rastreseno pogleda oko sebe. Je li to bio početak njegovog usamljeničkog zatočeništva? Jesu li njegovi drugovi na *Enterprajzu*, ili jednostavno uništeni? Tratu nije bilo teško da se poi-grava s njim.

Kirk oseti kako se u njega useljava očaj. Jedno je bilo obećati, a nešto sasvim drugo ispuniti obećanje. Zatim se pribra. Iz svake nevolje postoji izlaz.

Obilazio je sve holograme nastojeći da u njima pronade nešto što bi mu pomoglo. Prikazi sa *Enterprajza* bili su isti kao ranije. Na kraju prostorije ugleda ekran sličan očitачu pred saznanja u Flaminim odajama. Pride mu. Kao ni na hologramima, ni na njemu nije bilo komandnih uređaja.

Kirk pokuša da se skoncentriše na Spoka, Savaja i Mekoja. Jesu li živi? Može li ih spasti? Kako?

Odjednom ugleda na ekranu kristalni kanjon sa visokim oko-

mitim liticama, dijamantskim vodopadom i srebrnim drvećem – nalik na pejzaž na koji su naišli nakon napuštanja helvanskog sveta. Vide sebe kako pridržava i gotovo nosi Spoka. Činilo se da to već radi dugo vremena. Savaj je bio iza njih, ali Kirk nije umeo da kaže zašto on nije pomogao Spoku. Mekoj ih je sledio staklasta pogleda. Kirk oseti sopstvenu iscrpljenost i umor. Još samo malo...

Zatim se slika zamuti, zata-
lasa i nestade. Ništa je nije moglo vratiti. To je, ipak, bila jedna od mogućnosti. Uprkos svojoj savršenosti Istraživači su morali imati slepu mrlju. Moralo je postojati nešto što oni nisu videli.

Laboratorija poče da treperi oko njega. Kirk prepoznade delovanje njihovog transportera. Kuda li ga to Trat vodi?

DVADESET I PETA GLAVA

KIRK SE NADE kraj Trata, u grupi njegovih sunarodnika koji su posmatrali borilište arene.

Tamo su nepomično stajala dva Vulkanca u asumi pregačama, obojica upola veći od svoje prirodne veličine.

– Šta si im učinio? – upita Kirk.

Trat se okrete preme njemu.

– Zamisli da uveličavaš hologram. Vi poznajete samo primitivnu verziju postupka. Mi možemo da uveličamo telo istovremeno obavljajući izvesne modifikacije u smislu pojačanja njegove konstrukcije. To je neka vrsta zaštite vitalnih organa. Telo oseća udarac, može da bude oštećeno, ali su kosti i

tkiva ojačani, tako da se oštećenje, obično, može isceliti.

Kirk ga je užasnuto posmatrao.

– To je igra, maleni, – reče Trat – prema kojoj su vaše i najagresivnije igre tek bleđa senka. Smatra se da vaše igre predstavljaju izvestan ventil za rasterećenje agresivnosti, međutim, one isto tako mogu i da je podstaknu. Ovo je dvoboj smrti, mada bez stvarne smrti ili onesposobljavanja.

– Izvadi ih odande – reče Kirk.

– Ne.

– Neću da budem uzročnikom ove odvratne borbe. Izvuci ih, ili ću povući svoju ponudu.

– Tvoja ponuda je veliku-
dušna, ali bila je potrebna samo radi njih – reče Trat. – Meni tvoj pristanak nije potreban. Ja te posedujem.

– Znači li to da uopšte nisi imao nameru da održiš pogodbu?

– Čudno, ali jesam, i hoću, ali iz drukčijih pobuda.

– U tom slučaju, moja ponuda važi samo ako ih oslobodiš.

Trat učini odrečni pokret rukom.

– Želim da vidim ovu borbu a, isto tako, želim da je ti vidiš.

– Zbog čega? – upita Kirk grubo. – Ti, i ovako, sve vidiš i sve znaš. Ne razumem zbog čega eksperimentišeš, kada ti je poznato šta će se dogoditi?

– Ne, nije mi poznato. To nije suština predsaznanja. Ono može sa visokim stepenom tačnosti da predvidi ono što se nalazi u okviru posmatračeve koncepcije mogućeg. Ali, svako živo

biće ima nedostatke i praznine u svojim verovanjima, refleksima i nadanjima.

– Hoćeš da kažeš da svi imamo slepu mrlju, čak i vi?

Trat ga pogleda sa čudnim izrazom na licu, kao da je upravo otkrio nešto novo, pa klimnu glavom.

– Mi smo zamislili projekt sa dve nepoznate upravo da bi eliminisali tu činjenicu. Osobina inteligentnih bića je da radije umiru nego što podnose da ne budu u pravu. Mi težimo da pobedimo upravo tu osobinu.

Kirk se borio da potisne bes koga nije mogao da se oslobodi, i da se koncentriše na neverovatan um koga nije mogao a da ne poštuje.

– S tim se slažem u načelu. Pusti njih, i ja ću ti se pridružiti u tvojim nastojanjima. Ne u pogledu žrtvovanja malih života, već u pogledu iznalaženja puta iz ćorsokaka.

– Moraš ga prvo u potpunosti sagledati – reče Trat i pritisnu tipku daljinskog upravljača stazisnog polja, čime oslobodi Vulkance. Njihovi pokreti nastavili su se od trenutka kad su bili zaustavljeni. Pozdrav koji su razmenili na početku borbe, prema asumi-pravilima značio je da će se boriti do smrti.

– Spok! – uzviknu Kirk – Savaj! To je još jedan ogled. Nemojte im pružiti to zadovoljstvo.

No, oni ga nisu mogli čuti.

Vulkanci krenuše jedan prema drugom poput dva drevna borca iz vremena prapočetka ili kataklizme.

Mekoj se otrže iz Belininih ruku i probi se do Kirka koji je

stajao kraj ograde što je delila gledaoce od borilišta. Doktor uhvati Kirka za rame u pravi čas da ga spreči u nameri da preskoči ogradu.

– Džime, da ima smisla, ja bih prvi skočio dole – reče Mekoj. – Oni te ne bi ni poznali.

– Spok možda bi.

– Prelomili bi te kao grančicu.

Zatim više nisu mogli govoriti. Vulkanci su se uhvatili ukoštac. To više nisu bile asumi-vežbe, demonstracija veštine, već krajnje surov dvoboj u kome je jedan od borac morao poginuti. U normalnim okolnostima, svaki od izvedenih udaraca bio bi fatalan. Mekoj je, kao lekar, dobro poznao posledice nenaoružane borbe. Ni ranije nije imao posebnu želju da posmatra dvoboje Vulkanaca. Ovo što je sada gledao bila je jeziva apoteoza svih načina borbe, sukob dva mužjaka koje teraju iskonski nagoni.

– Prekinite ovo! – uzviknu Mekoj obraćajući se Tratu. – Oni će se poubijati. Zar ne znate da oni neće stati?

– Znam.

Savaj beše masivan, krupan i mnogo iskusniji. Upravo kada se činilo da će ubiti Spoka tresnuvši ga ledima o zid borilišta, mladi Vulkanac prikupi snagu i uzvрати siloviti udarac borca koji možda neće pobediti, ali neće ni biti potučen. Obojica su se satirala u ovom ravnopravnom sukobu. Bili su ogromni i cela arena se tresla od njihovih udaraca. Više ni pojačanje kostiju i tkiva nisu mogla da ih zaštite.

Iznenada Kirk kliznu iz Mekojevih ruku i preskoči ogradu. To učini tako brzo da ni Trat nije mogao da ga zaustavi.

— Džime! — zaurla Mekoj, ali Kirk se baci između dva kolosa.

Borci jedva da su bili svesni njegovog prisustva. Savaj zamahnu rukom kao da tera muvu. Taj udarac oborio bi, međutim, i grizlija. Kirk ga primi grudima, i Mekoj se učini da je čuo pucanje rebara. Kirk se otkotrlja na dijamantski pesak, nekako se uspravi, i ponovo stade među Vulkance.

Mekoj shvati da se Kirkova jedina šansa sastojala upravo u tome da skrene pažnju na sebe i svoju nezaštićenost. Ako instinkti služe da bi se uništio život, možda mogu da posluže i da se održi. Ako zaista postoji srodnost između njihovih vrsta, možda će ti ogromni bikovi zastati u borbi da zaštite nejakostvorenje. A, ako zastanu, možda će velike vulkanske svesti biti u stanju da prevaziđu zaslepljenost nagonima i da se sete zvezdanih brodova i hiljadugodišnjeg mira.

Mekoj vide kako Vulkanci stadoše kao paralisani i pored toga što su ih stranci doveli u stanje dubokog ubilačkog transa.

Savajev pogled se, konačno, usredsredi na Kirka. To beše pogled admirala Zvezdane flote, spremnog da brani svoju Galaksiju, kao i pogled V'Kreeta, namerenog da očuva mir i potisne agresivnost svoje vrste. U toj areni na videlo je izvučen Prometejev sindrom upravo u osobi koja ga je otkrila.

Savaj se napreže da ovlada

sobom i postigne psihičku ravnotežu. Šaka koju je Savaj zaboravio na Spokovom ramenu počela je da se steže tako da se činilo da će ga slomiti. Međutim, druga šaka koja se nalazila na Kirkovom ramenu nije se stezala da ne bi povredila Zemljani.

Mekoj opazi da Spok čini isti napor, ovog puta usmeren ne na to da odbaci svoje zemaljsko nasleđe i ovlada meditativnim veštinama Kalinara, već da premosti dva sveta.

Konačno, Savajev pogled postade potpuno razuman i on ga diže prema Tratu.

— Ne, ne pristajemo na pogodbu. Ono što zadesi jednog od nas, zadesiće sve. Nećemo ga žrtvovati, niti ga ustupiti.

— Ni ja — odgovori Trat i pritisnu komande na upravljaču stazisnog polja. Vulkanci padoše kao pokošeni.

Mekoja obuze osećaj rastakanja, i on se nađe u kavezu — sam.

I KIRK BEŠE vraćen u kavez poput iskorišćene životinje. U udaljenom, mračnom uglu nazre neko telo. Dopuza do njega, pazeći da ne povredi rebra. Nije bio siguran je li to neko od njegovih drugova. Plašila ga je pomisao da bi Spok ili Savaj mogli biti mrtvi.

Dodirnu rame u mraku. Bio je to Savaj, živ, u prirodnoj veličini.

Kirk ga protrese. Savaj nije bio potpuno bez svesti, ali je bio u šoku. Verovatno je to bio Tratov odgovor na Savajevu drskost.

Vulkanac je bio svestan Kirkovog prisustva, ali nije reagovao. Kirk gotovo da stavi šaku na njegovo rame, ali se seti da čistokrvni Vulkanac to ne bi odobravao. Kirk se već dovoljno nametao svojim emocijama.

— Povređeni ste — reče Savaj.

— Živ sam — uzvratila Kirk pokušavajući da svojim rečima da veseo ton, iako se nije baš tako osećao. — Dobro sam, admirale. Bolje nego što bi se očekivalo.

— Zaista imate dara za glumu, Kirk — reče Savaj umorno i pomeri se da načini Kirku mesta kraj sebe.

KIRK ZAČU TIHI ZVUK. Pre nego što je stigao da ga pobliže odredi, neko se nađe nad njim i zatvori mu usta šakom. Šaka beše snažna, ali mala. Nazre odsjaj srebrne kose i oseti poznati miris kože.

Bila je to Belin.

Vulkanac se isto pokrenu, no Kirk ga zaustavi pokretom ruke. Belin stavi svoj prst na Kirkova usta, a potom ga zameni usnama. Zatim se uspravi i povuče i Kirka za sobom. Kirk pozva rukom Vulkanca, i Belin ih povede u tamu.

Živo se sećajući izraza na Spokovom licu, kada mu je Flam pomogla samo utoliko što ga je odvela Tratu, Kirk nije mogao da se opusti i da veruje Belin. Ovo je mogao biti još jedan takav trik, ili ogled. Bio je tako vraški umoran od trikova i ogleda.

Belin otvori još jednu ćeliju i Kirk uđe u nju. Pronađe i učutka Mekoju, a zatim shvati

šta se nalazilo pod doktorovim rukama: Spok. Doktorovo gotovo bezglasno objašnjenje da je Spok u lošem stanju bilo je sasvim izlišno. Spok je zbog lakše građe mnogo gore prošao u borilištu. Bio je u šoku. Savaj se jedva držao na nogama.

Kirk kleče i podiže onesvećenog Spoka. Oseti svoja povređena rebra. Vene mu iskočiše na čelu. Spok je bio teži od Zemljanina njegove veličine i Kirk je pretpostavljao da ovako povređen neće moći da podigne Spoka. To, međutim, nije imalo nikakve veze sa činjenicom da ga je, ipak, podigao.

Zatim su išli za Belin, kroz mračnu laboratoriju i neki tunel. I tunel je bio mračan i uglavnom su se sporazumevali dodirima. Kasnije se Kirk svakog koraka sećao kao more. Mekoju je pokušao da pomogne Kirku, ali je Spoka, ipak, mogao nositi samo jedan čovek, a Mekoju je bio preslab za to. Savaj je išao iza njih, ćutke, povučen u sebe.

Belin otvori neka vrata i oni izađoše pod vedro ljubičasto nebo. Kirk se sruči na kristalni nasip, oslobađajući svoje telo Spokove težine. Vrata se zatvorise, ali Belin ostade iza njih. Kirk opazi da se oni, u stvari, nalaze ispod ogromnog svemirskog broda, možda onog koga su sreli u svemiru. Brod je ispunjavao veliki krater vulkana, a na svaku stranu pružali su se kristalni kanjoni iz središta vulkana.

Kirk klonu. Nije bilo načina da premota film u svojoj glavi i seti se kojim su kanjonom došli do broda. Znao je da je sve besmisleno i da će ih Istraživači

stići svakog trena, pa ipak se diže, spreman da krene bilo kojim kanjonom dok ne padne mrtav ili ne bude uhvaćen.

Savaj pokaza u jednom pravcu. Kirk se složi. Nije se upuštao u to kako se Vulkanci orijentišu prema položaju zvezda ili magnetnog polja planete. Jednostavno ude u kanjon.

– Džime, – reče Mekoj – ne možeš ga dalje nositi.

Kirk samo odmahnu glavom.

U sledećem trenutku, stena puče pod Kirkovim nogama, i on, zajedno sa Spokom počeo neumitno da klizi niz kristalnu padinu prema ivici. Nije mogao da se zaustavi.

Iznenada, nešto ih uhvati. Bio je to Savaj. On počeo polako da ih vuče gore, prema ivici odrona. Konačno, Savaj se dočepa jednog srebrnog drveta i sva trojica se tu zaustaviše. Ubrzo im se priključi i Mekoj koji je oprezno klizio duž ivice odrona.

Spok polako otvori oči. Nije upitao šta oni ovde rade, a Kirk se nije upuštao u objašnjenja. Spok se pribra i pokuša da ustane. Kirk podmetnu rame pod Spokovu ruku i pomože mu da se dignu. Polako su silazili niz kanjon. Kirk shvati da se nalaze pred otvorom u koji su ušli iz običnog helvanskog sveta. Takođe prepoznade prizor koji je već video na hologramu pred saznanja.

Uhvati Spokov pogled.

– Spok, stigli smo kući. Slobodni smo.

Spok je već mogao da stoji, pa ga Kirk ostavi samog za trenutak. Na izlazu iz kanjona nala-

zila se kristalna stena koju je trebalo pomeriti.

– *Kirk, stanite!* – uzviknu Spok.

Ton Spokovih reči poseće Kirka poput sečiva. On zastade, mada je u njegovoj svesti stalno bilo prisutno saznanje da će se Istraživači pojaviti svakog časa i da neće stići da dozovu *Enterprajz*. S druge strane tog kristala nalazila se sloboda. Ako samo izađu iz kanjona, mogli su se vratiti na brod.

Kirk stavi ruke na kristal i počeo da ga pomera.

– Kirk, smesta prestanite! – u Spokovom uzviku nazirala se sva vulkanska snaga i volja koje će se obrušiti na Kirka ako se ikad izvuku. Kraj Spoka stajao je Savaj, jednako nastrojen. Oni su predstavljali Vulkan i Zvezdanu flotu, ali Kirk je morao da uradi ono što je namerio.

Okrete se prema kristalu, no, njegova ruka se ne pomeri. U deliću sekunde spozna trenutak beskonačnosti u kome shvati prirodu svog bića. Pred Kirkovim unutrašnjim očima proleteše sve one godine koje je proveo sa Spokom. Ni jedan jedini put nije se Kirk priklonio Spokovom naređenju, niti je video mogućnost da to učini. Da jeste, Spok bi već više puta bio mrtav. Spok je, uprkos svom velikom umu, pobedio svoju prirodu i stavio se pod Kirkovu komandu. Setio se nekoliko vrlo sličnih situacija kada se Spok pokorio njegovom naređenju i ostavio ga u opasnom položaju. Ni jedan jedini put Kirk nije prepuštao Spoku breme zapovedništva, ni poslušao Vulkančev sud, ispravan ili ne. Da li se zato

Spok povukao na Vulkan? Jednog dana, tvrdoglavost će ih obojicu ubiti. Ako Kirk ne može sada da pobedi svoju prirodu, kako može očekivati da to učine Spok, Savaj, ili Istraživači?

Pa, opet, Spok jeste pobedio svoju prirodu, kao i Savaj.

Kirk vrati kristalni blok na mesto i stade pred Spoka.

– Razumem, kapetane!

Vazduh iza njih zatreperi.

Spok ugleda rezultat svoje odluke. Bolje bi bilo da su izašli. Začudio se kada ga je Kirk poslušao.

Spok stupi prema Tratu. Istraživači poprimiše stvarne oblike. Sa Tratom su bili Flam, Belin i još nekoliko Istraživača.

– Pitanje je rešeno – reče Spok. – Kirk je pod mojom komandom i ja ne dozvoljavam da se žrtvuje.

Trat se okrete prema Kirku.

– Ti si rođen da komanduješ, kao i ja. Odgovoran si za sudbinu Galaksije, kao što sam ja odgovoran za sudbinu Univerzuma. Upravo si pokušao da nadvladaš svoju prirodu. To ne ide. On ne može da ti naređuje. Održi svoju reč, i ja ću održati svoju.

Kirk stade kraj Spoka.

– Tačno je da mi je takvo ponašanje urođeno, kao što nam je urođen Prometejev sindrom. Međutim, nama ne komanduje naše telo, ni instinkti, ni sudbina, već *mi sami*. Mi pobeđujemo svoju prirodu i vidimo kroz naše slepe mrlje. Krademo vatru od bogova, da bismo ustanovili da smo bogovi mi sami. Ako smo istovremeno i lešinari,

to je naša nesreća, ali ne i neizbežnost.

Trat odmahnu glavom.

– Mi svi živimo u ključalom loncu i to nam se sviđa. Jedino tako moguća je i veličina. Nema izlaza osim predaje – polaganog odumiranja duha.

– Ili tela – dodade Belin.

– Treba ugasiti vatru – reče Flam.

– Možda bi trebalo da je to jedini izbor, ali nije – reče Spok. – Naša priroda ne priznaje povlačenje. Nema drugog izlaza do da se ide napred.

– Slažem se V-2 – reče Trat. – Ja se ne bavim metafizikom niti milosrđem. Ja vodim rat protiv oboljenja koje će izjesti ceo Univerzum. I pored toga što nalazim da su vaši mali životi na izvestan način zanimljivi, mene jedino brinu životi naše dece. Žrtvovaću ono što moram. Nema drugog odgovora. Ako treba da podnesem teret moralne odgovornosti, podneću ga.

– Ali, – reče Kirk – vaš projekt ima jednu praktičnu manu. Admirale Savaj, zbog čega su Vulkanci prestali da koriste ogledne životinje? Zbog moralne odgovornosti?

– Vulkanci ne prave razliku između moralnog i praktičnog, kapetane – odgovori Savaj. – Razlog što ih ne koristimo nije moralne prirode, već potreba. Kada smo u izvesnoj meri savladali agresivnost, primetili smo da bol, gnev i patnja životinja koje se koriste u ogledima kontaminiraju našu psihičku atmosferu i razbuktavaju strast za ključalim loncem. Mi ne možemo da živimo u njemu, nakon

što smo uz određene žrtve potisnuli agresivnost.

– Ako ne podnosiš vrelinu, drži se dalje od ključalog lonca – promrmlja Mekoj. – To je razlog što niste želeli da Vulkanci služe na brodovima Zemljana, zar ne? Nije se radilo o superiornosti, ni o moralnom kodeksu?

– Pronicljivo, doktore, – odgovori Savaj – ali, ipak se radi o sva tri razloga. Plus izvesna zabrinutost zbog povredivosti drugih vrsta. Vulkanci veoma dobro podnose vrelinu. Oni se jednostavno savršeno uklapaju u nju.

Mekoj klimnu glavom.

– A stanje u Galaksiji ne dozvoljava taj luksuz.

– Kao ni stanje u Univerzumu – obrati se Kirk Tratu. – Zar ne vidiš? To je mana vaše operacije. Praktična mana. Surovost rada surovost. Ako živote deliš po kategorijama, kao što smo ih mi nekad delili na crne i bele, vernike i nevernike, Vulkance i Zemljane, inteligentna bića i životinje, tek tada možeš da ubijaš. Ako uspeš da kod sebe razviješ osećanje da je onaj drugi oblik deo tebe, neraskidivi deo tvog bića i Sveobuhvatnog, nećeš moći da ubijaš. Treba da znaš da jedinstvo postoji bez obzira da li ga ti spoznaješ, ili ne, i da ti se bol koji nanosi vraća proširujući ponor surovosti u tebi.

Trat se namršti.

– Misliš da prihvatajući život u ključalom loncu, mi srljamo u samouništenje?

– Da, i čini mi se da nemate još mnogo vremena za razmiš-

ljanje ukoliko odmah ne prestanete.

– I da si u pravu, maleni, ne možemo napustiti pitanje veličine.

– Ne – odgovori Kirk, pa se okrete Savaju. – To je i vas na Vulkanu mučilo, zar ne?

Savaj klimnu glavom.

– Da, no mi smo smatrali da se cena isplati i da je neophodna za opstanak. S druge strane, postojali su veličina, strast i poezija izraženi na drevni način, na koji su ih izražavali naši preci, ratnici. Postojale su balade minstrela, tragedija i ekstaza. A, opet, postoji i nešto što Spok nije mogao da nađe na Vulkanu, pa se otisnuo u zvezde.

– Ono što sam našao među zvezdama – reče Spok – nije samo ključali lonac. Ja zbog toga nisam izgubio Vulkan. I vi ste, Savaj, sledili zvezdane staze, poput mog oca i mnogih drugih. Svako od vas našao je u svemiru nešto, ili nekog, što je, ili koga je, pretpostavio duševnom miru i oslobođenosti od patnje i bola.

– S'haile Savaj, – reče Kirk – vi ste danas nadjačali prirodu svog bića. Vulkanu ne nedostaje veličina.

Savaj se okrenu prema Kirku i nakloni se.

– Kao ni Zemlji – uzvрати on. Kirk se obrati Tratu.

– Eto, to je odgovor. Traganje, težnja za neistraženim, prijateljstvo koje vas je toliko zainteresovalo, svi oni nagoni što streme životu a ne smrti. Njih možemo suprotstaviti Prometejevom sindromu. Štaviše, upravo njega možemo iskori-

stiti da se vinemo do zvezda i drugih dimenzija. Pomoću njega možemo savladati prepreke. Možda se na njemu zasniva prijateljstvo. Životinje koje ne poseduju crtu agresivnosti nisu sposobne za prijateljstvo. Istovremeno, one znaju kad da se povuku i, po pravilu, ne ubijaju.

Kirk stupi prema Tratu.

— I bez ključalog lonca, u svemiru ima dovoljno uzbuđenja i veličine. Možda se psi rata i lešinari razaranja mogu obuzdati ako učinimo mali napor da smanjimo nasilje koje se hrani samo sobom.

Kirk pruži ruku prema Tratu. Ovaj ga pogleda kao da gleda kuće koje hoće da se izmiri sa čovekom.

— Recimo da je to tačno, maleni. Ne verujem da će se ponor surovosti mnogo produbiti ako proučim još jedan mali život. Ovakve stvari treba pobliže osmotriti. Hoćeš li dati svoj život radi stišavanja nasilja u tvojoj Galaksiji.

Kirk pogleda Spoka.

— To ne znam. Kapetane Spok, dozvoljavate li to?

— Ne, ne dozvoljavam.

Kirk se ponovo okrenu prema Tratu.

— Ja ne mogu svojevolumno dati reč. On je moj komandant.

Trat se osmehnu prvi put. Beše to gorak osmeh poraza, ne toliko njega samog, već celog projekta koji se upravo rasuo pred njegovim nogama.

— Nevinost ima osobinu da obnavlja — reče Trat. — Novi život ne zna šta je nemoguće, i to je njegova vrlina. Jedan od ciljeva ove studije bio je da se

ustanovi mogu li se na vašem brodu, između vas, kao u jednom mikrokozmu ove Galaksije, razviti jedinstvena privrženost i sposobnost da se nadvlada sopstvena priroda i razbiju urođeni obrasci. Shvatili smo da se konačna slepa mrlja postoji i u nemogućnosti da se razbije urođeni obrasci ponašanja jedinke.

— Vi ste nas naveli da dođemo do vas? — upita Kirk. — Čak i Savaja?

— Jedini um koji je pronikao u naš projekt? Svakako. Zar bismo propustili da ga proučimo? Dozvolili smo da on odabere ono što je, po njegovom mišljenju, najbolji način da se ispita Premetejev sindrom, odnosno vas.

— A, izmena u komandovanju? — upita Kirk.

— To je bilo osnovno, Kirk. To je tvoj obrazac.

— A, da ga nisam odbacio?

— Ti, tada ne bi bio interesantan.

— Ali, mi smo se svi promenili, — reče Kirk — i Spok i Savaj, i Meko. Čak i Belin. Možda i Flam, ukoliko je za trenutak prestala da me posmatra kao oglednu životinju. A, ako smo se promenili i mi i vi, šta ostaje nemoguće?

Spok koraknu prema Tratu i pogleda ga u oči.

— Slepilo nije trajno stanje jednog bića ili vrste. Svako može da vidi očima drugih, da uči i od života koji se rađa. Izmene svoju prirodu. Ugušite surovost pre nego što ona razori vaš svet.

— Vi ste veoma mladi, a mi smo veoma stari. Vi ste ukazali

na nas previd. I tek treba da ustanovimo da li je to, stvarno, suštinska mana našeg projekta. Ali, tvoj prijatelj je ispravno pogodio zašto žurimo sa ogledima. Izvesne činjenice govore da nemamo mnogo vremena. Zaista, između vas i nas postoji veće jedinstvo nego što mislite. Ako se stvari nastave sadašnjim tokom, katastrofa će nastupiti za vašeg života. Ne obećavam da ću prekinuti sa ogledima, ali vam mogu obećati da ćemo se od sada posvetiti ogledima radi sprečavanja surovosti u nama samima. Za početak, poštedeću tvog prijatelja, i vašu Galaksiju.

— Hoćeš li da vidiš šta bi se desilo da si pomerio kristalni blok? — upita Trat Kirka dok su se u mislima oprastali jedni od drugih.

Trat pruži ruku prema ulazu u kanjon i blok počne da se diže. Trista metara visoka kristalna litica koja se dizala iznad njega počne da se trese i obrušava uz zaglušujuću buku. Ceo kanjon počne da se trese. Trat dodirnu komande na svom pojasu. Istraživači počnu da trepere i nestadoše.

Kirk pogleda Spoka potresen. Da ga nije poslušao...

Spok sleže ramenima.

— Uvek su primenjivali tu šemu, Kirk: lavirint u lavirintu, zamka u zamci i konačnost ogleda.

Kanjon se obrušavao.

Brod Istraživača dizao se iznad njih, napuštajući Helvan.

Spok oseti rastuću delovanje transportera Istraživača i obrete se na *Enterprajzu*.

DVADESET I SESTA GLAVA

KIRK UGLEDA zabezeknuta lica posade na komandnom mostu. Ekipa sa Helvana bila je u prilično jadnom stanju. Spok i Savaj bili su gotovo nagi. Ni Kirk i Mekoj nisu bili sveži kao rosa.

— Pa, kapetane Spok, bivalo je i gore.

— Tačno, — odgovori Spok, — no, mi moramo raspraviti još jednu stvar, Kirk.

— Nisam to nikad smetnuo s uma, kapetane.

— Počinili ste nekoliko ozbiljnih propusta koji se graniče sa pobunom...

— Naravno, pokušaj ubistva komandanta mnogo je teži prekršaj — dodade Savaj zamišljeno.

Kirk zatrepta.

— Ali, bio sam pod njihovim uticajem — reče, a, onda, zastade. Ispravi se i pogleda Savaja. U stvari, i ranije se dešavalo da su izvesne osobe na ovom brodu pod dejstvom nepoznatih sila odbijale da izvrše naređenje, podsticale pobunu i ubistvo.

— Svakako. I u istoriji ovog broda postoje presedani da ozbiljni disciplinski prekršaji nisu kažnjavani. Ako se ne varam, neko je pod delovanjem čudnih spora i virusa udario svog komandanta — dodade Savaj.

Kirk nesvesno protrlja obraz. Iako se događaj desio pre nekoliko godina, još je mogao da oseti Vulkančev šamar koji ga je odbacio preko stola. Takođe se priseti kako je Spokova pes-

nica proletela kroz zid, kada je promašila Kirkovu bradu.

– Da – reče kratko Spok, ali prećuta da je Kirk prešao preko toga i da slučaj nije izneo pred komandu Zvezdane flote.

Spok pogleda Kirka, i Kirk vide da ga ljutnja nije prošla, ali da se prenela na lični plan i odnose između njih dvojice.

Spok se naže i pritisnu tipku na komandnom pultu.

»Kapetanov dnevnik. Izveštaj sa planete Helvan.

Izveštavamo o činjenici da su izvesni oficiri broda bili pod dejstvom sile koja je uticala na njihovu svest i navela ih na postupke koje nikad ne bi počinili u normalnim okolnostima. Zbog tih postupaka neće se primenjivati posebne i formalne mere kažnjavanja, ukoliko se ne ponove.«

Spok završi diktiranje.

– Je li jasno, Kirk?

– Potpuno, kapetane.

Kirk dozvoli da mu se na licu vide olakšanje i zahvalnost.

– Toliko, što se tiče zvaničnog izveštaja – reče Spok. – Ostalo ćemo rešiti između sebe.

– Razumem, kapetane!

– Kada se oporavite, pristupi ćemo programu za postizanje udvostručene fizičke spremnosti. Ogledaćemo se u veštini asumi i – šahu.

– Razumem, kapetane!

Spok je i dalje bio ozbiljan.

– Sada kad smo sve rešili, i pošto su Istraživači otišli, vraćam vam komandu.

– Molim?

– Čuli ste me, kapetane.

– Čuo sam te, Spok – reče Kirk i pogleda u Savaja.

– Ne protivim se takvoj odluci, Kirk. Verujem da nam je ovo iskustvo svima koristilo. Uočio sam kod vas jedan viši nivo o kome mi je Spok govorio. Sada vidim zašto vam se priklanja.

Kirk upitno pogleda Spoka.

– I ja imam svoju šemu, kapetane – reče Spok. – Iako ste me ponekad dovodili u očajanje, imate i velikih trenutaka. Nikad neću zaboraviti onaj kada ste nadjačali svoju prirodu. Što se odnosa na komandnom mostu tiče, više mi se dopada onaj stari koji smo davno ustanovili.

Spok pokaza rukom Kirku da zauzme komandno sedište.

Kirk se osmehnu i sede, pomalo nesigurno.

Mekoj stade sa Kirkove leve strane.

– E, tako, to je ono pravo. Nadam se da će Istraživači održati obećanje.

– Mislim da ćemo jednom ugledati rezultate njihovih istraživanja ukoliko ne rešimo problem pre njih – reče Savaj.

Kirk se zavalj u sedište.

– Kada bolje razmislim, mi i jesmo rešili problem na jednodnevnoj osnovi, od dana do dana – reče Kirk.

EPILOG

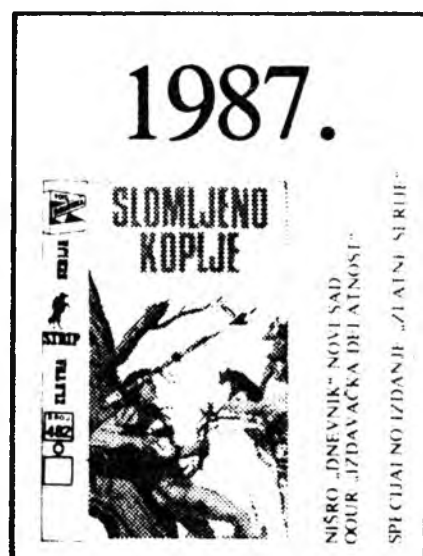
– *VIDIŠ LI IH u pred saznanju?* – upita Vatra.

– *Nejasno – odgovori Studen. – Teško je predvideti ponašanje onih koji su sposobni da izmene obrasce.*

– *Ali je veoma zanimljivo – primeti Vatra. – Čini mi se da se naše obećanje nije odnosilo i na pravo posećivanja...*

**NA SVIM KIOSCIMA U ZEMLJI
specijalno izdanje ZLATNE
SERIJE
MALI STONI KALENDAR
1987.**

- u kvalitetnoj opremi — na kunzdruku
- koričenje u kartonu sa naslonom
- naslovna strana: minijatura
ZLATNE SERIJE u koloru
- svaki mesec je na posebnom listu
sa likovima Zagora i Čika
naizmenično na sličicama u koloru
- dimenzije kalendara: 6,5 x 8,5 cm
- cena: samo 50 dinara

**NA SVIM KIOSCIMA U ZEMLJI
specijalno izdanje ZLATNE
SERIJE
MALI STONI KALENDAR
1987.**

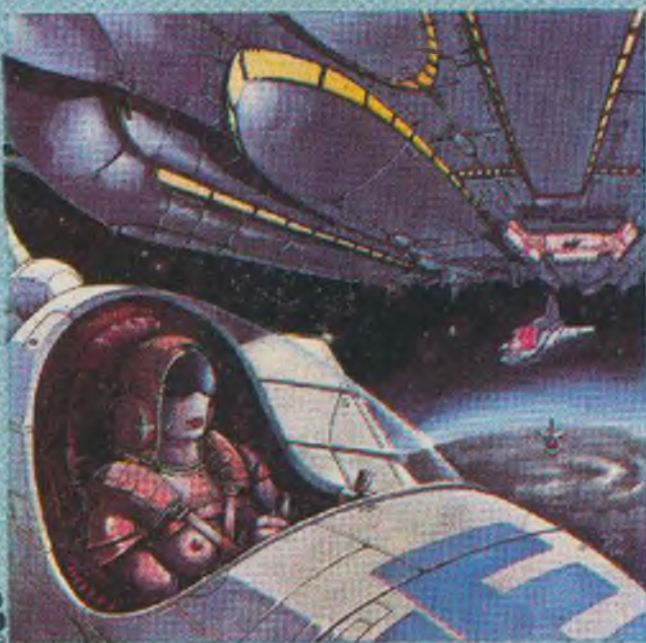

SLEDEĆA SVESKA

SCIENCE FICTION

BROJ 22 • CENA 350 DINARA

8

A. i B. Strugacki

STAŽERI

Sa zadovoljstvom preporučujemo našim čitaocima prvi u ovoj seriji roman braće Strugackih, Arkadija i Borisa, koji, kao placi, poseduju najznačajnije osobine ruske klasične književnosti, i to ih izdvaja iz mnoštva autora SF literature.

Roman STAŽERI posvećen je letu kosmičkog broda »Tahmasib« u vanzemaljska prostranstva i predstavlja optimističku viziju budućnosti, ali izražava i neskrivenu ljubav prema svetu u kojem danas živimo.

Prevođena širom sveta (kod nas su objavljivani u biblioteci »Kentaur« IRO »Prosveta«), dela braće Strugackih uživaju izuzetno veliku popularnost, koja se među čitaocima naučne fantastike širom sveta čak može takmičiti i sa popularnošću samoga Artura Klarka.